

K A N D U N G A N

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN	(Halaman 1)
RANG UNDANG-UNDANG DIBAWA KE DALAM MESYUARAT	(Halaman 15)
RANG UNDANG-UNDANG:	
Rang Undang-undang Majlis Amanah Rakyat (Pindaan) 2002	(Halaman 15)
Rang Undang-undang Syarikat Amanah Labuan (Pindaan) 2002	(Halaman 42)
Rang Undang-undang Kewangan (NO. 2) 2002	(Halaman 69)

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Amat Berbahagia Tuan Yang di-Pertua, Tun Dato Seri Dr. Mohamed Zahir bin Haji Ismail, S.S.M., P.M.N., S.S.D.K., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Kewangan, Dato Seri Dr. Mahathir bin Mohamad, D.K.(Brunei), D.K.(Perlis), D.K.(Johor), D.U.K., S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P. (Sarawak), D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.M.N., P.I.S. (Kubang Pasu)

“ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Abdullah bin Haji Ahmad Badawi, D.G.P.N., D.S.S.A., D.M.P.N., D.J.N., K.M.N., A.M.N., S.P.M.S. (Kepala Batas)

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, Dato' Seri Dr. Ling Liong Sik, S.P.M.P., D.G.S.M., D.P.M.P., D.P.M.S. (Labis)

“ Menteri Kerja Raya, Dato' Seri S. Samy Vellu, S.P.M.J., S.P.M.P., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungai Siput)

“ Menteri Perusahaan Utama, Dato' Seri Dr. Lim Keng Yaik, S.P.M.P., D.G.P.N., D.P.C.M. (Beruas)

“ Menteri Tenaga, Komunikasi dan Multimedia, Datuk Amar Leo Moggie anak Irok, D.A., P.N.B.S. (Kanowit)

“ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dato' Seri Rafidah Aziz, S.P.M.P., S.P.M.T., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar)

“ Menteri Pertahanan, Dato' Sri Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak, S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P., D.P.M.S., P.N.B.S., D.U.B.C.(T). (Pekan)

“ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, Dato' Seri Law Hieng Ding, P.N.B.S., K.M.N., P.B.S., P.B.J. (Sarikei)

“ Menteri Luar Negeri, Datuk Seri Syed Hamid bin Syed Jaafar Albar, S.P.M.J., S.P.D.K., D.P.M.J., S.M.J., A.M.N. (Kota Tinggi)

“ Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, Tan Sri Dato' Haji Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin, P.I.S., B.S.I., S.M.J., P.S.M., S.P.M.J. (Pagoh)

“ Menteri Kesihatan, Datuk Chua Jui Meng, D.I.M.P., S.I.M.P., S.M.J., P.I.S. (Bakri)

“ Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, Dato' Dr. Siti Zaharah binti Sulaiman, S.I.M.P., D.S.A.P., D.I.M.P. (Paya Besar)

“ Menteri Penerangan, Tan Sri Dato' Seri Mohd. Khalil bin Yaakob, P.S.M., S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P., J.S.M., S.M.P. (Kuantan)

“ Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, Datuk Paduka Abdul Kadir bin Haji Sheikh Fadzir, P.G.D.K., D.S.D.K., A.M.K. (Kulim-Bandar Baharu)

“ Menteri Sumber Manusia, Datuk Dr. Fong Chan Onn, D.M.S.M. (Selandar)

“ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Dato' Seri Ong Ka Ting, D.P.M.P. (Pontian)

“ Menteri Pembangunan Usahawan, Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz, D.M.S.M., A.M.P., B.K.T. (Chenderoh)

Yang Berhormat	Menteri Pembangunan Luar Bandar, Dato' Haji Azmi bin Khalid, D.P.M.P., S.M.P., P.J.K. (Padang Besar)
"	Menteri Belia dan Sukan, Dato' Hishammuddin bin Tun Hussein, D.S.A.P., D.P.M.J. (Tenggara)
"	Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tan Sri Bernard Giluk Dompok (Kinabalu)
"	Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Seri Utama Dr. Rais bin Yatim, S.P.N.S., D.S.N.S. (Jelebu)
"	Menteri Pertanian, Datuk (Dr.) Mohd Effendi Norwawi, S.I.M.P., P.G.B.K., D.P.M.S., J.S.M., J.B.S., K.M.N., P.P.B. (Kuala Rajang)
"	Menteri Pembangunan Wanita dan Keluarga, Dato' Seri Hajah Shahrizat binti Abdul Jalil, D.G.P.N., D.I.M.P. (Lembah Pantai)
"	Timbalan Yang di-Pertua, Dato' Haji Muhammad bin Abdullah, D.I.M.P., S.M.P., P.J.K. (Maran)
"	Timbalan Yang di-Pertua, Datuk Lim Si Cheng, P.I.S. (Senai)
"	Timbalan Menteri Penerangan Dato' Haji Mohd. Khalid bin Mohd. Yunus, D.S.N.S. (Jempol)
"	Timbalan Menteri Luar Negeri, Datuk Dr. Leo Michael Toyad, P.G.D.K., J.B.S. (Mukah)
"	Timbalan Menteri Kesihatan, Dato' Seri Dr. Suleiman bin Mohamed D.P.M.S., S.S.S.A. (Titiwangsa)
"	Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Datuk Peter Chin Fah Kui, P.G.B.K. (Miri)
"	Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dato' Kerk Choo Ting, D.P.M.P., D.G.P.N. (Taiping)
"	Timbalan Menteri Kewangan, Dato' Chan Kong Choy, D.S.A.P., D.P.M.S. (Selayang)
"	Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, Dato' S. Subramaniam, D.P.M.J., D.S.N.S., S.M.J. (Segamat)
"	Timbalan Menteri Pertahanan, Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal, P.G.D.K. (Semporna)
"	Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri Datuk Douglas Uggah Embas, P.G.B.K., P.B.S., A.B.S., A.M.N. (Betong)
"	Timbalan Menteri Kewangan, Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh, D.S.S.A., S.M.S., S.S.A., K.M.N. (Kuala Langat)
"	Timbalan Menteri Dalam Negeri, Dato' Chor Chee Heung, D.S.D.K., A.M.N., J.P. (Alor Setar)
"	Timbalan Menteri Tenaga, Komunikasi dan Multimedia, Datuk Tan Chai Ho, P.J.N., K.M.N., A.M.N. (Bandar Tun Razak)
"	Timbalan Menteri Pembangunan Luar Bandar, Dato' G. Palanivel, D.S.S.A., S.S.A., P.J.K. (Hulu Selangor)
"	Timbalan Menteri Belia dan Sukan, Datuk Ong Tee Keat, P.J.N., S.M.S. (Ampang Jaya)
"	Timbalan Menteri Pengangkutan, Tan Sri Dato' Seri DiRaja Ramli bin Ngah Talib, P.C.M., S.P.C.M., A.M.N., J.P. (Pasar Salak)

Yang Berhormat	Timbalan Menteri Pertanian, Dato' Seri Mohd. Shariff bin Haji Omar, D.G.P.N., D.M.P.N., P.P.T. (Tasek Gelugor)
"	Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, Dato' Zainal bin Dahalan, P.J.K., K.M.N., J.S.M., D.P.M.S. (Sabak Bernam)
"	Timbalan Menteri Dalam Negeri, Dato' Zainal Abidin bin Zin, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai)
"	Mulia Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tengku Dato' Seri Azlan ibni Sultan Abu Bakar, S.P.T.J., D.S.A.S. (Jerantut)
"	Timbalan Menteri Kerja Raya, Dato' Mohamed Khaled bin Haji Nordin, D.S.P.N., P.I.S. (Johor Bahru)
"	Timbalan Menteri Perusahaan Utama, Datuk Anifah Aman (Beaufort)
"	Timbalan Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, Dr. Tan Kee Kwong (Segambut)
"	Timbalan Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, Dr. Tiki anak Lafe (Mas Gading)
"	Timbalan Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, Dato' Dr. Ng Yen Yen (Raub)
"	Timbalan Menteri Sumber Manusia, Dr. Abdul Latiff bin Ahmad (Mersing)
"	Timbalan Menteri Pendidikan, Dato' Hon Choon Kim, D.S.N.S. (Seremban)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Pertanian, Dato' Abu Bakar bin Taib, D.S.D.K., S.D.K., B.C.K., K.M.N., P.J.K. (Langkawi)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Dalam Negeri, Datuk Seri Abu Zahar bin Isnin, D.G.S.M., D.M.S.M., A.M.N. (Jasin)
"	Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Hajah Khamsiyah binti Yeop, P.P.T., A.M.N., A.M.P., P.M.P. (Gerik)
"	Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Haji Noh bin Haji Omar, D.P.M.S., D.M.S.M., K.M.N., A.S.A., P.J.K., J.P. (Tanjong Karang)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Pengangkutan, Tuan Ir. Donald Lim Siang Chai (Petaling Jaya Selatan)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Kerja Raya, Datuk Yong Khoon Seng, D.S.P.N., K.M.N. (Stampin)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Kewangan, Tuan Hashim bin Ismail, P.P.N., P.I.S. (Ledang)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Komunikasi dan Multimedia, Tuan Chia Kwang Chye (Bukit Bendera)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, Tuan Wong Kam Hoong, K.M.N. (Bayan Baru)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, Tuan S. G. Sothinathan (Telok Kemang)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Tanah dan Pembangunan Koperasi, Dr. Robia binti Dato' Kosai (Muar)

Yang Berhormat	Setiausaha Parlimen Kementerian Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, Dato' S. Veerasingam, P.M.P., A.M.P, A.M.N. (Tapah)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Usahawan, Datuk Rizalman bin Abdullah, P.G.D.K., J.P. (Tenom)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Luar Bandar, Datuk Hajah Rohani binti Haji Abdul Karim, P.B.S., P.P.B. (Santubong)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Pendidikan, Dato' Mahadzir bin Mohd. Khir (Sungai Petani)
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Datuk Fu Ah Kiow, D.I.M.P. (Mentakab)
"	Drs. Haji Abu Bakar bin Othman (Jerlun)
"	Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron, S.M.K. (Rantau Panjang)
"	Tun Abdul Ghafar bin Baba, S.S.M. (Batu Berendam)
"	Dato' Seri Haji Abdul Hadi bin Haji Awang, D.S.S.S.M.T. (Marang)
"	Datuk Haji Abdul Hamid bin Abdul Rahman, P.J.N. (Sungai Benut)
"	Tan Sri Dato' Seri Dr. Abdul Hamid Pawanteh, P.S.M., S.P.M.P. (Kangar)
"	Dato' Haji Abdul Kadir bin Annuar, S.P.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I., A.M.N. (Pulai)
"	Tuan Abd. Rahman bin Yusof (Kemaman)
"	Tan Sri Datuk Patinggi Abdul Taib Mahmud, S.P.M.J., S.P.M.T., S.S.S.A., S.S.A.P., S.S.D.K., P.S.M., S.P.M.B., D.G.S.M., P.K.C, D.P. (Kota Samarahan)
"	Dato' Dr. Abdullah Fadzil bin Che Wan, D.P.C.M., P.C.M. (Bukit Gantang)
"	Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop, B.K.T., J.P., D.M.S.M., K.M.N., D.C.S.M. (Alor Gajah)
"	Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah, P.P.T., A.M.P. (Tambun)
"	Datuk Ahmad Zahid bin Hamidi, D.M.S.M., P.P.T., P.J.K. (Bagan Datok)
"	Raja Dato' Ahmad Zainuddin bin Raja Haji Omar, D.S.A.P. (Larut)
"	Tuan Alexander Nanta Linggi, A.B.S. (Kapit)
"	Tuan Alwi bin Jusoh (Pasir Puteh)
"	Tuan Haji Amihamzah bin Ahmad (Lipis)
"	Datu Amirkahar bin Tun Datu Haji Mustapha (Marudu)
"	Dato' Haji Badrul Hisham bin Abdul Aziz, D.P.M.S., A.S.A. (Hulu Langat)
"	Tuan Billy Abit Joo, K.M.N. (Hulu Rajang)
"	Datuk Bung Moktar bin Radin, P.G.D.K., A.D.K., A.S.D.K. (Kinabatangan)
"	Tuan Chang See Ten, P.I.S. (Gelang Patah)

Yang Berhormat	Tuan Haji Che Ghani bin Che Ambak, P.J.K. (Setiu)
"	Puan Chew Mei Fun (Petaling Jaya Utara)
"	Puan Chong Eng (Bukit Mertajam)
"	Tuan Chow Kon Yeow (Tanjong)
"	Tun Dato' Daim Zainuddin, D.G.S.M., S.S.M., S.P.M.S., D.H.M.S., S.S.A.P. (Merbok)
"	Tuan Fong Kui Lun (Bukit Bintang)
"	Puan Fong Po Kuan (Batu Gajah)
"	Tuan Goh Kheng Huat (Nibong Tebal)
"	Dato Goh Siow Huat (Rasah)
"	Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali, D.I.M.P., S.M.S. (Parit Buntar)
"	Tuan Hassan bin Mohamed (Besut)
"	Tuan Henry Sum Agong, A.K. (Bukit Mas)
"	Tan Sri Dato' Hew See Tong, P.S.M., D.P.M.P., J.P. (Kampar)
"	Dato' Ho Cheong Sing, P.M.P., A.M.N. (Ipoh Barat)
"	Tuan Hoo Seong Chang (Kluang)
"	Tuan Husam bin Haji Musa (Kubang Kerian)
"	Tuan Haji Ismail bin Noh (Pasir Mas)
"	Tuan Jacob Dungau Sagan, J.B.S., K.M.N., P.P.B. (Baram)
"	Dato' Dr. Haji Jamaludin bin Dato' Mohd. Jarjis, S.I.M.P., D.I.M.P. (Rompin)
"	Dr. James Dawos Mamit, P.P.B., P.P.S. (Mambong)
"	Tuan Jawah anak Gerang (Lubok Antu)
"	Tuan Jimmy Lim Donald (Sri Aman)
"	Tuan Joseph Mauh anak Ikeh (Selangau)
"	Datuk Seri Panglima Joseph Pairin Kitingan, P.G.D.K., P.N.B.S., S.S.A.P., S.P.D.K. (Keningau)
"	Tuan Joseph Salang anak Gandum (Julau)
"	Datuk Juslie bin Ajirol, A.S.D.K. (Libaran)
"	Dato' Kamarudin bin Jaffar, B.C.M., D.S.N.S. (Tumpat)
"	Tuan Kerk Kim Hock (Kota Melaka)
"	Tan Sri Dato' Dr. K.S. Nijhar, P.S.M., S.P.M.J., J.M.N. (Subang)
"	Tuan Kong Cho Ha (Lumut)
"	Datuk Lau Ngan Siew, A.D.K., K.M.N., P.G.D.K. (Sandakan)
"	Tuan Lee Kah Choon (Jelutong)
"	Tuan Liew Teck Chan (Gaya)
"	Puan Lim Bee Kau, A.M.K., B.K.M., P.J.K. (Padang Serai)
"	Tuan Lim Hock Seng (Bagan)

Yang Berhormat	Tuan Liow Tiong Lai, S.M.P. (Bentong)
"	Dato' Loke Yuen Yow, D.P.M.P., A.M.P. (Tanjong Malim)
"	Tuan Mah Siew Keong (Teluk Intan)
"	Tuan Haji Mahfuz bin Haji Omar (Pokok Sena)
"	Puan Hajah Mastika Junaidah binti Husin (Arau)
"	Tuan Haji Mat Basir bin Rahmat (Parit)
"	Datuk Dr. Maximus Johnity Ongkili, A.S.D.K., J.P. (Bandau)
"	Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz, P.N.J., S.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I., A.M.N., P.P.N. (Sri Gading)
"	Tuan Mohamad bin Sabu (Kuala Kedah)
"	Tuan Mohamed Nasir bin Che Daud (Kuala Krai)
"	Tuan Mohamed Sayuti bin Said, P.P.T., P.J.K., P.P.N. (Kuala Selangor)
"	Datuk Haji Mohd. Ali bin Haji Hassan, P.J.N., S.M.J., K.M.N., P.I.S., A.M.N., P.P.N. (Tebrau)
"	Tuan Mohd. Amar bin Abdullah (Pengkalan Chepa)
"	Tuan Mohd. Apandi bin Haji Mohamad (Jeli)
"	Datuk Seri Panglima Mohd. Salleh bin Tun Md. Said, P.G.D.K. (Kota Belud)
"	Datuk Mohd. Sarit bin Haji Yusoh (Temerloh)
"	Tuan Mohd. Yusoff bin Mohd. Nor, P.P.N., J.M.N. (Machang)
"	Dato' Mohd. Zain bin Omar, D.S.P.N., K.M.N., P.J.K., P.J.M. (Balik Pulau)
"	Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed, D.P.T.J., J.P. (Shah Alam)
"	Tuan M. Shukrimun bin Shamsudin (Kuala Nerus)
"	Tuan Muhamad bin Mustafa (Peringat)
"	Tuan Haji Muhyidin bin Haji Abd. Rashid (Hulu Terengganu)
"	Dato' Mustafa bin Ali, D.P.M.T. (Dungun)
"	Datuk Napsiah binti Omar (Kuala Pilah)
"	Tuan Nasharudin bin Mat Isa (Yan)
"	Tuan Ng Lip Yong (Batu)
"	Datuk Osu bin Sukam, S.P.D.K., P.G.D.K., D.A. (Papar)
"	Dato' Othman bin Abdul (Pendang)
"	Datuk Peter Tinggom anak Kamarau, P.P.B., P.P.C., K.M.N., P.N.B.S., J.B.S., A.M.N., P.B.S. (Saratok)
"	Tuan Philip Benedict Lasimbang, A.S.D.K. (Penampang)
"	Puan P. Komala Devi, P.P.T. (Kapar)
"	Datuk Railey bin Haji Jeffrey, P.G.D.K., J.M.N. (Silam)
"	Tuan Ramli bin Ibrahim (Kota Bharu)

Yang Berhormat	Mulia Tengku Tan Sri Razaleigh Hamzah, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Gua Musang)
“	Tuan Richard Riot anak Jaem (Serian)
“	Datuk Robert Lau Hoi Chew, J.B.S. (Sibu)
“	Tuan Ronald Kiandee, A.S.D.K. (Beluran)
“	Datuk Ruhanie bin Haji Ahmad, D.M.S.M., P.I.S. (Parit Sulong)
“	Tuan Saupi bin Daud (Tanah Merah)
“	Datin Paduka Hajah Seripah Noli binti Syed Hussin, D.S.S.A. (Sepang)
“	Dato' Shahnnon bin Ahmad, D.S.D.K., K.M.N. (Sik)
“	Dato' Shaziman bin Abu Mansor, A.N.S. (Tampin)
“	Tuan Shim Paw Fatt, J.P. (Tawau)
“	Tuan Haji Siam bin Haji Kasrin, K.M.N., P.I.S. (Batu Pahat)
“	Datuk Song Swee Guan, P.G.B.S. (Bandar Kuching)
“	Dato' Suhaili bin Abdul Rahman, D.I.M.P., A.S.D.K. (Labuan)
“	Puan Sukinam Domo (Batang Sadong)
“	Tan Sri Datuk Seri Amar Dr. Haji Sulaiman bin Haji Daud, S.I.M.P., D.A., D.S.S.A., P.N.B.S., J.B.S. (Petra Jaya)
“	Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi (Kuala Terengganu)
“	Tuan Taib Azamudden bin Md. Taib, J.B.S., A.M.N. (Baling)
“	Tuan Tan Kok Wai (Cheras)
“	Dr. Tan Seng Giaw (Kepong)
“	Datin Paduka Dr. Tan Yee Kew, D.S.S.A (Kelang)
“	Puan Teresa Kok Suh Sim (Seputeh)
“	Tuan Thong Fah Chong (Ipoh Timur)
“	Dato' Dr. Ting Chew Peh, D.P.M.S., D.P.M.P. (Gopeng)
“	Dato' Seri Tiong King Sing, D.S.S.A., J.P. (Bintulu)
“	Dato' Tiong Thai King (Lanang)
“	Datin Seri Dr. Wan Azizah Wan Ismail (Permatang Pauh)
“	Tuan Haji Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar, J.B.S., P.B.S. (Batang Lupar)
“	Tuan Wan Nik bin Wan Yussof (Bachok)
“	Tuan Wilfred Madius Tangau, J.P., A.D.K. (Tuaran)
“	Dato' Yap Pian Hon, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Serdang)
“	Dr. Yee Moh Chai (Tanjong Aru)
“	Datuk Dr. Haji Yusof bin Haji Yacob, P.G.D.K., A.D.K. (Sipitang)
“	Datin Paduka Seri Hajah Zaleha binti Ismail, S.S.S.A., D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Gombak)
“	Tuan Zawawi bin Haji Ahmad (Padang Terap)
“	Dato' Zulhasnan bin Rafique, D.I.M.P., A.M.N. (Wangsa Maju)

MENTERI/TIMBALAN MENTERI (SENATOR)

Yang Berhormat	Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Brig. Jen. (B) Datuk Abdul Hamid bin Haji Zainal Abidin, K.M.N., P.A.T., D.P.M.P., J.S.M., P.J.N.
"	Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, Tan Sri Datuk Kasitah Gaddam, P.S.M., P.G.D.K., J.S.M.
"	Menteri Pendidikan, Tan Sri Dato' Seri Musa bin Mohamad, P.S.M., D.P.M.N., D.P.C.M.
"	Timbalan Menteri Pendidikan, Dato' Abdul Aziz bin Shamsuddin, D.M.S.M., D.P.M.S.
"	Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Tengku Dato' Adnan bin Tengku Mansor, K.M.N., D.S.D.K., D.I.M.P., D.S.A.P., P.J.N.
"	Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Datuk M Kayveas, P.J.N.
"	Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan, Datuk Zainudin bin Maidin, P.J.N., J.M.N., S.M.S., A.M.K.

DEWAN RAKYAT**PEGAWAI-PEGAWAI KANAN****Setiausaha Dewan Rakyat**

Datuk Mohd. Salleh bin Haji Hassan

Ketua Penolong Setiausaha

Roosme binti Hamzah
Zamani bin Haji Sulaiman
Haji Mustakin bin Salamat
Shahrom bin Haji Hasan

Penolong Setiausaha

Ruhana binti Abdullah
Riduan bin Rahmat
Muhd Sujairi bin Abdullah

**PETUGAS-PETUGAS CAWANGAN
DOKUMENTASI**

Azhari bin Hamzah
Monarita binti Mohd. Hassan
Hajah Shamsiah binti Mohd. Yusop
Hajah Supiah binti Dewak
Mohamed bin Osman
Hajah Norishah binti Mohd. Thani
Zaiton binti Yaacob
Abd. Talip bin Hasim
Noorhazmah binti Hamzah
Jamilah Intan binti Haji Bohari
Syed Azuddin bin Syed Othman
Nurziana binti Ismail
Noor Effarizan binti Mat Satib
Taharah binti Mohamed
Nik Elyana binti Ahyat
Marzila binti Muslim
Habibunisah Mohd. Azir
Abu Bakar bin Hasan

**PETUGAS-PETUGAS CAWANGAN
MESIN CETAK**

Kamal bin Oyub
Haji Latif bin Ismail
Kamaroddin bin Mohd. Yusof

JURUBAHASA SERENTAK

Hajah Paizah binti Haji Salehuddin
Ungku Fauzie bin Ungku A. Rahman
Mazidah binti Mohamed

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Zakaria bin Salleh
Mejar (B) Kamaruddin bin Abdullah
Lt Kol (B) Mohamed Nor bin Mohd. Darus

**PETUGAS-PETUGAS CAWANGAN
KOMPUTER**

Mohd Shah bin Rahman
Sulaiman bin Sirad
Azzahar bin Hashim

**PETUGAS-PETUGAS CAWANGAN
PERUNDANGAN**

Mohd. Shariff bin Hussein
Azmi bin Othman
Zafniza binti Zakaria
Mohd. Sidek bin Mohd. Sani
Mazlina binti Ali
Norlaila binti Abdullah Sidi
Ropiah binti Tambi
Alias bin Mohd. Nor

**MALAYSIA
DEWAN RAKYAT
Khamis, 7 November 2002
Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi
DOA
[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Lim Si Cheng)
mempengerusikan Mesyuarat]**

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. **Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop [Alor Gajah]** minta Menteri Pertahanan menyatakan prestasi pencapaian Akademi Tentera Malaysia (ATMA) serta para graduan yang telah berjaya dilahirkan dan apakah perancangan program baru yang bakal ditawarkan kepada para pelajar bagi membolehkan akademi ini menjadi salah sebuah institusi yang terulung di Asia Tenggara.

Timbalan Menteri Pertahanan [Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal]: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, sejak Akademi Tentera Malaysia (ATMA) ditubuhkan pada tahun 1995 ia telah berjaya mengeluarkan seramai 427 orang graduan yang terdiri daripada 242 orang dalam bidang kejuruteraan, 58 orang graduan dalam bidang sains, seramai 127 orang graduan dalam bidang pengurusan teknologi. Pada masa ini ATMA sedang melatih seramai 866 orang pegawai kadet siswa (SISKA).

Mulai tahun 2002 ATMA telah menawarkan program baru iaitu Kursus Ijazah Sarjana Muda Pembangunan Sumber Manusia. Kursus ini telah diadakan bagi mempelbagaikan kursus yang sedia ada ditawarkan oleh ATMA dan juga di atas keperluan permintaan pengurusan sumber manusia di dalam Angkatan Tentera Malaysia sendiri.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, ATMA sememangnya berhasrat untuk menjadi salah sebuah institusi yang terulung di Asia Tenggara. Untuk tujuan itu, ATMA merancang untuk menawarkan kursus pasca ijazah dan kursus-kursus baru seperti sarjana kejuruteraan, persenjataan, sarjana pengajian strategik dan sains politik, sarjana psikologi, sarjana sains penerbangan, sarjana dalam program semasa yang sedang dijalankan.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Selaras dalam dunia IT, selain daripada program-program yang berbentuk sains dan teknikal dan juga berbentuk tradisional dalam angkatan tentera, tidakkah ATMA mempunyai cadangan untuk mempertingkatkan dalam pembelajaran dalam bidang IT yang mana pada hari ini sangat diperlukan bagi meningkatkan lagi tahap prestasi tentera kita di Malaysia sebagaimana yang kita lihat prestasi tentera-tentera di negara-negara maju.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: Terima kasih Yang Berhormat bagi Alor Gajah tentang persoalannya. Sememangnya itulah sebahagian daripada pendekatan ATMA dalam mendedahkan anggota tentera dengan teknologi yang lebih baru. Dalam kursus yang saya sebutkan itu sarjana kejuruteraan, ia meliputi perkara-perkara yang bersabit dengan komputer. Kita juga mengambil langkah-langkah yang agak agresif dengan membuat pendekatan anggota tentera. Mempunyai kemahiran dalam bidang penggunaan komputer dan IT. Terima kasih.

Dato' Zulhasnan bin Rafique: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri beri penjelasan tadi. Soalan tambahan, adakah Kementerian Pertahanan ada rancangan untuk menjemput pelajar-pelajar antarabangsa berkursus di ATMA supaya ATMA boleh menjadi masyhur seperti West Point, 'St. Hertz' atau supaya kita bolehkan akademi ini menjadi salah satu institusi yang terulung di dunia ini. Terima kasih.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: Terima kasih Yang Berhormat bagi Wangsa Maju tentang persoalan yang beliau bangkitkan. Baru-baru ini pihak kementerian telah mewujudkan sebuah lembaga pengurusan dan lembaga akan menentukan hala tuju ATMA ini. Sebahagian dalam matlamat kita ialah untuk menjadikan seperti Yang Berhormat sebutkan tadi, di rantau Asia kalau dapat setandinglah dengan badan-badan institusi seperti

'St. Hertz' dan West Point. Apa yang penting kepada kita saya lihat ialah keperluan begitu juga menerapkan betapa perlunya pendekatan daripada segi perlunya kita lahirkan sebanyak mungkin *leadership skill*, dengan izin, kebolehan untuk menjadi pimpinan dalam ketenteraan kerana ini amat penting sekali untuk kita wujudkan di kalangan pasukan angkatan tentera. Kita akan melangkah seperti Yang Berhormat sebutkan tadi. Sekian, terima kasih.

2. **Tuan Abd. Rahman bin Yusof [Kemaman]** minta Menteri Kewangan menyatakan siapakah serta jawatan mereka dalam kerajaan yang diberi kuasa untuk menandatangani nota wang kertas yang dikeluarkan oleh Bank Negara sekarang. Berapa jumlah wang dalam peredaran yang ditandatangani oleh Gabenor Bank Negara dan berapa oleh yang lain.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kewangan [Tuan Hashim bin Ismail]: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, ke semua wang kertas yang dikeluarkan oleh Bank Negara Malaysia ditandatangani oleh Gabenor Bank Negara Malaysia. Sehingga kini Bank Negara Malaysia telah mengeluarkan tiga siri wang kertas. Siri pertama telah dikeluarkan mulai 12 Jun 1967, dan diikuti siri kedua yang dikeluarkan dari tahun 1982 hingga 1985. Manakala siri ketiga pula telah dikeluarkan dari tahun 1996 hingga sekarang.

Setakat ini seramai enam orang Gabenor Bank Negara Malaysia telah menandatangani wang kertas Malaysia semenjak tahun 1967 iaitu Tun Ismail Ali, Tan Sri Aziz Taha, Tan Sri Jaafar Hussin, Tan Sri Ahmad Don, Tan Sri Ali Abol Hassan Sulaiman, dan Tan Sri Datuk Dr. Zeti Akhtar Aziz. Untuk makluman Yang Berhormat, jumlah wang kertas dalam edaran sehingga 4 September 2002 ialah RM24.02 bilion. Terima kasih.

Tuan Abd. Rahman bin Yusof: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan ini ialah soalan yang diminta oleh orang di kawasan saya untuk bertanya kerana semasa beliau pergi ke Singapura, wang kertas yang ditandatangani oleh Tan Sri Abol Hassan tidak diterima oleh penukar wang di sana, dia mahu yang Zeti Akhtar sahaja yang diterima. Itu satu.

Yang keduanya, daripada segi *circulation*, tadi Yang Berhormat katakan bahawa daripada segi wang kertas RM24.02 bilion. Daripada segi wang-wang jenis lain seperti M1, M2, M3 dan M4 berapa *circulation* yang ada di Malaysia ini dan bagaimana ia mengimbangi keperluan wang dalam negara supaya tidak *over supply* dan tidak berlaku inflasi yang keterlaluan dalam negara.

Tuan Hashim bin Ismail: Terima kasih Yang Berhormat. Sebenarnya apa yang berlaku di Singapura tidak perlu timbul kerana sama ada wang itu ditandatangani oleh Tan Sri Abol Hassan ataupun Governor yang ada sekarang, Tan Sri Datuk Dr. Zeti, ianya tetap laku dan boleh diterima pakai. Jadi, masalah itu saya rasa tidak timbul kerana wang itu tetap laku dan masih berada dalam *circulation* untuk kegunaan negara kita.

Yang kedua, tentang kategori M1, M2, M3 saya tidak mempunyai maklumat tentang *break down* ataupun, berapakah diperuntukkan untuk ketiga-tiga kategori itu. Namun demikian, percetakan wang dalam edaran pasaran kita ialah untuk memenuhi keperluan semasa. Ertinya, ia tidak menimbulkan satu masalah berlebihan wang ataupun kekurangan wang, ia tetap dilakukan seimbang supaya keperluan penggunaan dan wang yang dikeluarkan adalah sentiasa seimbang dan memenuhi keperluan semasa. Jadi, tidak timbul masalah tentang - kerana ia sentiasa diseimbang setiap masa. Terima kasih.

Tuan Hoo Seong Chang: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya hendak tahu siapa yang diberi kuasa untuk menandatangani nota wang kertas. Tetapi saya juga ingin tahu tentang kualiti wang kertas negara kita. Jadi, masih ada aduan mengatakan sesetengah wang kertas di negara kita cepat lusuh. Jadi, bagaimana Bank Negara Malaysia akan mengatasi masalah ini dan cara macam mana kita ganti wang kertas ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Hashim bin Ismail: Terima kasih Yang Berhormat. Untuk makluman Yang Berhormat, bahawa jangka hayat wang kertas negara kita untuk RM1 yang kegunaannya kerap adalah 12 bulan; RM5.00 ialah antara 15 hingga 18 bulan; RM10.00 - 20 bulan;

RM50.00 - lebih kurang dua tahun; dan RM100.00 lebih daripada dua tahun. Itulah jangka hayat wang kertas negara kita.

Oleh kerana itu, untuk mengatasi masalah wang kertas yang lusuh, misalnya RM1.00, RM2.00 itu yang penggunaannya kerap - dibawa ke pasar, digunakan oleh orang ramai untuk serba jenis kegunaan maka wang ini lebih cepat lusuhnya. Semalam saya juga tertarik hati dengan kenyataan Yang Berhormat bagi Kubang Kerian, dia kata wang yang lusuh ini menggambarkan imej sesebuah negara. Kalau kita pergi ke negara yang agak mundur, maka wangnya lusuh, tak tentu arah, *out of shape*. Jadi, ini menggambarkan imej sesebuah negara. Jadi, kerana itu Bank Negara Malaysia menggalakkan, termasuk Yang Berhormat sendiri selaku wakil rakyat kempen di kampung kepada rakyat, jikalau ada wang lusuh seperti ini supaya dihantar ke mana-mana bank untuk ditukar.

Seorang Ahli: Bank tidak terima.

Tuan Hashim bin Ismail: Terima. Kalau bank tak terima, lapor kepada Bank Negara Malaysia, tindakan tegas akan diambil. Jadi, Yang Berhormat mempunyai peranan untuk mengangkat imej negara dan beritahu rakyat wang yang lusuh perlu dihantar ke mana-mana bank untuk ditukar kepada yang baru. Terima kasih Yang Berhormat.

3. **Tuan Henry Sum Agong [Bukit Mas]** minta Menteri Pembangunan Luar Bandar menyatakan sama ada rakyat di kawasan Bario berpeluang menikmati bekalan elektrik melalui projek 'hydro' yang telah dibina, kalau tidak, apakah alternatif bagi mereka.

Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Luar Bandar [Datuk Hajah Rohani binti Haji Abdul Karim]: Tuan Yang di-Pertua, sehingga kini penduduk di Bario belum dapat menikmati bekalan elektrik dari projek perintis Micro-hydro Hybrid yang telah dilaksanakan oleh kementerian ini disebabkan masalah kekurangan air di kawasan tadahan, tambahan pula baru-baru ini Bario mengalami banjir besar yang menyebabkan beberapa peralatan telah rosak.

Kementerian sedang dalam peringkat akhir mengambil tindakan untuk membaik pulih sistem sedia ada, khususnya *generator* supaya dalam tempoh jangka pendek dapat beroperasi semula. Dalam tempoh tersebut, kementerian akan meneliti sama ada sistem hidro dapat diteruskan. Sekiranya tidak dapat diteruskan, kementerian akan memutuskan supaya bekalan elektrik terus diberi menggunakan *generator diesel* semata-mata. Terima kasih.

Tuan Henry Sum Agong: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih dan terima kasih Setiausaha Parlimen. Soalan tambahan, selain usaha kerajaan khasnya KPLB untuk membekalkan elektrik ke kawasan-kawasan luar bandar seperti di Bario ini, adakah kerajaan menggalakkan penglibatan pihak swasta untuk tujuan yang sama. Sekian, terima kasih.

Datuk Hajah Rohani binti Haji Abdul Karim: Terima kasih Yang Berhormat. Jikalau didapati bahawa memerlukan penglibatan pihak swasta dan dengan kadar harga yang munasabah bagi orang penduduk khasnya di Bario, kita akan memberi pertimbangan. Tetapi kita semua tahu masalah di Bario adalah dari segi infrastruktur di situ sendiri yang kadang-kadang menimbulkan banyak masalah dan berkemungkinan pihak swasta pun tidak akan melabur di situ oleh kerana pengangkutan segala-galanya memerlukan kapal terbang, sehingga diesel dan minyak pun memerlukan kapal terbang juga dihantar ke Bario. Terima kasih Yang Berhormat.

Tuan Haji Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Saya sedihlah dengan orang Bario tidak dapat api, mini hidro ada, api tak keluar. Air banyak pun hidro tak jalan.

Saya hendak bertanya dengan Yang Berhormat Setiausaha Parlimen, mekanisme menghantar api di Sarawak, terutamanya menerusi grid ialah *power generation* dibuat oleh SESCO, pihak berkuasa negeri, tetapi sumber kewangan untuk membuat talian dibuat oleh Kementerian Pembangunan Luar Bandar. Jadi, ada kadangkalanya tali ada, tiang ada, api tidak ada, sebab *power generation* daripada SESCO tidak mencukupi dan ini telah menimbulkan banyak masalah di luar bandar, terutama kawasan saya.

Jadi, persoalannya, saya hendak bertanya, apakah tindakan Kementerian Pembangunan Luar Bandar, supaya boleh secara independent mewujudkan daripada

power generation sampaikan talian gred boleh dibuat oleh Kementerian Pembangunan Luar Bandar dan selepas itu baru diserahkan dengan SESCO, macam mana? Terima kasih.

Datuk Hajah Rohani binti Haji Abdul Karim: Terima kasih Yang Berhormat. Persoalan Yang Berhormat ini memerlukan kita perlu berbincang dengan Kerajaan Negeri, khasnya *power generation authority* di Sarawak adalah SESCO, jadi terima kasihlah atas cadangan Yang Berhormat, sebab memang ini adalah satu masalah yang kementerian juga mengalami, kadang-kadang semua sudah dipasang, kecuali *the power generation* dari segi meluluskannya sahaja yang belum. Jadi itu kadang-kadang juga menimbulkan kelewatan.

Tetapi, terima kasih Yang Berhormat, mungkin perkara ini kita akan bawa berbincang di peringkat yang lebih tinggi, supaya dari segi keseluruhan *power generation* boleh dikendalikan mungkin pihak-pihak swasta yang berkebolehan. Terima kasih.

4. **Tuan Mohamad bin Sabu [Kuala Kedah]** minta Menteri Kerja Raya menyatakan:-

- (a) nilai keseluruhan projek pengkomputeran hospital-hospital di seluruh negara dan nama-nama syarikat yang memohon untuk menjalankan projek itu; dan
- (b) nama-nama syarikat yang diberikan tender untuk menjalankan projek pengkomputeran hospital-hospital itu dan nilai tender yang diperolehi oleh setiap syarikat.

Timbalan Menteri Kerja Raya [Dato' Mohamed Khaled bin Haji Nordin]: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Kewangan telah melantik sebuah konsortium iaitu Solution Protocol Sdn. Bhd. yang terdiri daripada gabungan lima syarikat iaitu:-

- (i) Dilgent Network Sdn. Bhd.;
- (ii) Meditechnic Sdn. Bhd.;
- (iii) Mike Technology Sdn. Bhd.;
- (iv) CPM Engineering Sdn. Bhd.; dan
- (v) IGD HiTech Corporation Sdn. Bhd.

Bagi melaksanakan projek pengkomputeran hospital-hospital.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, projek pengkomputeran hospital, bukan setakat membekal komputer, malah turut melibatkan kerja-kerja membangunkan sistem pengkomputeran iaitu Total Hospital Information System (THIS) yang terkini di semua hospital-hospital kerajaan di seluruh negara. Ia adalah bertujuan bagi memastikan *standardization* dalam integrasi dan *interoperability* antara hospital-hospital kerajaan. Setakat hari ini nilai kontrak yang telah ditawarkan ialah sebanyak RM588,112,754.

Tuan Mohamad bin Sabu: Tuan Yang di-Pertua, selalunya bila ada projek-projek besar seperti ini, apakah kerajaan tidak bercadang diberi kepada banyak syarikat untuk *supply* komputer ini. Kalau diberi kepada satu atau dua, ia jadi monopoli. Misalnya sekarang ini, buku matematik dan sains, ini kementerian lainlah, maka kita difahamkan, satu syarikat baru ditubuh untuk *supply* buku itu yang berjumlah bilion ataupun jumlah yang begitu banyak diberi kepada sebuah syarikat utama.

Maka kalau gagal syarikat itu, ia akan menjadi imej yang buruklah. Oleh itu, apakah kerajaan bercadang untuk memberi kepada banyak syarikat supaya orang yang terlibat dalam komputer ini dapat projek-projek ini, iaitu beri kepada banyak syarikat untuk *supply* ataupun untuk *network computer* di antara hospital ini. Minta penjelasan.

Dato' Mohamed Khaled bin Haji Nordin: Kerajaan melantik ataupun membuat keputusan untuk melantik sebuah konsortium bagi melaksanakan projek pengkomputeran ini ialah supaya dapat dielakkan beberapa masalah. Jika banyak syarikat diberikan peluang untuk melaksanakan projek pengkomputeran ini seperti yang dicadangkan oleh Ahli Yang Berhormat, antara masalah yang serius, sekiranya kerajaan tidak hanya memberi peluang kepada sebuah syarikat, tetapi sebaliknya memberi dan membukanya kepada banyak syarikat ialah, yang pertamanya masalah dari segi perancangan tenaga manusia berhubung sistem aplikasi setiap hospital, kerana jika banyak syarikat bagi sebuah hospital,

maknanya satu hospital satu syarikat, maka akan timbul masalah perancangan tenaga manusia.

Kemudiannya untuk melatih semula enuser dalam mengendalikan sistem-sistem yang berbeza, dan yang ketiganya, masalah memperolehi sebilangan besar tenaga sokongan teknikal. Jadi, atas sebab itulah, kerajaan membuat keputusan untuk memastikan wujudnya *standardization* dan bagi membolehkan *interoperability* antara semua hospital kerajaan. Dengan cara itu, kerajaan berpendapat, ia akan mampu untuk membangunkan sebuah konsortium IT yang khusus dalam bidang teknologi sistem ini.

Dengan pembentukan *solution provider* yang tunggal ini, ia akan dapat meningkatkan keberkesanan serta produktiviti dan menyingkatkan lagi masa pelaksanaan projek-projek sistem ini pada masa hadapan dengan wujudnya satu sistem spesifikasi IT yang khusus. Jadi, atas sebab itulah kerajaan berpendapat adalah wajar supaya projek pengkomputeran hospital-hospital kerajaan ini diberikan kepada satu konsortium, bukannya satu syarikat tetapi beberapa syarikat digabungkan sebagai satu konsortium.

Tuan Wan Nik bin Wan Yussof: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih. Pengkomputeran dari ke semua hospital adalah satu matlamat kepada menjaya projek yang telah dianjur di bawah aplikasi MSC iaitu telemedicine. Apakah konsortium yang dilantik ini telah melengkapi spesifikasi akhir dalam usaha kerajaan untuk memperluaskan lagi perkhidmatan kesihatan ini menerusi projek telemedicine di bawah aplikasi MSC.

Dato' Mohamed Khaled bin Haji Nordin: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, buat ketika ini di bawah pakej yang pertama, hanya 13 hospital yang terlibat dalam soal untuk dijayakan projek pengkomputeran ini dan untuk hospital-hospital yang lain dari semasa ke semasa. Sememangnya pihak kerajaan akan membuat keputusan dan akan meneruskan usaha yang dilakukan iaitu sama ada ianya dapat mencapai matlamat seperti yang diharapkan ataupun tidak, sudah tentunya kita terpaksa tunggu sehingga semua hospital yang 13 itu siap dibina, kerana ia merupakan satu projek yang berasingan daripada projek pembinaan hospital.

Jadi, apabila hospital itu siap dibina, maka dengan sendirinya sistem komputer itu pun siap dilaksanakan, maka daripada situlah kita akan dapat memastikan sama ada matlamat kita untuk melakukan perkara ini benar-benar tercapai ataupun tidak.

5. **Dato' Yap Pian Hon [Serdang]** minta Perdana Menteri menyatakan:-

- (a) di manakah kawasan-kawasan yang diliputi dalam Pelan Perspektif Wilayah Lembah Klang dan apakah fungsi-fungsi; dan
- (b) adakah pelan pembangunan ini termasuk menaik taraf infrastruktur di kawasan Serdang dan Puchong.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Tengku Dato' Seri Azlan ibni Sultan Abu Bakar]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Ahli Yang Berhormat bagi Serdang yang telah mengemukakan soalan ini.

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kawasan yang diliputi dalam Pelan Perspektif Lembah Klang merangkumi empat daerah di Selangor iaitu Petaling, Klang, Gombak, Hulu Langat dan kawasan pentadbiran Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur. Jumlah keluasan kawasan ini adalah 2,843 kilometer persegi. Pelan Perspektif Lembah Klang atau nama pendeknya, (PELAWI) adalah satu dokumen strategik yang memberi gambaran corak pembangunan dan arah tuju pembangunan di Wilayah Lembah Klang untuk jangka masa 20 tahun akan datang.

Dokumen ini akan dikaji semula setiap lima tahun. Ia bertujuan memberi nasihat dan panduan, perancangan dan pembangunan Wilayah kepada semua agensi kerajaan dan pihak berkuasa tempatan di Lembah Klang bagi memberi arah tuju dan penyelesaian kepada isu-isu berunsur kewilayahan, khususnya dari segi koordinasi, penyediaan guna tanah-guna tanah utama dan infrastruktur.

Matlamat PELAWI adalah:-

- (i) menilai semula kedudukan semasa pembangunan ekonomi, sosial dan fizikal Wilayah Lembah Klang berdasarkan dasar dan strategi pembangunan negara;
- (ii) mengenal pasti isu-isu pembangunan semasa;
- (iii) unjuran *sectoral* setiap lima tahun sehingga tahun 2020;
- (iv) merumus dasar dan strategi jangka pendek dan panjang pembangunan wilayah Lembah Klang; dan
- (v) mengemukakan program tindakan dasar dan strategi pembangunan wilayah untuk kelulusan Majlis Perancangan Lembah Klang;

Bagi pembangunan di kawasan Serdang dan Puchong termasuk menaik taraf infrastruktur adalah di bawah penyelarasan pihak berkuasa tempatan iaitu Majlis Perbandaran Subang Jaya. PELAWI bertanggungjawab untuk memantau, menilai semula dan juga mengenal pasti strategi-strategi pembangunan di Wilayah Lembah Klang. Terima kasih.

Dato' Yap Pian Hon: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Setelah mendengar huraian daripada Yang Berhormat, jadi kaedah dengan Pelan Perspektif Wilayah Lembah Klang yang begitu meluaskan. Saya hendak minta penjelasan, adakah tubuhkan satu badan koordinasi untuk melaksanakan projek yang telah dirangkakan sepanjang masa ini, macam mana untuk memantau atau mengkaji semula selepas lima tahun, apa anggotanya yang ada dalam badan yang berkenaan untuk menjalankan kajian itu.

Tengku Dato' Seri Azlan ibni Sultan Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat. Seperti apa yang telah diperkatakan oleh saya tadi, memang ada badan yang memantau dan memberi nasihat dan panduan kepada perancangan ini dan ini dikaji semula bagi setiap lima tahun dan kita perlu juga mendapat kerjasama dan koordinasi daripada pihak berkuasa tempatan, yang mana selama ini berjalannya dengan baik dan saya rasa kerajaan akan sentiasa memberi perhatian kepada pembangunan yang berlaku di dalam Wilayah Lembah Klang.

Tuan Fong Kui Lun: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan. Saya ingin bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri adakah pelan perspektif Wilayah Lembah Klang yang dibuat selaras dengan pelan induk Kuala Lumpur kerana Kuala Lumpur yang terletak dalam Lembah Klang. Bilakah pelan induk Kuala Lumpur ini akan dipamerkan kepada orang awam kerana pada tahun yang lalu, bekas Menteri di Jabatan Perdana Menteri bila menjawab soalan saya pada tahun yang lalu, mengatakan bahawa pelan induk Kuala Lumpur akan dipamerkan pada Oktober tahun lalu, tetapi tidak ditunaikan. Bilakah ianya akan dipamerkan kepada orang awam? Terima kasih.

Tengku Dato' Seri Azlan ibni Sultan Abu Bakar: Terima kasih Yang Berhormat. Pelan induk bagi Kuala Lumpur ini masih lagi di dalam kajian dan saya rasa akan siap dalam masa yang terdekat.

Berkaitan dengan dua badan tadi, iaitu daripada segi untuk memajukan pembangunan di Wilayah Lembah Klang dan Kuala Lumpur, memang ada dua badan yang berbeza untuk meneliti dan menyelidik daripada segi pembangunan bagi kedua-dua badan ini. Ini adalah kerana di Wilayah Persekutuan, kita ada Bahagian Wilayah Persekutuan dan Perancangan Lembah Klang dan kita juga ada pihak Dewan Bandaraya Kuala Lumpur yang telah membuat persediaan untuk mengemukakan pelan induk bagi Dewan Bandaraya Kuala Lumpur ini untuk masa-masa depan bagi merancang pembangunan di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur.

6. **Tuan Mohd. Amar bin Abdullah [Pengkalan Chepa]** minta Perdana Menteri menyatakan mengapa permohonan bagi menambah jawatan-jawatan dalam bidang agama di negeri-negeri terutama Kelantan, tidak diluluskan oleh Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA).

Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Haji Noh bin Haji Omar]: Tuan Yang di-Pertua, kerajaan sentiasa peka dan prihatin terhadap keperluan perjawatan bagi semua agensi tidak mengira jawatan-jawatan dalam bidang agama atau tidak. Setakat ini, Jabatan Perkhidmatan Awam selaku jabatan yang dipertanggungjawabkan dalam menguruskan hal-hal permohonan perjawatan, telah meluluskan banyak jawatan yang berkaitan dalam bidang agama sama ada di Kelantan mahupun di negeri-negeri lain. Kelulusan satu-satu permohonan jawatan tersebut bergantung kepada beberapa kriteria.

JPA akan mengkaji semua permohonan daripada agensi-agensi dan meluluskan permohonan jawatan tersebut sekiranya permohonan itu memenuhi kriteria yang ditetapkan oleh JPA. Di antara kriteria yang akan dilihat iaitu mempunyai justifikasi yang sesuai untuk pewujudan bagi sesuatu jawatan, peranan dan fungsi jawatan tersebut serta ia juga tertakluk kepada keperluan semasa. Terima kasih.

Tuan Mohd. Amar bin Abdullah: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Mengikut norm yang dipakai oleh JPA, Yayasan Islam Kelantan secara spesifiknya sepatutnya mempunyai bilangan perjawatan lebih daripada seribu, tetapi jawatan yang ada sekarang ini ialah lebih kurang 1/3 sahaja daripada keperluan yang sebenar. Dan, untuk memenuhi norm ini, Yayasan Islam Kelantan telah pun mengemukakan permohonan untuk menambah jawatan ini dan saya diberitahu bahawa permohonan ini telah dibuat beberapa tahun yang lepas.

Beberapa pertemuan dan perbincangan antara pegawai-pegawai Yayasan Islam Kelantan dan JPA telah dibuat dan beberapa orang pegawai JPA telah pun melawat Yayasan Islam Kelantan, namun sehingga sekarang permohonan ini tidak mendapat sebarang jawapan sama ada menolak ataupun diluluskan oleh pihak JPA. Jadi, saya minta penjelasan tentang perkara ini.

Dato' Haji Noh bin Haji Omar: Terima kasih Yang Berhormat. Untuk makluman Yang Berhormat, kita telah meluluskan beberapa jawatan di negeri Kelantan umpamanya di Jabatan Mufti Negeri Kelantan.

Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron: Dok jawab hok lain.

Dato' Haji Noh bin Haji Omar: Kita telah pun tambah. Jumlah yang sedia ada daripada 13, kita telah tambah 12 jawatan lagi sehingga menjadikan jawatannya 23 dan jawatan Mufti juga telah kita naik tarafkan ke Jusa 'C'. Dalam perhatian kita hari ini, ada 36 jawatan daripada Majlis Agama Islam Kelantan yang sedang dalam pertimbangan dan kita sedang mengkaji sama ada keperluan ini untuk diluluskan atau tidak. Walau bagaimanapun, permohonan-permohonan yang dipohon ini iaitu 36 jawatan, kita sedang memberikan pertimbangan yang serius mengenai permohonan ini.

Datuk Haji Mohd. Ali bin Haji Hassan: Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh. Selamat pagi Tuan Yang di-Pertua. Saya hendak menyentuh sedikit, minta soalan tambahan. Sebagaimana kita sedia maklum ialah sekolah-sekolah agama banyak diwujudkan – sekolah agama kerajaan dan juga sekolah agama yang lain. Saya hendak minta kementerian ini timbang daripada segi keperluan kakitangan di sekolah itu. Sekarang ini sekolah agama kerajaan terutama di Johor, bolehkah kementerian memberikan peruntukan sedikit untuk mewujudkan jawatan? Ada permohonan dibuat - tukang kebun, jaga, tetapi tidak ada. Jadi, boleh atau tidak kerajaan memberikan bantuan dan minta JPA mewujudkan jawatan di sekolah agama? Ini maruah sekolah agama. Kadang-kadang cikgu sendiri yang menguruskan perkara ini.

Jadi saya tidak tahu sama ada bolehkah kementerian mewujudkan jawatan-jawatan tetap di sekolah-sekolah agama kerana murid sekolah agama contohnya di negeri Johor sahaja, murid bukan sedikit, beribu, satu sekolah dua ribu lebih. Jadi wujudkan jawatan tetap di sekolah agama ini, kalau boleh kerajaan timbangkan. Terima kasih.

Dato' Haji Noh bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua, seperti saya nyatakan tadi bahawa sebelum JPA meluluskan jawatan-jawatan yang dipohon oleh mana-mana agensi, ianya mestilah memenuhi beberapa justifikasi yang sesuai untuk kita mewujudkan jawatan-jawatan tersebut terutamanya kalau permohonan-permohonan ini datangnya daripada permohonan di bawah bidang kuasa kerajaan negeri. Walaupun kerajaan negeri yang

mungkin bayar gajinya, tetapi daripada segi pencennya, akan ditanggung oleh pihak Federal.

Jadi, mengenai cadangan ataupun perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat, kita sedar perkara ini bukan sahaja daripada negeri Johor, banyak daripada negeri-negeri lain termasuk juga negeri Selangor mengenai sekolah agama ini kerana untuk meluluskan jawatan terutamanya guru-guru dan juga kakitangan sekolah agama ini, kita ada syarat-syarat tertentu. Seperti kalau guru agama, kita kena mengikut standard yang telah ditetapkan oleh Kementerian Pendidikan sebelum kita melantik seseorang guru agama itu diserap kepada jawatan yang setaraf dengan guru-guru Kementerian Pendidikan. Jadi saya percaya, segala permohonan yang sedang dipertimbangkan oleh pihak JPA ini, akan kita lihat sejauh mana pentingnya jawatan itu diwujudkan. Terima kasih.

7. **Tuan Philip Benedict Lasimbang [Penampang]** minta Menteri Pendidikan menyatakan apakah sebab-sebab utama terdapat IPTS yang terpaksa ditutup dan apakah ada langkah penggabungan atau langkah lain untuk mengatasi masalah IPTS ini.

Setiausaha Parlimen Kementerian Pendidikan [Dato' Mahadzir bin Mohd. Khir]: Tuan Yang di-Pertua, sehingga Oktober 2002, sebanyak 17 buah IPTS yang beroperasi tanpa kelulusan. Maksud di sini ialah tidak berdaftar, telah diarahkan supaya berhenti beroperasi. Sebab utama ialah IPTS tersebut telah beroperasi tanpa mendapat kelulusan penubuhan dari pihak Kementerian Pendidikan serta mengendalikan kursus pengajian yang belum diluluskan oleh Kementerian Pendidikan.

Kementerian Pendidikan sentiasa menggalakkan penggabungan bagi membolehkan IPTS yang kecil berkongsi kemudahan dan prasarana supaya mereka lebih mantap dan dapat menawarkan kursus pengajian yang lebih berkualiti. Walau bagaimanapun, galakan ini kurang mendapat sambutan. Setakat ini hanya terdapat empat buah IPTS yang telah bergabung iaitu di Pulau Pinang di antara College Stamford dengan Institut Disted di Pulau Pinang dan di antara Institut Sarjana dengan Institut Informatik di Negeri Sembilan.

Langkah lain yang dijalankan untuk mengatasi masalah ini ialah dengan mengadakan sesi taklimat, sesi dialog dan seminar kepada pengusaha IPTS bagi memaklumkan kepada mereka akan dasar-dasar serta peraturan sedia ada yang perlu dipatuhi di samping menyatakan bentuk salah laku yang mempunyai implikasi undang-undang dan boleh menjejaskan imej industri serta kualiti pendidikan yang ditawarkan. Pada masa yang sama, pekeliling-pekeliling berkaitan dengan keperluan mematuhi perundangan, pendidikan, juga dihantar kepada semua pengusaha IPTS dari masa ke semasa.

Tuan Philip Benedict Lasimbang: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Setiausaha Parlimen. Soalan tambahan. Banyak kursus yang tidak diiktiraf oleh Lembaga Akreditasi Negara dan oleh itu *student*, atau murid-murid ataupun pelajar itu tidak mendapat pinjaman seperti PTPTN, MARA dan sebagainya. Apakah kriteria-kriteria supaya kursus ini dapat diluluskan oleh Lembaga Akreditasi Negara?

Dato' Mahadzir bin Mohd. Khir: Ada dua perkara di sini, satu ialah bantuan daripada PTPTN, satu lagi mengenai dengan pengiktirafan kursus-kursus tadi. Apabila sesebuah kolej itu hendak mendaftar dirinya dengan pihak kementerian, dia terpaksa melalui beberapa langkah yang tertentu iaitu apakah kursus-kursus yang hendak ditawarkan oleh kolej yang berkenaan? Dan selepas itu, dia akan isi borang – Borang KPJPS, IPTS, KUR, LAN dan sebagainya.

Jadi akhirnya, apabila kita memberi kelulusan itu, itulah kursus yang akan ditawarkannya. Kalau dia hendak tawarkan kursus yang lain, maka dia dikehendaki membuat permohonan yang lain. Hanya apabila kita lulus, baru dia boleh mengajar kursus itu. Sebab itu baru-baru ini kita dapati sebuah kolej yang banyak menimbulkan kontroversi, sebuah kolej yang mengendalikan kursus perundangan dan mereka ini orang undang-undang, dia tahu undang-undang tetapi mereka tidak mematuhi undang-undang. Jadi kita terpaksa mengambil tindakan yang drastik sehingga menimbulkan satu kontroversi.

Mengenai dengan PTPTN, kita nasihatkan penuntut-penuntut kolej swasta yang hendak memohon PTPTN ini hendaklah mereka mendapatkan nasihat daripada pihak kita sama ada kolej itu kita beri pengiktirafan ataupun tidak, termasuk kursus-kursus yang

mereka hendak ikuti, kemudian apabila mereka buat permohonan, barulah kita dapat pertimbangkan. Terima kasih.

Tuan Chow Kon Yeow: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Setiausaha Parlimen. Berhubung dengan penutupan tujuh buah kolej swasta baru-baru ini, saya ucapkan terima kasihlah kepada Yang Berhormat kerana bersikap terbuka menawarkan kolej-kolej tersebut untuk berbincang bagi menyelesaikan masalah-masalah yang wujud. Jadi, saya ingin tahu, ada setengah pihak pengusaha telah membuat tuduhan yang serius iaitu berlakunya gejala rasuah dan penyelewengan dalam Jabatan Pengajian Swasta (JPS) yang menyebabkan setengah-setengah kolej menghadapi masalah. Saya ingin tahu sama ada kementerian akan memandang berat tentang perkara ini dan sama ada siasatan akan dilakukan oleh kementerian dan mengkaji apakah sebab-sebab spesifik kolej-kolej ini ditutup.

Dan sama ada JPS – Datuk Hassan Hashim ini telah menerima tindakan saman malu yang dikatakan akan difailkan oleh seorang pengusaha kerana melalui tindakan menutup kolej, mereka mendakwa telah menjejaskan imej IPTS. Jadi saya ingin tahu sama ada JPS ada terima saman malu dari pihak ini yang dikatakan *hundreds million defamation sued*.

Dato' Mahadzir bin Mohd. Khir: Terima kasih Yang Berhormat. Saya tak tahulah Yang Berhormat kolej yang mana, Yang Berhormat pun juga tidak *specific* siapa atau kolej mana yang hendak saman malu untuk menutup kemaluannya. Yang Berhormat telah membangkitkan tadi tuduhan rasuah. Saya faham soalan itu Yang Berhormat, kerana Yang Berhormat kata, ada orang kata. Tetapi yang saya tahu ialah Yang Berhormat yang kata.

Kalau Yang Berhormat kata ada rasuah, benda ini mudah sahaja. Kita buat laporan, macam yang setengah bila kita bagi kontrak, orang selalu tuduh. Bila orang dapat kontrak, dia akan buat tuduhan. Sianu, sianu sekian akan ada hubung kait dengan UMNO. Sianu, sianu sekian ada hubungan dengan orang-orang tertentu. Ini andaian yang saya rasa cukup banyak yang telah dilakukan.

Jadi, sekiranya ada tuduhan rasuah, sila lapor kepada pihak yang berkenaan. Tak ada apa masalah, kita tak ada hendak lindung siapa-siapa kalau mereka dianggap rasuah. Begitu juga dengan penyelewengan pihak JPS, saya rasa setakat ini, mereka jalankan tugas mereka dengan baik.

Saya akui ada beberapa kelemahan. Banyak yang kita dapat iaitu dari segi kelewatan untuk meluluskan sesuatu pendaftaran. Itu kita akui. Tetapi mengenai dengan tuduhan rasuah itu, saya berharap Yang Berhormat boleh mengemukakan kepada pihak yang berkenaan sekiranya Yang Berhormat fikir ada rasuallah.

Mengenai dengan saman malu tadi, saya kira ada sebuah kolej yang telah mengendalikan kolej itu yang sebenarnya kalau saya dapat senaraikan di sini, kolej ini sebenarnya kalau itulah yang dimaksudkan oleh Yang Berhormat ada sebuah kolej yang sudah mendaftar pada 19 Disember 1995 dan dia berdaftar dan dia dapat lesen dia di bawah GPWP 350 dan tempoh tamat pendaftaran ialah 31 Disember 1996. Itu dia *temporary license*.

Tetapi selepas itu dia telah lanjutkan lesennya itu tanpa mendaftar dengan pihak kita sehinggalah tahun 2001. Kemudian, kita keluarkan notis yang pertama, kemudian kita hantar lagi notis kepada dia, kemudian tanpa apa-apa jawapan. Pada 3 September 2002 kolej tersebut mengemukakan permohonan untuk memperbaharui kursusnya. Itu yang berlaku dan akhirnya oleh kerana dia tidak ada lesen semenjak tahun 1996 sehingga sekarang maka dia ditutup. Terima kasih.

8. Tuan Lim Hock Seng [Bagan] minta Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar menyatakan nama sungai-sungai yang paling kotor di Malaysia. Apa punca-punca pencemaran ini dan tindakan untuk mengatasinya. Mengapa konsep '*waterfront*' tidak dapat dilaksanakan di negeri-negeri kita.

Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar [Dato' Zainal bin Dahalan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat,

berdasarkan kepada pemantauan pada tahun 2001, sungai-sungai yang paling kotor dan tergelong dalam kategori tercemar adalah seperti berikut:

- (i) Sungai Merbok di Kedah;
- (ii) Sungai Juru, Sungai Pinang dan Sungai Jawi di Pulau Pinang,
- (iii) Sungai Buloh di Selangor;
- (iv) Sungai Klang di Selangor dan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur;
- (v) Sungai Air Baloi, Sungai Segget, Sungai Kempas, Sungai Dangga, Sungai Rambah dan Sungai Tikam Batu di Johor; dan
- (vi) Sungai Landas di Terengganu.

Punca utama yang menyebabkan pencemaran di sungai-sungai ini termasuklah pelepasan kumbahan domestik yang separa atau tidak diolah. Pembuangan sisa industri, masalah kelodakan sungai akibat hakisan tanah juga menyebabkan kekotoran sungai. Masalah pelepasan kumbahan domestik separa dan tidak diolah akan berterusan sehinggalah sistem pembetungan negara dapat dilaksanakan dengan sempurna.

Bagi mengatasi masalah pembuangan sisa industri pula, usaha-usaha penguatkuasaan ke atas punca-punca pencemaran di sungai-sungai terbabit dipertingkatkan. Di samping itu program dan kempen-kempen kesedaran serta dialog dengan pihak-pihak terlibat diadakan dari semasa ke semasa sebagai usaha berterusan untuk menjalin sikap tanggungjawab di kalangan setiap golongan masyarakat terhadap penjagaan dan pemeliharaan sungai.

Mengenai konsep *waterfront* pula, memanglah satu konsep yang digalakkan. Bagaimanapun ini melibatkan kos atau perbelanjaan yang besar. Maka pelaksanaannya bergantung kepada suatu keadaan dan keperluan di mana kemampuan daripada pihak kementerian-kementerian ataupun agensi berkenaan ataupun negeri terlibat bersama-sama. Terima kasih.

Tuan Lim Hock Seng: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, saya perhatikan penduduk-penduduk khasnya penduduk-penduduk yang tidak teratur di tepi-tepi sungai atau di mana-mana kampung kerana kemudahan pelupusan sampah tidak disediakan oleh pihak berkuasa tempatan maka sungai-sungai inilah yang menjadi tong sampah untuk mereka membuang sampah-sampah ini. Oleh sebab yang demikian, kerjasama dari pihak kerajaan tempatan amatlah penting. Adakah Yang Berhormat akan menghantar pasukan supaya mengawasi perkara ini dan bekerjasama dengan pihak kerajaan tempatan untuk menyediakan kemudahan-kemudahan seperti tong sampah dan mengutip sampah berjadual untuk penduduk-penduduk ini supaya mereka tidak menjadikan sungai sebagai tong sampah.

Dato' Zainal bin Dahalan: Terima kasih Yang Berhormat. Saya sangat bersetuju dengan pandangan Yang Berhormat dan memanglah kita akui salah satu sebab kekotoran dan pencemaran sungai adalah disebabkan oleh kurang bertanggungjawab ataupun rendahnya kesedaran sebahagian daripada anggota masyarakat terhadap fungsi dan juga kepentingan sungai sehingga ada yang membuang sampah sarap dan lain-lain sisa buangan ke sungai.

Bagi kawasan yang terlingkung dalam kawasan pihak berkuasa tempatan memanglah tanggungjawab bersama daripada pihak berkuasa tempatan untuk menyediakan tempat-tempat buangan sampah yang secukupnya. Bagaimana pun kadang kala terdapat kawasan yang tidak terlingkung dalam kawasan pihak berkuasa tempatan. Jadi, di dalam hal ini memanglah usaha untuk memberikan kesedaran kepada masyarakat awam sangat penting dan ini telah dijalankan oleh pihak Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar melalui Jabatan Alam Sekitar secara berterusan dengan kempen-kempen, dialog di peringkat sekolah, di peringkat awam, mengadakan perjumpaan dengan pihak industri dan sebagainya selain daripada usaha ataupun tindakan penguatkuasaan.

Dalam masa yang sama juga kita telah meletakkan ataupun memasang stesen-stesen untuk mengawasi kualiti air di beberapa kawasan di sepanjang sungai-sungai ataupun

lembangan sungai-sungai tertentu. Jadi dalam hal ini saya menerima baik pandangan bahawa harus ada kerjasama di antara pihak Jabatan Alam Sekitar dengan pihak berkuasa tempatan untuk mengatasi masalah-masalah yang menjadi punca ataupun sebab kepada pencemaran sungai. Terima kasih.

Dr. James Dawos Mamit: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Masalah baik pulih sungai yang tercemar adalah satu cabaran bagi pihak kementerian, lebih-lebih lagi kerana kita tahu bahawa pelepasan kumbahan domestik dan pelepasan sisa industri adalah bahan-bahan yang mencemar banyak sungai kita. Oleh yang demikian, saya rasa yang paling berkesan adalah kaedah '*eco-sanitation*'. Adakah pihak kementerian menimbang kaedah '*eco-sanitation*' ini bagi baik pulih semua sungai-sungai di negara kita yang tercemar.

Dato' Zainal bin Dahalan: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Mungkin cadangan Yang Berhormat satu daripada kaedah yang akan difikirkan ataupun boleh dilaksanakan. Sebagai yang kita maklum tadi bahawa salah satu punca pencemaran ialah kerana pembuangan sisa-sisa berjadual ataupun lain-lain buangan ke dalam sungai. Kita telah pun menjalankan beberapa usaha yang berbentuk jangka pendek ataupun jangka panjang untuk terus memantau dan mengawasi serta mempertingkatkan kualiti air sungai-sungai di negara kita dengan berbagai langkah termasuklah pembentukan pelan tindakan yang melibatkan pelantikan juruperunding, pihak peringkat penguatkuasaan, pemantauan kualiti air sungai menerusi pemasangan stesen-stesen kualiti air, pembangunan sistem maklumat '*spatial*' juga dijalankan untuk memudahkan atau memantapkan lagi aktiviti penguatkuasaan dan pemantauan selain daripada aktiviti kesedaran.

Jadi, saya mengambil pandangan daripada Yang Berhormat untuk melaksanakan kaedah yang mungkin yang terkini yang boleh membantu untuk memberikan satu usaha yang lebih berkesan lagi dalam usaha untuk menjaga dan memantau serta memelihara keadaan sungai-sungai di negara kita.

9. Datuk Lau Ngan Siew [Sandakan] minta Perdana Menteri menyatakan mengapakah dan apakah sebab-sebab daerah Sandakan dan Tawau (Pantai Timur) Sabah masih tidak mempunyai Stesen Hakim Mahkamah Tinggi sedangkan kedua-dua daerah tersebut mempunyai penduduk yang ramai. Apakah tindakan yang diambil untuk mengatasi masalah tersebut.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Tengku Dato' Adnan bin Tengku Mansor]: Tuan Yang di-Pertua, badan kehakiman sentiasa peka dan prihatin terhadap masalah-masalah kekurangan hakim-hakim Mahkamah Tinggi di Sabah dan Sarawak. Penempatan seseorang hakim Mahkamah Tinggi bergantung kepada jumlah kes-kes didaftarkan dan juga keperluan di tempat yang berkenaan.

Pada masa kini memang terdapat kekurangan hakim Mahkamah Tinggi di Sabah. Langkah sedang diambil untuk melantik Hakim atau Pesuruhjaya Kehakiman Mahkamah Tinggi bagi mengisi kekosongan di Mahkamah Tinggi Sandakan di mana Hakim Mahkamah Tinggi Sandakan juga akan membuat litaran ke Mahkamah Tinggi Tawau untuk menguruskan kes-kes mengikut jadual yang telah ditetapkan.

Datuk Lau Ngan Siew: Soalan tambahan. Sekarang di daerah Sandakan, sebuah mahkamah sedang dibina dan akan siap dalam masa yang tidak lama lagi. Dengan adanya mahkamah baru ini, keperluan untuk pejabat peguam-peguam dan pegawai-pegawai termasuk mencukupi. Saya ingin bertanya adakah kerajaan bercadang untuk menempatkan seorang Stesen Hakim di tempat itu di masa hadapan. Sekian, terima kasih.

Tengku Dato' Adnan bin Tengku Mansor: Tuan Yang di-Pertua, soalan Yang Berhormat tadi, kerajaan akan menimbang dan jika dipandangkan perlu, kita akan meletakkan seorang lagi di Stesen Mahkamah yang telah disebutkan tadi. Sekian, terima kasih.

10. Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali [Parit Buntar] minta Perdana Menteri menyatakan:-

- (a) kesan langsung terhadap projek-projek pembangunan dan perniagaan akibat operasi menghantar semula warga asing ke negara masing-masing; dan

- (b) sektor manakah yang paling teruk terjejas, darjah keseriusan yang dialami dan apakah langkah segera yang sedang diambil bagi menangani keadaan yang agak meruncing ini.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Tengku Dato' Adnan bin Tengku Mansor]: Tuan Yang di-Pertua, kerajaan telah mengarahkan Majlis Tindakan Ekonomi Negara untuk menjalankan kajian bagi mengkaji kesan ke atas sektor-sektor ekonomi berikutan dari penghantaran pulang warga asing yang melibatkan pendatang tanpa izin ke negara masing-masing. Setakat ini kajian tersebut sedang dijalankan dan belum lagi siap.

Walau bagaimanapun, berasaskan analisis awal didapati kebanyakan pendatang tanpa izin adalah pekerja-pekerja yang tidak berkemahiran, yang bekerja dengan sektor perladangan bersaiz kecil antara lima hingga ke enam ekar dan sektor pembinaan. Penghantaran pulang mereka tidak akan menjejaskan dengan ketaranya kemajuan projek-projek pembangunan dan juga prestasi perniagaan memandangkan mereka hanyalah pekerja-pekerja sambilan yang digunakan sebagai tenaga kerja tambahan kepada sebahagian besar tenaga kerja asing yang bekerja secara sah.

Tambahan pula sumbangan sektor-sektor tersebut dari segi nilai ditambah KDNK dan pertumbuhan ekonomi adalah kecil berbanding dengan sektor-sektor lain seperti perkilangan dan perkhidmatan yang menggunakan banyak tenaga kerja asing secara sah. Kerajaan akan terus mengawal kemasukan pekerja-pekerja asing secara sah dan teratur. Langkah menghantar pulang adalah diambil bagi mengekalkan kestabilan dan daya saing pembangunan ekonomi negara, menjamin suasana keselamatan dan juga menjaga keutuhan sosial negara.

Pengurangan penggunaan tenaga kerja asing secara berperingkat-peringkat membolehkan sektor-sektor tersebut beralih daripada aktiviti-aktiviti yang bernilai yang berinsentif buruh kepada aktiviti-aktiviti berinsentif modal bagi meningkatkan lagi daya pengeluaran dan kecekapan. Terima kasih.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Terima kasih, soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua. Saya risau tentang permasalahan yang akan timbul yang namanya permasalahan *short fall*, *short fall* dalam *expenditure* dan *short fall* dalam projek *implementation* dengan izin, dan kalau kita tengok reaksi daripada sektor pembinaan dan sektor perkilangan ini adalah di antara dua sektor yang terjejas dengan penghantaran pulang warga asing itu.

Walaupun kajian sedang dibuat dan ramalan menunjukkan tidak akan menjejaskan sektor-sektor ini tetapi saya sudah baca kajian audit dan sebagainya kepada jabatan-jabatan, kepada pihak-pihak yang tertentu bahawa masalah tenaga ini adalah merupakan masalah yang besar dan sedang dihadapi dan saya tidak tahulah sama ada bajet kita yang RM1.98 bilion telah mengambil kira sebenarnya pelaksanaan tadi iaitu *short fall* dalam *expenditure* dan *short fall* dalam *implementation*.

Pada masa yang sama saya juga ingin mengetahui yang terakhir berapa syarikat yang telah diluluskan beroperasi untuk membawa pekerja-pekerja asing masuk ke Malaysia ini. Terima kasih.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Tuan Yang di-Pertua, masalah Yang Berhormat bagi Parit Buntar, kerajaan benarkan yang sah tetapi seperti Yang Berhormat peka, kerana Yang Berhormat suka, semua suka benda-benda yang haram. Malahan kalau sayalah dapat mengkaji semula apa yang berlaku, Yang Berhormat sebagai ADUN di Sungai Burung, Yang Berhormat menang dengan 90 lebih undi.

Saya masih teringat ketika itu, saya suruh *returning officer* mengira semula tetapi *returning officer* tidak mahu mengira semula dan daripada apa yang kita dapat maklum balas bahawa *returning officer* itu berbaik dengan Yang Berhormat maka Yang Berhormat telah menang sebagai ADUN Sungai Burung.....

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Saya membantah, saya sangat membantah.

Seorang Ahli: Ha, tidak kena-mengena.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Saya harap dapat menyebutkannya di luar Dewan perkara itu, saya sangat membantah.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Saya hendak sebut perkara haram dan sah, perkara haram dan halal.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: *[Bangun]*

Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron: *[Bangun]*

Tuan Mohd Apandi bin Haji Mohamed: *[Bangun]*

Tuan Chow Kon Yeow: *[Bangun]*

Tuan Mohamad bin Sabu: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sila duduk Yang Berhormat. Baik, baik...

[Dewan kecoh] [Dewan riuh]

[Beberapa Ahli Pembangkang membantah]

Yang Berhormat, Yang Berhormat sila duduk.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Saya minta tarik balik... *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Begitu juga dengan ADUN yang baru menang di Anak Bukit, semua menang haram.

[Dewan riuh]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, kita jawab kepada soalan.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Okey, okey, Tuan Yang di-Pertua... *[Ketawa][Dewan riuh]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Yang Berhormat, ada Peraturan Mesyuarat. Yang Berhormat, Yang Berhormat, Parit Buntar sila duduk.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Ada Peraturan Mesyuarat itu.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua....

Beberapa Ahli Pembangkang: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sila duduk, okey apa itu.

Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron: 36(6).

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Parit Buntar sila duduk.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Saya hendak merakamkan, saya hendak merakam, pasal saya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Parit Buntar sila duduk, ada Peraturan Mesyuarat.

Dato' Dr. Hasan bin Haji Mohamed Ali: Saya hendak merakam...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Parit Buntar.

Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron: Sekejap, sekejap.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Peraturan Mesyuarat.

Tuan Haji Abdul Fatah bin Haji Haron: Peraturan 36(6), sangkaan jahat terhadap Ahli Parlimen melalui tuduhan SPR sebentar tadi. Minta tarik balik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, sebagaimana apa yang telah dikatakan oleh Yang Berhormat bagi Jeli... *[Disampuk]*

Seorang Ahli: Dia kata menang haram, mana boleh ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Rujuk balik kepada apa yang dikatakan.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Tuan Yang di-Pertua, saya kata bukan SPR salah, saya kata menang mereka itu secara haram... *[Dewan kecoh]* kerana kelakuan mereka..

[Dewan riuh] [Beberapa Ahli Pembangkang membantah]

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Apa kena-mengena dengan SPR, tidak ada kena-mengena dengan SPR. Mana kena-mengena dengan SPR, ini semua bila makan cili rasa pedas.

Beberapa Ahli Pembangkang: *[Bangun] [Menyampuk] [Dewan Riuh]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sila duduk Yang Berhormat, Yang Berhormat. Kalau hendak memberi peluang kepada saya untuk membuat keputusan, sila duduk, Yang Berhormat, Yang Berhormat, Yang Berhormat, sila duduk.

[Dewan riuh]

Beberapa Ahli: *[Menyampuk][Bercakap tanpa pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat kalau hendak beri peluang kepada saya buat keputusan, sila duduk. Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau tadi yang dikatakan itu tidak elok, tarik baliklah.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Okey. Tuan Yang di-Pertua kerana memandangkan bulan Ramadan, mereka ini puasa, dia puasa, dia kata Islam tetapi cara Islam mereka ialah memesongkan akidah umat Islam *[Disampuk] [Dewan Riuh]* Sebagai seorang Islam... *[Dewan riuh] [Disampuk]* Yang Berhormat biar saya habis. Ya, Allah.

Beberapa Ahli Pembangkang: *[Bangun] [Bercakap tanpa pembesar suara]*

[Dewan Riuh]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat saya sedang.... Yang Berhormat sila duduk. Sila duduk.

[Dewan riuh]

Yang Berhormat, Yang Berhormat untuk tidak panjangkan masa dan untuk tidak membuang masa, yang itu tidak elok, tarik baliklah.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Okey Tuan Yang di-Pertua, kerana bulan ini bulan Ramadan saya tarik baliklah.

[Dewan riuh]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Ya, Baik. Yang Berhormat, Yang Berhormat, sudah tarik balik, cukuplah, sudah tarik balik. Cukuplah Yang Berhormat.

Dato' Tengku Adnan bin Tengku Mansor: Untuk menjawab soalan tambahan Yang Berhormat..

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat masa sudah cukup. Masa sudah cukup.

[Dewan riuh]

Masa untuk soal jawab selesai.

[Masa pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan telah cukup]

RANG UNDANG-UNDANG DI BAWA KE DALAM MESYUARAT

**RANG UNDANG-UNDANG PEGUAM BELA (SABAH)
(PINDAAN) 2002**

Bacaan Kali Yang Pertama

Rang Undang-undang bernama Suatu Akta untuk meminda Ordinan Peguam Bela Sabah; dibawa ke dalam Mesyuarat oleh Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri; dibaca kali yang pertama; akan dibacakan kali yang kedua pada Mesyuarat kali ini.

[Dewan riuh]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Yang Berhormat cukuplah Yang Berhormat. Yang Berhormat, Yang Berhormat.

Beberapa Ahli Pembangkang: [Membantah]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Ini bukan pasar Yang Berhormat.

**RANG UNDANG-UNDANG PEGUAM BELAS (SARAWAK)
(PINDAAN) 2002**

Bacaan Kali Yang Pertama

Rang Undang-undang bernama Suatu Akta untuk meminda Ordinan Peguam Bela Sarawak; dibawa ke dalam Mesyuarat oleh Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri; dibaca kali yang pertama; akan dibacakan kali yang kedua pada Mesyuarat kali ini.

RANG UNDANG-UNDANG

**RANG UNDANG-UNDANG MAJLIS AMANAH RAKYAT
(PINDAAN) 2002**

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguhkan atas masalah, "Bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang." **[19 September 2002]**

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Menteri diminta menyambung jawapan.

11.09 pagi.

Menteri Pembangunan Usahawan [Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat daripada kawasan 'rimau'. Eh! Minta maaf, kawasan Jeli.. *[Ketawa]* Meminta supaya MARA mengkaji semula penglibatan syarikat Tutroniq dengan pihak Jerman agar dapat membangunkan semula penglibatan syarikat bumiputera dalam bidang *tool and dye*. Ini adalah satu cadangan yang baik dan kementerian saya akan menelitinya.

MARA akan terus menjalankan latihan dalam teknologi *tool and dye* walaupun perjanjian kerjasama antara Malaysia dengan Jerman bagi projek GMI telah tamat pada Jun 2002. GMI terlibat dalam mengendalikan program kemahiran di bidang *tool and dye*. Bagi menyediakan tenaga kerja yang diperlukan oleh sektor industri tersebut. Latihan di dalam bidang *tool and dye* ini dijalankan oleh GMI sama ada separuh masa atau sepenuh masa

bagi pekerja-pekerja yang ingin meningkatkan kemahiran di dalam bidang ini dan apabila tamat peserta akan diberikan sijil atau diploma oleh GMI.

Tuan Yang di-Pertua, beberapa cadangan daripada Yang Berhormat bagi Kepong belum dijelaskan dahulu dan antaranya ialah seperti berikut iaitu berapakah kos kerajaan Malaysia bayar kepada pihak GMI bagi mendapat kepakaran di Kolej GMI atau Jerman-Malaysia Institute dan bilangan pelajar serta lepasan GMI yang mendapat pekerjaan.

Di dalam perjanjian kerjasama di antara Kerajaan Malaysia dan Kerajaan Jerman bagi projek GMI, pihak MARA tidak pernah membuat apa-apa pembayaran kepada Kerajaan Jerman sebaliknya pihak Kerajaan Jerman telah memberi peruntukan geran berjumlah RM50 juta dari tahun 1991 hingga Jun 2002 bagi membayar kos alatan, latihan, alatan pejabat, latihan tenaga pengajar, kos pakar dan kos latihan pengurusan.

Bilangan pelajar yang telah dan sedang mengikuti latihan sejak tahun 1991 adalah seramai 996 orang di mana 892 orang adalah terdiri daripada bumiputera, 66 orang China, 21 India dan 17 orang lain-lain kaum. Jumlah lepasan GMI adalah seramai 958 orang dan daripada jumlah tersebut kesemuanya telah berjaya mendapat pekerjaan dan seramai 58 orang telah melanjutkan pelajaran ke peringkat ijazah.

Dr. Tan Seng Giaw: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Yang Berhormat Menteri, Kepong bangun.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Berkenaan penggunaan bahasa pengantar ia dibahagikan kepada dua kategori, ini Yang Berhormat tanya berkenaan dengan bahasa pengantar. Nanti sekejap ya! Saya jawab.

Di institusi MARA, ada dua kategori iaitu Bahasa Inggeris bagi institut seperti IKM, KPM, Infotech MARA dan Bahasa Malaysia di pusat Giat MARA, IKM dan MRSM. Pada tahun 2003 Bahasa Inggeris akan digunakan di semua Maktab Rendah Sains Malaysia secara berperingkat.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Tadi Yang Berhormat ada sebut mengenai bantuan daripada pihak Jerman. Adakah syarat yang dikenakan atas kita ataupun ke atas GMI ini dengan bantuan kewangan dan bantuan teknikal daripada pihak Jerman? Itu yang pertama.

Yang keduanya, dengan hangatnya masalah pengajaran Inggeris sekarang, adakah ini akan menjejaskan pengambilan pelajar-pelajar di seluruh institut MARA ini?

Saya sebut bukan saya hendak mempertikaikan semua, sebab yang digunakan oleh pihak-pihak kerajaan daripada peringkat Tahun Satu lagi untuk mengajar mata pelajaran Sains dan Matematik ini, saya pun tidak tahu sama ada kaedah yang digunakan oleh pihak kerajaan betul ataupun tidak. Sekurang-kurangnya kita pun ada cadangan juga, mungkin cadangan kita itu lebih baik, mungkin, mungkin dan bolehkah Yang Berhormat terangkan, macam mana dengan pertikaian ini menjejaskan pengambilan pelajar-pelajar di institusi-institusi ini.

Saya bimbang sahaja dan kerana yang baik kita semua termasuk Yang Berhormat bagi Dungun pun setuju, kita setuju, kita mesti memperbaiki bahasa Inggeris, ha, kita setuju sudah.. *[Menoleh kepada barisan pembangkang meminta sokongan]* *[Disampuk]* ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat soalan.

Dr. Tan Seng Giaw: *[Ketawa]* Soalan ada juga, saya berharap Yang Berhormat dengan lebih tenang, kita tidak mahu mempertikaikan hal ini, kerana kita hendak sama-sama mempertingkatkan bahasa Inggeris dan itu pun pada tahun 2003 semua itu diajar di dalam bahasa Inggeris, seperti tadi yang disebut. Ini pun bidang yang baik. Sebenarnya pada beberapa tahun di UniMARA pun banyak menggunakan bahasa Inggeris dan saya berharap Yang Berhormat dapat menjawab kerana kita sama-sama tidak tahu kaedah mana yang lebih sesuai. Sekian, terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Berkenaan dengan soalan pertama GMI kita punya perjanjian dengan mereka tidak ada

apa-apa syarat. Memang ianya membantu kita. Keduanya, isu mengajar bahasa Inggeris dalam subjek Matematik dan Sains langsung tidak menjejaskan pengambilan kita. Sebab dalam jawapan saya sebentar tadi kita telah menggunakan bahasa Inggeris ini sebelum itu pun, di IKM, KPM Info-Tech MARA. Ini bermakna sebelum perkara ini berbangkit pun mereka telah menggunakan bahasa Inggeris sudah lima enam tahun sebelum ini. Jadi, tidak ada apa-apalah, apa yang telah menjadi isu pada hari ini.

Tuan Mohd. Apandi bin Haji Mohamad: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan juga Yang Berhormat Menteri. Saya difahamkan dan daripada semakan yang dibuat daripada graduan-graduan yang keluar daripada GMI sebahagian besar daripada mereka mengatakan bahawa ilmu yang diberikan oleh pakar dari Jerman itu mereka mengajar tidak sepenuhnya. Yang really *high-tech* mereka masih belum melepaskan.

Mereka hanya melepaskan kita katakan teknologi pertengahan tetapi teknologi terkini itu ianya macam disembunyikan. Kalau masih disambung perjanjian dengan GMI boleh ataupun tidak pihak kementerian memantau kes-kes seperti ini kerana banyak laporan yang kita terima bahkan graduan-graduan yang mendapat diploma dan sebagainya. Bila sampai kepada peringkat tertentu mereka sudah tidak boleh menyelesaikan masalah-masalah sama ada *design* ataupun sebagai *mechanic tool and dye*. Minta penjelasan daripada pihak Menteri. Terima kasih.

[Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Terima kasih Yang Berhormat. Saya belum menerima lagi perkara ini sebab daripada mereka yang telah *graduate* mereka mendapat kerja semuanya dan nampaknya semua bagus. Tetapi ini *feedback* yang baik, kalau Yang Berhormat ada laporan-laporan yang tertentu sila berikan kepada saya dan sebab kita sentiasa memantau perkara seperti ini.

Sudah tentulah apa juga yang kita pelajari daripada mereka sebaik-baiknya kita hendak maksimalkan pendidikan. Saya berharap Yang Berhormat boleh memberitahu kepada saya dan saya akan menggunakan ini sebagai *feedback* untuk saya berbincang dengan Duta Jerman, yang sehingga ke hari ini nampak memberikan kerjasama yang cukup baik dengan kita. Dia juga duduk dalam kita punya lembaga dan dari situ kita boleh berbincang tentang perkara-perkara yang kita rasa berkurangan.

Kemudian Yang Berhormat bagi Sipitang telah membangkitkan berkenaan dengan memperkembangkan sistem pendidikan MARA ke peringkat tadika dan membangunkan MRSM di kawasan pedalaman di seluruh negara serta MRSM dijadikan *feeder* kepada kolej-kolej MARA. Ingin dimaklumkan bahawa buat masa ini MARA tidak berhasrat untuk mewujudkan sistem MRSM di peringkat tadika atau di peringkat sekolah rendah dan menjadi *feeder* kepada MRSM. Ini disebabkan bilangan pelajar yang memasuki MRSM adalah ramai dengan kelulusan yang cemerlang. Jadi, tidak perlu kita hendak pergi sampai ke tadika.

Sekarang ini kita telah membuat keputusan oleh kerana ramai yang hendak masuk ke MRSM kita tidak membuka lagi bagi tingkatan satu dan dua, kita menerima hanya tingkatan empat supaya tempat-tempat yang diisi oleh tingkatan satu kita perbesar supaya banyak lagi boleh masuk dan MRSM akan hanya menerima daripada tingkatan empat dan lima sahaja.

Kerana di situlah yang kita anggap kalau mereka telah sampai ke tingkatan empat yang ini kita hendak kritikal sedikit, di mana kita hendak mendidik mereka betul-betul kerana dia akan meneruskan pendidikannya kepada peringkat yang lebih tinggi. Sebab itu kita tidak perlu mengadakan *feeder* kita sendiri, *feeder* kita ialah sekolah-sekolah pendidikan, Kementerian Pendidikan, kita terima mereka di peringkat mereka masuk ke tingkatan empat.

Di bawah Rancangan Malaysia Kelapan sebanyak 12 buah lagi Maktab Rendah Sains MARA akan dibina di luar bandar. Untuk makluman Yang Berhormat sekalian MRSM merupakan satu pusat pendidikan menengah yang membantu pelajar-pelajar cemerlang di dalam bidang sains. Selepas tamat pengajian di MRSM pelajar-pelajar bebas memilih institusi pengajian tinggi yang mereka minati sama ada institusi pengajian tinggi awam ataupun swasta. Bagi mereka yang cenderung kepada kemahiran mereka boleh memilih

untuk memasuki Institut Kemahiran MARA atau Kolej Profesional MARA atau Institut Kemahiran Tinggi MARA seperti GMI, BMI, MFI MASET, MIMET dan MIET.

Bagi pelajar-pelajar yang kurang baik di dalam akademik dan berhasrat untuk melanjutkan pelajaran ke peringkat ijazah mereka boleh meneruskan pengajian mereka dengan mendapat sijil daripada Giat MARA dan seterusnya meneruskan pelajaran di IKM atau IKTM sebelum boleh melanjutkan pelajaran ke universiti teknikal ataupun Universiti Kuala Lumpur.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat bagi Kubang Kerian, kawan saya [Ketawa] ada membangkitkan banyak perkara, pertamanya berkenaan dengan dakwaan bahawa peniaga-peniaga bumiputera diberikan tempat-tempat yang corot seperti di Pulau Pinang. Sebenarnya kita membeli premis-premis perniagaan yang ditawarkan oleh pengusaha-pengusaha dan kita selalu mendapat tempat yang baik. Jarang sekali mereka menawarkan kita tempat-tempat yang tidak baik. Kalau tempat yang tidak baik kita tidak beli, Yang Berhormat. Buat apa kita hendak membeli kalau tujuan untuk kita membeli premis perniagaan ialah untuk mereka boleh berniaga.

Oleh sebab itu, saya hendak tahu secara *detail* di mana di Pulau Pinang yang dianggap tempat itu corot, sebab kalau itu adalah benar saya hendak bertanya kepada pegawai-pegawai saya. Ini adalah kerana tidak boleh kita memakai duit membeli sesuatu yang boleh merugikan kita.

Tuan Husam bin Haji Musa: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila.

Tuan Husam bin Haji Musa: Saya tidak ingin memberikan laporan spesifik kepada kementerian ini. Ini tugas kementerian, tetapi untuk memudahkan Menteri ini dilaporkan dalam *Utusan Malaysia* di bawah 'Gerhana di Pulau Pinang', lebih kurang begitulah tajuknya. Jadi, secara *detail* dan nama peniaga-peniaga dan tempat yang mereka berniaga dan sebagainya. Jadi, saya ingat insya-Allah satu salinan surat khabar ini Yang Berhormat boleh mendapatkan semula dan melihat laporannya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya tidak berhajat untuk berhubung dengan *reporter* itu. Oleh kerana Yang Berhormat prihatin boleh membantu kerja kita sebab kita semua bumiputera, ada baiknya kalau Yang Berhormat kerana membangkitkan di sini, membantu saya sebab sama-sama untuk membantu bumiputera. Ini bukan soal untuk membantu orang PASKah, orang UMNOkah, kita hendak membantu bumiputera.

Saya minta Yang Berhormat, sebab saya kira kalau itu adalah benar kita tidak menggunakan wang rakyat dengan betul dan pemilihan itu dibuat oleh pegawai-pegawai dan saya hendak tahu, kalau sebenarnya mengapa tempat yang corot dipilih untuk dibeli dan diberikan kepada peniaga bumiputera. Ini satu perkara yang serius yang saya harap Yang Berhormat akan membantu saya dalam hal ini.

Kemudian Yang Berhormat membangkitkan dengan Kompleks Kayangan Square. Pembelian Kompleks Kayangan Square adalah berasaskan kedudukan lokasi *central* sebenarnya yang tempatnya di Kangar ini, yang strategik iaitu di tengah-tengah bandar Kangar yang dikelilingi oleh premis perniagaan dan premis pentadbiran kerajaan. Ia akan meningkatkan penyertaan kaum bumiputera di dalam perniagaan di pusat bandar di dalam premis yang bertaraf kompleks yang dikunjungi oleh semua pelanggan. Jumlah keluasan premis perniagaan ini ialah 118,027 kaki persegi dengan kos pembelian sebanyak RM35 juta dan dianggarkan jumlah peniaga yang dapat ditempatkan ialah seramai 53 orang usahawan.

Sebenarnya diminta lebih, Yang Berhormat, iaitu 48, jadi kita tidak bersetuju, kita kata kalau mengikut kita punya perkiraan ianya hanya bernilai RM35 juta. Sebab itu apabila saya tekankan saya tidak akan membayar lebih daripada itu maka akhirnya mereka terpaksa menerima permintaan saya. Sebab itu ianya dijual pada peringkat harga RM35 juta.

Bagi soalan berkaitan dengan pembinaan kampus cawangan Universiti Teknologi MARA, Institusi Kuala Lumpur, ia tidak akan dibina sebaliknya di peringkat permulaan ini

kita akan menggunakan kemudahan yang telah sedia ada di Jerman Malaysian Institute, di France Malaysian Institute, British Malaysian Institute bagi menjalankan kursus di peringkat ijazah berkaitan dengan kursus yang dijalankan di pusat berkaitan.

Kemudian Yang Berhormat bagi Kubang Kerian ada bertanya mengenai dengan Giat MARA lewat menyiapkan pembinaan rumah-rumah PPRT. Ianya adalah disebabkan beberapa perkara seperti berikut:-

- (i) Kelewatan perolehan tapak.
Untuk makluman sekalian, sepatutnya pihak Giat MARA menerima tapak dan tanah mulai Mac hingga Oktober 2001 secara berperingkat-peringkat dari KPLB tetapi tapak tersebut hanya diserahkan kepada Giat MARA pada bulan Oktober.
- (ii) Perubahan tapak oleh tuan rumah dan kerja-kerja tambun tapak yang tidak termasuk di dalam skop kerja asal, kemudian sahaja baru kita tahu bahawa tanah tersebut di atas kawasan paya dan kita terpaksa tambun tapak itu.
- (iii) Giat MARA adalah sebuah pusat latihan dia bukan kontraktor tetapi perjanjian bagi projek PPRT yang ditandatangani menganggap Giat MARA ini sebagai kontraktor di mana beberapa syarat perlu dipatuhi.

Jadi, kita bukan kontraktor, kita cuma membantu menggunakan pelatih-pelatih kita untuk mendapatkan latihan untuk membantu membina rumah tersebut supaya dapat kita kurangkan kos rumah ini. Jadi, sebab itu banyaklah syarat yang dikenakan yang tidak boleh kita penuhi dan ini menyebabkan kadangkala berlaku perundingan dan ini telah melambatkan sedikit.

- (iv) Giat MARA dikehendaki menyediakan bayaran bon pelaksanaan kepada KPLB bagi mendapatkan bayaran pendahuluan.
- (v) Projek ini dapat berjalan dengan baik dan telah disiapkan apabila Giat MARA menerima pembayaran pendahuluan daripada KPLB.

Yang Berhormat bagi Kubang Kerian juga bertanya perihal Yayasan Pelajaran MARA. Berdasarkan Laporan Audit berkaitan isu syarikat *subsidiary*, Majlis MARA telah memutuskan supaya syarikat-syarikat tersebut dijual ataupun ditutup. YPM kini dalam proses melaksanakan arahan tersebut.

Berkenaan isu pengurusan harta tetap YPM, empat bidang tanah yang tidak diambil kira sebagai harta tetap adalah merupakan kos projek pembangunan YPM di dalam akaun projek. Dengan itu ia tidak timbul sebagai harta tetap YPM dan penyelarasan berkenaan perkara ini telah pun dibuat dalam akaun akhir tahun 2000.

Pada tahun 2001, YPM telah berusaha mengemaskini aset dan rekod aset tetapnya. YPM juga telah membuat penyelarasan terhadap aset-aset yang telah tamat tempoh susut nilainya dalam tahun perakaunan 2001 dengan menyatakan nilai buku bersihnya sebagai RM1.

Untuk menjawab soalan Yang Berhormat berkenaan isu struktur organisasi YPM, segala perubahan dan kedudukan jawatan dalam perkhidmatan YPM diluluskan oleh Lembaga Pengarah YPM dari masa ke semasa berasaskan kepada keperluan semasa. Untuk pengetahuan Yang Berhormat, struktur organisasi YPM yang sedia ada telah diluluskan oleh mesyuarat Majlis MARA pada 18 Jun 2001. Pembayaran emolument seperti gaji, bonus kakitangan dan lain-lain adalah berdasarkan jumlah jawatan yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah YPM.

Pertanyaan berkaitan isu hutang bersih oleh syarikat-syarikat *subsidiary* berjumlah RM2.7 juta yang tidak dapat disahkan kini telah selesai setelah penyelarasan dibuat dalam tahun perakaunan 2001. Kini tidak lagi timbul percanggahan rekod YPM dengan syarikat *subsidiary*. Isu hutang bersih yang timbul sebelum ini adalah disebabkan kesukaran

memadankan atau *reconcile*, dengan izin, jumlah hutang di akhir tahun 2000 di antara YPM dengan syarikat *subsidiary*.

Berkenaan dengan isu ketetapan penghutang sebanyak RM25 juta yang tidak dapat disahkan, perkara ini telah dikemaskinikan dalam tahun perakaunan 2001 dan 2002.

Untuk pengetahuan Yang Berhormat, YPM telah membuat hutang ragu sebanyak RM11 juta ke atas jumlah hutangnya sebanyak RM36 juta yang mana telah menjadikan RM25 juta sebagai jumlah penghutang yang dinyatakan dalam akaunnya. Masalah timbul apabila mengikut pengiraan audit Yayasan telah terkurang menyatakan peruntukan hutang ragu sebanyak RM2.7 juta. Senarai baki penghutang telah dikemaskini dan laporan berkaitan telah disediakan.

Berkenaan dengan pemiutang yang berjumlah RM3 juta, usaha telah diambil untuk mendapatkan butiran yang lengkap dan telah pun dikemaskinikan.

Pertanyaan berkaitan dengan terkumpul bagi YPM dan Kumpulan YPM berjumlah RM13 juta dan RM15 juta pada 31 Disember 2000 dan tiada dokumen yang menyokong, ini adalah disebabkan beberapa pelarasan ke atas angka perbandingan 1999 yang melibatkan projek Dana Pinjaman Pendidikan Tinggi ataupun HELP (*Higher Education Loan Project*) yang sebelum ini dirangkumkan ke akaun Yayasan, tetapi diasingkan dengan persetujuan pihak audit daripada akaun akhir tahun 2000, akaun syarikat YPM Insurance Brokers (1974) Sdn. Bhd. yang disatukan dalam tahun 2000 setelah ditinggalkan dari akaun penyatuan 1999.

Perkara ini bagaimana pun telah selesai dan tidak ditimbulkan lagi oleh Juru Audit. Berkenaan isu masalah YPM dalam meneruskan operasi mengikut konsep amalan berterusan, Majlis MARA telah meluluskan penubuhan Jawatankuasa Hala Tuju untuk mengkaji aspek-aspek seperti program pendidikan dan hala tuju masa hadapan YPM. Majlis MARA juga telah meluluskan pelantikan seorang profesional kewangan sebagai pengawal kewangan YPM bagi memastikan dan memantapkan hal-hal pengendalian kewangan YPM.

Berkenaan dengan kelemahan program HELP untuk mengatasi masalah yang dihadapi dan memastikan program ini dilaksanakan mengikut dasar-dasar dan polisi yang telah ditetapkan, YPM telah mewujudkan Unit Pengurusan Projek, Dana Pinjaman Pendidikan Tinggi YPM, dan telah mula mengambil alih pentadbiran serta pengurusan kewangan program HELP Satu dan Dua pada 16 Ogos 2001. Isu denda berjumlah RM1.77 juta yang terpaksa dibayar oleh YPM, adalah disebabkan kelewatan pembayaran oleh YPM kepada Shamelin Holding Berhad untuk pembelian bangunan lima tingkat yang dijadikan ibu pejabat YPM dan juga Kolej YPM Kuala Lumpur. Kelewatan ini adalah disebabkan proses kelulusan pinjaman bagi membiayai pembelian ini mengambil masa yang agak panjang dan memerlukan kelulusan banyak pihak.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat bagi Kinabatangan juga minta supaya lebih banyak lagi Pusat Giat MARA ditubuhkan di seluruh negara. Untuk maklumat Yang Berhormat sekalian, konsep penubuhan Giat MARA adalah satu Pusat Giat MARA bagi setiap kawasan Parlimen, dan setakat ini sebanyak 142 buah Pusat Giat MARA telah beroperasi dan di bawah Rancangan Malaysia Kelapan, sebanyak 34 buah lagi Pusat Giat MARA akan dibina.

Tuan Husam bin Haji Musa: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila, sila.

Tuan Husam bin Haji Musa: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Saya ada beberapa penjelasan yang berkaitan dengan penerangan yang telah diberikan oleh Yang Berhormat Menteri tadi. Saya rasa Yang Berhormat tertinggal satu pertanyaan yang telah saya bangkitkan, iaitu penubuhan tujuh buah syarikat subsidiari oleh YPM, yang ke mana YPM, mengikut undang-undang tubuhnya tidak mempunyai hak ataupun kuasa untuk menubuhkan tujuh syarikat subsidiari ini dan akhirnya syarikat ini ditutup. Pertanyaan saya ialah, mengapakah perkara ini boleh berlaku?

Ini adalah satu gambaran ringkas bagaimana kelam-kabutnya pengurusan YPM dan saya yakin, daripada jawapan Yang Berhormat tadi, sebahagian telah diselesaikan dan sebahagian sebelumnya adalah menjadi satu masalah yang mesti diakui. Pertanyaan saya

ialah, mengapakah perkara ini berlaku dan apa jaminan ia tidak akan berlaku pada masa yang akan datang. Dalam ucapan saya juga, saya telah membangkitkan tentang masalah tindakan mahkamah - tuntutan oleh beberapa pihak berjumlah RM46 juta terhadap MARA pada keseluruhannya adalah kerana pecah kontrak. Apakah kontrak yang telah dipecahkan sehingga tuntutan mahkamah ini berbangkit?

Saya juga telah membangkitkan masalah rosot nilai saham-saham tersiar oleh MARA yang begitu besar pada tahun 1999. Saya ingat dalam RM129 juta diperuntukkan sebagai rosot nilai kepada saham-saham MARA. Tiga perkara ini saya harap mendapat penjelasan lebih lanjut.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tuan Yang di-Pertua, saya kena semak balik kerana ini merupakan perkara-perkara yang spesifik Yang Berhormat bangkitkan, dan saya kena kaji juga berkenaan dengan Akta MARA, yang pada pandangan saya, sebenarnya dia tidak bermasalah untuk menubuhkan syarikat, tetapi saya perlu lihat kembali perkara ini dan saya akan memberi jawapan secara bertulis.

Keduanya, saya ingat mengenai tuntutan RM46 juta ini, ini berkenaan dengan suatu waktu dahulu ada perjanjian yang dibuat di antara MARA Holding dengan MARA berkenaan dengan sebuah syarikat perkhidmatan, iaitu tuntutan telah dibuat oleh MARA Holding, yang pada ketika itu syarikat itu dipunyai, ataupun dikuasai oleh satu orang, tetapi oleh kerana syarikat ini telah pun dijual kepada pihak yang baru, jadi pihak yang baru itu tidak melanjutkan saman terhadap MARA. Tetapi ini perkara yang saya fikir saya juga kena lihat balik. Satu tahu tentang kes tuntutan RM46 juta itu, tetapi saya difahamkan bahawa oleh kerana pemilik yang baru ini dia agak mesra dengan MARA, maka dia pilih untuk tidak meneruskan tuntutan. *[Disampuk]* Ha, adalah.

Yang ketiga, berkenaan dengan Amanah Saham MARA ini, pegawai saya ada di sini, kita akan ambil maklum berkenaan dengan apa Yang Berhormat bangkitkan. Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Dr. Haji Jamaludin bin Dato' Mohd. Jarjis: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Ada yang bangun Yang Berhormat, Yang Berhormat bagi Rompin.

Dato' Dr. Haji Jamaludin bin Dato' Mohd. Jarjis: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kita dalam isu mengenai peranan MARA ini, memberi latihan sebagai contoh kepada masyarakat luar bandar, kita mengucapkan syabas. Ia banyak memainkan peranan yang telah lama di negara kita. Saya hendak bertanya tentang Pusat Giat MARA, tetapi tadi Yang Berhormat Menteri baru memasuki topik mengenai Pusat Giat MARA.

Diadakan Pusat Giat MARA ini supaya belia-belia di luar bandar mendapatkan latihan dalam bidang besi, paip, *brick-layering*, dengan izin. Ini memberikan satu kemudahan kepada anak muda tidak payah pergi ke bandar besar untuk mendapatkan latihan. Saya hendak bertanya kepada Yang Berhormat Menteri, dengan kita beralih juga kepada IT, sama ada MARA akan mengkaji supaya menambahkan apa-apa jurusan kursus yang ada itu teruskan, tetapi hendaklah ditambahkan juga dengan kursus yang baru ini supaya anak-anak muda yang dahagakan latihan dalam bidang IT ini tidak perlu pergi ke sekolah swasta yang mahal atau ke bandar untuk mendapatkan latihan kemahiran dalam bidang IT. Minta pandangan Yang Berhormat Menteri.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Pertamanya saya hendak sebut iaitu bahawa Pusat Giat MARA ini bukan untuk belia-belia luar bandar sahaja, tetapi ia merupakan untuk belia tempatan di mana semua kawasan kerusi Parlimen dalam negara kita disediakan dengan Pusat Giat MARA. Di Kubang Kerian pun, kalau ada boleh kita cadangkan – kalau ada kawasan kita boleh buka Pusat Giat MARA Kubang Kerian, di semua kawasan Parlimen.

Kursus yang kita beri ialah kursus yang diperlukan di kawasan tempatan itu, dan oleh kerana IT ini merupakan satu perkara yang walau di mana-mana sekali pun kita berada ia merupakan satu keperluan, saya bersetuju dengan apa yang dicadangkan oleh Yang Berhormat bahawa kita memperkenalkan IT ini sebagai suatu pengajian. Walaupun hari ini kita memang buat tetapi tidak secara khusus – dalam kursus itu kita masukkan dia.

Tetapi kalau Yang Berhormat bercakap tentang IT secara khusus orang hendak belajar IT sahaja, saya setuju dengan cadangan Yang Berhormat supaya setiap Pusat Giat MARA mengadakan satu kelas khusus IT sahaja, dan saya percaya ia akan mendapat sambutan yang baik daripada semua pihak. Ini cadangan yang baik dan saya harap Yang Berhormat boleh lobi banyak duit lagi bagi kepada kementerian, dan insya-Allah kita akan perkenalkan kursus IT sebagai kursus khusus, dan tidak sebagai satu subjek yang diambil dalam pengajian yang lain.

Tuan Yang di-Pertua, pada hari ini kita ada 142 buah Pusat Giat MARA beroperasi, dan di bawah Rancangan Malaysia Kelapan, sebanyak 34 buah lagi Pusat Giat MARA akan dibina, insya-Allah. Jumlah kesemuanya adalah sebanyak 176 buah, termasuklah di Pokok Sena. Selamat pulanglah [*Menujukan ucapan kepada Yang Berhormat bagi Pokok Sena*] Spain okey ya? [*Bertanya kepada Yang Berhormat bagi Pokok Sena*]

Tuan Haji Mahfuz bin Haji Omar: [*Menjawab tanpa menggunakan pembesar suara*]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Di samping pembinaan Pusat Giat MARA yang baru, Giat MARA juga sedang memperbaiki pusat-pusat Giat yang sedia ada dengan kemudahan peralatan baru, tempat pembelajaran yang lebih selesa. Pusat Giat MARA telah mendapat pengiktirafan Majlis Latihan Vokasional Kebangsaan pada tahap satu hingga tahap tiga Sijil Kemahiran Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat bagi Pokok Sena ingin tahu jumlah syarikat dan anak syarikat yang dimiliki oleh MARA dan jumlah dijual dan ditutup dan masih kekal dengan MARA serta kaedah pemantauan anak-anak syarikat berkenaan. Bagi menjawab soalan ini, suka saya maklumkan bahawa semenjak MARA mula beroperasi sehingga ke tahun 2001, MARA mempunyai kepentingan dalam 20 buah syarikat subsidiari ...

Datuk Bung Moktar bin Radin: [*Bangun*]

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat bagi Kinabatangan bangun.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: dan sebuah perbadanan yang ditubuh di bawah Seksyen 25 Akta MARA. Selaras dengan Dasar Penswastan, sebanyak 12 buah syarikat subsidiari telah diswastakan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat bagi Kinabatangan bangun.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kinabatangan.

Tuan Yang di-Pertua: Ya.

Datuk Bung Moktar bin Radin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya ingin penjelasan, apakah kementerian dan kerajaan berhasrat untuk memperbesarkan pusat-pusat Giat MARA yang telah sedia ada dan menambah bentuk pembelajaran memandangkan pusat Giat ini telah menjadi tempat bernaung, khususnya pelajar-pelajar yang tercicir di luar bandar.

Jadi, dengan ini memperlihatkan bahawa minat daripada pelajar-pelajar tercicir ini begitu tinggi sekali sehingga tidak mencukupi, contohnya di kawasan Parlimen saya. Jadi, apakah kementerian ini berhasrat untuk memperbesarkan lagi pusat Giat yang sedia ada ini untuk menampung keperluan di tempat masing-masing? Terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tuan Yang di-Pertua, memang itu merupakan hasrat kerajaan, malah di bawah peruntukan yang diberikan kepada MARA di bawah Rancangan Malaysia Kelapan, peruntukan diberikan berjumlah RM1 juta bagi satu kawasan Pusat Giat MARA, untuk sesetengah kawasan mewujudkan pusat Giat MARA yang baru di sesetengah kawasan sebagai tambahan.

Jadi, itu memang merupakan hasrat kerajaan, dan kita faham bahawa latihan ini perlu diberikan kepada belia-belia yang menganggur dan melepak ini dan insya-Allah, kalau Yang Berhormat, seperti yang saya sebut tadi, boleh sokong, sudah tentu kalau kita boleh

dapat duit lebih daripada kerajaan, kita akan melaksanakan apa yang dihasratkan oleh Yang Berhormat bagi Kinabatangan. Cuma Kinabatangan ada kerja apa di sana? [Bertanyakan kepada Yang Berhormat bagi Kinabatangan] Saya pun tidak tahu.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat [Ketawa]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tuan Yang di-Pertua, selaras dengan Dasar Penswastaan, sebanyak 12 buah syarikat subsidiari telah diswastakan, termasuk *factory* yang membuat kulit dan kain putih ini tadi kita swastakan. Semua ini merupakan syarikat yang baik, bagus dan kita tidak ada hasrat untuk menyimpan dan kita akan berikan kepada mereka yang layak untuk meneruskan perniagaan ini.

MARA masih mempunyai tujuh buah syarikat yang terlibat dalam latihan dan perkhidmatan dan sebuah syarikat beroperasi secara komersial. MARA memantau syarikat subsidiari melalui bahagian ataupun unit yang menyelaraskan aktiviti syarikat berkenaan, dan di samping itu MARA melantik *nominee* di dalam Ahli Lembaga Pengarah syarikat tersebut bagi memastikan perjalanan operasi syarikat sejajar dengan matlamat MARA.

Berkaitan dengan kaedah pembangunan Universiti Kuala Lumpur pula, tumpuan akan diberikan kepada bidang teknikal kerana institut latihan tempatan yang mengendalikan program latihan teknikal dan vokasional pada peringkat tertinggi adalah amat kurang sekali, sedangkan selaras dengan pembangunan negara, kemahiran di dalam bidang ini adalah amat diperlukan. Calon-calon Universiti Kuala Lumpur ini bukan terhad kepada lepasan IKM sahaja malah ia akan memberi peluang kepada lepasan diploma dari IKTM dan Institut Latihan Perindustrian (ILP) daripada politeknik dan lain-lain institut latihan yang diiktiraf oleh kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua, saya hendak sambung sedikit. Tidak mengapalah, saya habiskan dahulu persoalan yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat bagi Bandau. Yang Berhormat bagi Bandau menyarankan supaya siswazah dari Universiti Kuala Lumpur akan mendapat pengiktirafan antarabangsa bukan sahaja ijazah pertama tetapi bagi peringkat yang lebih tinggi iaitu ijazah kedoktoran dan melihat keperluan industri dalam menentukan bidang pembelajaran nanti.

Yang Berhormat sekalian, kementerian berterima kasih di atas pandangan yang diutarakan oleh Yang Berhormat bagi Bandau itu dan saya percaya, dalam penubuhan Universiti Kuala Lumpur nanti, perkara seperti ini akan diambil kira di dalam mempertingkatkan kemahiran teknologi selaras dengan perubahan masa dan keperluan industri. Jawatankuasa Penasihat Teknikal akan dibentuk di mana pihak swasta akan dilantik bagi membantu menilai latihan yang dijalankan supaya ianya sesuai dengan keperluan industri semasa, dan hasrat kementerian ingin melihat supaya siswazah lepasan Universiti Kuala Lumpur dapat meningkat ke paras paling tinggi dalam pembelajaran serta mengharumkan nama baik Universiti Kuala Lumpur di peringkat antarabangsa.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat daripada Tambun mencadangkan supaya premis yang dibina atau dibeli oleh MARA dijual kepada usahawan bagi mengelak *holding cost* dan di samping itu mendapat modal bagi membina lebih banyak premis perniagaan. Pertamanya saya ingin menyebutkan di sini iaitu bahawa semua bangunan yang dimiliki oleh MARA dan merupakan harta amanah. Oleh kerana itu kita tidak boleh juallah sebab kalau kita jual nanti maka dia akan sampai pula kepada tangan orang lain yang tidak patut memperolehnya.

Kemudian kita tidak ada masalah membeli lebih banyak premis daripada segi modal kerana kita mendapat peruntukan geran tiap-tiap tahun oleh kerajaan untuk membeli bangunan-bangunan baru jadi kita tidak ada masalah mendapatkan wang untuk membeli lebih banyak premis. Ketiganya kita tidak mempunyai *holdings cost* kerana segala apa yang perlu dibayar telah pun dengan izin dicover oleh sewa yang telah diberikan oleh mereka yang menyewa kerana sudah tentulah kadar sewa itu melebihi *maintenance cost* ataupun kos bulanan yang dikenakan terhadap sesuatu premis itu.

Jadi, Yang Berhormat sekalian sehingga kini MARA memberi sewa kepada usahawan bumiputera di atas premis milik MARA bertujuan untuk membantu usahawan mendapatkan premis perniagaan yang strategik dan apabila usahawan itu telah berjaya dan berkembang mereka boleh mencari tapak baru jadi ini prinsip *exit*. Kalau kita jual bermakna

kita hanya menguntungkan kepada satu penyewa sahaja. Kalau kita tidak jual penyewa itu maju dan berjaya maka kita minta dia keluar supaya orang lain yang baru pula akan masuk untuk menyewa kawasan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Sipitang bangun Yang Berhormat.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Sekiranya dijual kepada usahawan banyak lagi isu lain akan timbul seperti lot dijual kepada orang lain, masalah pecah lot dan lain-lain. Hak milik individu dan lain-lain aktiviti yang sukar dikawal oleh MARA.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Sipitang.

Datuk Dr. Haji Yusof bin Haji Yacob: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, apakah kerajaan ataupun pihak MARA membuat kajian tentang lokasi premis yang hendak dibeli? Pada masa ini terdapat premis yang dibeli oleh MARA itu terletak di belakang ataupun bukan kawasan yang strategik. Oleh kerana bertujuan untuk disewa apakah kerajaan bercadang supaya membeli premis atau kedai yang terletak di tempat yang strategik supaya apabila bumiputera menyewa maka akan senang mendapat pasaran ataupun senang menjual barangan tetapi yang ada sekarang ini terletak di hujung bila bumiputera menyewa dia memang sukar untuk memasarkan barangan mereka dan ini masalahnya. Jadi, saya minta penjelasan apakah di masa akan datang ini membuat kajian dahulu lepas itu kita membeli, oleh kerana ada peruntukan yang khas untuk membeli kawasan-kawasan strategik dan kita minta kementerian membeli kawasan ini, terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tuan Yang di-Pertua, *I'm very concern* dengan izin, tentang perkara ini sebab bukan Yang Berhormat Sipitang sahaja bercakap Yang Berhormat Kubang Kerian pun sebut iaitu bahawa MARA membeli ruang-ruang niaga yang di tempat-tempat yang belakang ini, jadi saya hendak melihat perkara ini dan saya harap supaya Yang Berhormat dari Sipitang juga memberitahu saya di mana tempat ini sebab kita tidak mahu lah memikirkan sesuatu yang tidak baik tapi kalau membeli satu ruang niaga yang tidak menguntungkan bumiputera maka ada kira-kira ada sesuatu yang berlaku itu, sebab kita hanya beri syarat bahawa beli tempat yang mana bumiputera boleh niaga. Kalau beli tempat di corot belakang ini apa gunanya, sebab itu saya *very concern*, prihatin saya harap Yang Berhormat beritahu tempat di mana dan saya akan menyelidik, mengapa *in the first place* dengan izin, ruang ini dibeli.

Yang Berhormat daripada Beluran pula ingin mengetahui resipi kejayaan Maktab Rendah Sains MARA berbanding dengan sekolah-sekolah berasrama penuh Kementerian Pendidikan. Yang Berhormat sekalian, kejayaan pelajar-pelajar MRSM bukan disebabkan oleh faktor pelajar, faktor guru atau faktor sekolah tetapi ia merangkumi semua aspek, kita tidak boleh hendak lihat kepada satu-satu aspek sahaja. Oleh itu tidak wajar saya menyatakan bahawa MRSM cemerlang disebabkan oleh dipilih dari pelajar cemerlang sahaja. Itu tidak betul itu sebab macam ini sudah mula ini, MRSM punya keputusan darjah 6 sudah keluar, jadi mereka sudah hendak masuk. Kemudian di awal tahun hadapan bila keputusan Tingkatan 3 keluar, PMR keluar kita akan sibuk.

Saya hendak beritahu iaitu bahawa dalam pemilihan sekolah pendidikan, sekolah Kementerian Pendidikan dia akan pilih penuntut yang terbaik dahulu akan dimasukkan ke sekolah asrama penuh Kementerian Pendidikan. Sudah habis sekolah ini semua sudah diisi yang hak saki-baki itu barulah MARA diberi nama-nama mereka untuk dipilih masuk ke MRSM. Jadi untuk hendak kata bahawa budak-budak ini cemerlang kerana dia orang dapat keputusan baik kita cuma dapat *the second round* sahaja, sebab itu kalau kita hendak kata keputusan-keputusan ini cemerlang disabitkan oleh kerana budak ini cemerlang tidak betul juga. Walaupun dia lulus baik tetapi bukan yang terbaik yang kita ambil, yang *second round* kita ambil.

Jadi, untuk makluman Yang Berhormat sekalian pihak MARA hanya membuat pemilihan pelajar apabila selesai pemilihan yang telah dibuat oleh Kementerian Pendidikan tetapi kita berjaya dan cemerlang mungkin kita mempunyai kaedah kita sendiri bagi mengekalkan kecemerlangan, sebab Yang Berhormat kena ingat iaitu bahawa Maktab Rendah Sains MARA ini kita boleh buat perkara-perkara yang tidak dirangkumi di bawah peraturan Kementerian Pendidikan tetapi kita ambil peperiksaan dia iaitu PMR dan juga darjah 6 tapi kita boleh buat benda-benda lain yang mungkin boleh membantu pelajar kita jadi cemerlang.

Kita ada ujian khas kecemerlangan bagi memilih pelajar yang minat dalam bidang sains dan matematik, kita akan mengekalkan pelajar sedia ada memenuhi syarat layak, kita mengekalkan pelajar cemerlang bagi mewujudkan persaingan sihat antara mereka, kita memodifikasikan kurikulum dan sistem pemantauan akademik yang matang dan kita ada *homeroom* pemantauan perkembangan sosial ekonomi pelajar yang berkesan serta memahami emosi pelajar. Tuan Yang di-Pertua..

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Tebrau bangun.

Datuk Haji Mohd Ali bin Haji Hassan: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya ingin memohon sedikit penjelasan sebagaimana yang kita sedia maklum, mulai pada tahun hadapan ini kerajaan akan mengetengahkan penggunaan bahasa Inggeris dalam pelajaran Matematik, Sains dan juga Bahasa Inggeris. Cuma saya hendak tanya dari segi tindakan yang akan diambil oleh pihak MARA berhubung dengan untuk menjamin bahawa prestasi kejayaan cemerlang di sekolah Maktab Sains akan terus maju.

Di peringkat Kementerian Pendidikan macam-macam tindakan akan diambil dari segi kemudahan dan semalam pun juga ada satu institut baru yang diberi untuk peralatan dalam pelajaran Bahasa Inggeris ini. Jadi, saya ingin tahu dari segi sains MARA ini, apakah pula tindakan untuk memastikan bahawa murid-murid yang akan beralih dan masuk ke sekolah sains MARA ini terus akan maju terutama bila Bahasa Inggeris ini dilaksanakan pada tahun depan.

Jadi, mungkin di peringkat dari sekolah luar ini maknanya kerajaan menjamin Bahasa Inggeris itu dan juga Ilmu Hisab boleh dilaksanakan tapi di peringkat sekolah sains MARA sahaja saya hendak tahu dari segi tindakan pihak MARA untuk menjamin prestasi murid-murid di sekolah asrama maktab sains MARA ini akan terus berjaya dalam keputusan peperiksaan pada masa-masa akan datang.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tuan Yang di-Pertua, insya-Allah kita tidak akan menghadapi masalah berkenaan dasar melaksanakan menggunakan bahasa Inggeris untuk mengajar Matematik dan Sains sebab pertamanya MARA ini dia saya sebut sebentar tadi MRSM ini kita boleh diizinkan untuk membuat kaedah-kaedah yang lain yang tidak diizinkan untuk sekolah-sekolah Kementerian Pendidikan. Walaupun begitu kita mengambil peperiksaan Kementerian Pendidikan.

Jadi, sebab itu dalam melaksanakan penguatkuasaan bahasa Inggeris ini kita telah melaksanakannya saya ingat sudah banyak tahun sebelum ini pun, malah setengah-setengah subjek itu ada juga kita mengajar dalam bahasa Inggeris sebahagiannya. Sebab itu Yang Berhormat tengok keputusan MRSM cukup cemerlang dan Bahasa Inggeris adalah lebih baik sedikit daripada mereka yang berada di sekolah pendidikan.

Jadi, sebab itu saya rasa kita tidak akan menghadapi masalah kerana kita dibolehkan untuk melaksanakan perkara-perkara yang tertentu untuk menguasai bahasa Inggeris ini yang telah pun kita laksana sebelum pun perkara ini dibincang sekarang ini.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Saya memang berasa gembira kerana Yang Berhormat Menteri sudah mengatakan bahawa bukan sahaja di UiTM bahkan juga di institusi-institusi lain dalam 5 dan 6 tahun ini atau 10 tahun sudah menggunakan bahasa Inggeris dan juga bahasa Malaysia dengan baik dan adakah Yang Berhormat pernah memberi cadangan kepada pihak Kementerian Pendidikan bagaimana pihak MARA dapat menjayakan penggunaan bahasa Inggeris sebab saya cakap macam ini bukan hendak mempertikaikan.

Kerana kita pun tidak tahu kaedah mana yang lebih baik, cuma kalau Yang Berhormat boleh memberi pengalaman di dalam MARA institusi-institusi penggunaan bahasa Inggeris sama ada kalau kita bermula dengan istilah-istilah sains dan matematik di peringkat tahun satu. Di semua peringkat dan sebagainya adalah lebih baik ataupun tumpukan kepada mata pelajaran Inggeris sahaja untuk dengan guru-guru yang baik dan sebagainya dan sukatan pelajaran yang sempurna adalah lebih baik daripada kita mengajar dengan terus subjek Matematik dan Sains ini. Adakah Yang Berhormat pernah menggunakan pengalaman di dalam institusi-institusi MARA ini untuk memberi maklumat sedikit, macam mana kita boleh sempurnakan? Sebab saya takut macam ini sahaja dalam 5, 6 tahun hadapan kita dapati kaedah itu salah dan kita hendak kembali kepada pangkal

jalan dan sebagainya, saya takut ini. Kita ada kaedah yang lain juga dan saya pun tidak tahu mana yang lebih baik? Sekian terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Untuk berlaku adil kepada Kementerian Pendidikan Yang Berhormat, saya rasa kita di MARA tidak dianggap sebagai ada kepakaran untuk menasihati mereka kerana MRSM hanya menerima budak-budak di tingkatan 4 sementara budak-budak ini masuk ke sekolah daripada darjah 1 di dalam sekolah-sekolah Kementerian Pendidikan dan oleh kerana itu saya rasa kita tidak boleh bagi nasihat kerana pengalaman kita hanya memberi pendidikan daripada tingkatan 4 ke atas sahaja. *This is not fair*, dengan izin sebab budak-budak ini masuk dari darjah 1, dia tidak sama sebab itu saya rasa untuk saya memberi nasihat kepada Kementerian Pendidikan tidak adil dan saya tidak ada kepakaran sebenarnya untuk mengendalikan pelajar daripada darjah 1.

Tuan Yang di-Pertua, saya percaya sebahagian daripada soalan yang dibangkit oleh Yang Berhormat sekalian semasa pembentangan rang undang-undang Pindaan Akta MARA telah saya jelaskan dan kalau sekiranya ada yang saya tidak jelaskan saya akan memberikan secara bertulis, saya ucapkan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian di dalam perbahasan tersebut.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa Rang Undang-Undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui.

Rang Undang-undang dibacakan kali yang kedua dan diserahkan kepada Dewan sebagai Jawatankuasa.

Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa.

[Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Jawatankuasa*]

Fasal-fasal 1 hingga 3 dikemukakan kepada Jawatankuasa.

Fasal 1 hingga 3 -

11.59 pagi.

Dato' Mustafa bin Ali [Dungun]: Terima kasih Tuan Pengerusi, saya ingin membangkitkan Fasal yang berkait dengan fasal 3 yang berkait dengan pengesahan. Dan kalau kita baca kembali maksud daripada fasal ini ianya berbunyi, "*Bahawa tiap-tiap perbuatan atau benda yang telah dilakukan oleh Majlis atau Menteri atau keduanya sebelum permulaan kuat kuasa akta ini yang sah jika subseksyen 6(2) Akta itu mengandungi peruntukan yang dimaksudkan oleh Seksyen 2 akta ini pada masa perbuatan atau benda itu dilakukan adalah dengan ini disahkan dan diisytiharkan telah dilakukan menurut undang-undang*".

Saya merujuk secara spesifik berhubung dengan kenyataan yang dibuat oleh menteri berkait dengan MRSM dan khusus berhubung dengan MRSM yang terdapat di negeri Terengganu iaitu di Besut dan di Dungun yang merupakan kerjasama di antara kerajaan negeri dan MARA. Saya menyebut soal pengesahan dari sudut perkara ini oleh kerana telah wujud satu perjanjian yang dibuat oleh kerajaan negeri dengan pihak MARA dalam tahun 1993 dan pelaksanaan daripada perjanjian itu ialah penubuhan pendidikan MRSM di dua daerah iaitu di Dungun dan Besut.

Jika akta ini diluluskan bererti segala kenyataan yang dibuat oleh menteri berkenaan berhubung dengan penutupan MRSM bagi kedua-dua ini adalah tidak betul kerana akta ini mengesahkan sebarang perjanjian yang dibuat sebelum daripada ini. Walaupun saya tidak hendak menumpukan soal perjanjian ini, saya lebih suka bahawa soal isu pendidikan MRSM bagi Besut dan Dungun Terengganu ini lebih wajar diselesaikan melalui perundingan tidak melalui - misalnya mempertikaikan soal perjanjian ataupun dari sudut *legal*nya kerana saya yakin bahawa soal pendidikan ini satu perkara yang sangat penting, yang perlu semua pihak memberikan perhatian yang serius dan adil kepada sebarang tindakan yang telah dan akan dilakukan.

[Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah] *mempengerusikan Jawatankuasa*]

Untuk makluman Yang Berhormat Tuan Pengerusi, sebenarnya sebelum daripada ini, pagi ini saya telah berbincang sedikit dengan menteri berhubung dengan isu ini dan kami bersetuju sebenarnya saya membangkitkan perkara ini supaya beliau dapat memberikan penjelasan. Jadi, ini lebih mengukuhkan lagi tentang perlunya soal yang berkait dengan kedua-dua MRSM ini diselesaikan dengan sebaik-baiknya. Dalam beberapa kenyataan yang dibuat oleh menteri, beliau menyebut bahawa di antara sebab MRSM di dua-dua tempat ini akan ditutup oleh kerana kuota yang telah dipersetujui dalam perjanjian itu ialah 80:20.

Walaupun perjanjian menyebut 80:20, pada tahun 2001 isu ini sebenarnya telah dimaklumkan, saya sudah bercakap dengan menteri yang berkenaan supaya MRSM kedua-dua daerah ini diteruskan. Beliau telah menyebut pada waktu itu bahawa kuota 80 ini terlalu tinggi kalau boleh kita kurangkan sedikit supaya memberikan peluang yang lebih banyak kepada negeri-negeri yang selain daripada Terengganu. Malah saya jawab pada waktu itu kita boleh bincang walaupun kurang daripada 80. Tetapi pihak MARA sendiri tidak menyatakan kurangnya berapa, apakah kuota yang telah ditetapkan secara rasmi 60kah, 50kah, ataupun lebih bawah daripada itu.

Cuma yang disebut kepada saya ialah hendak *phase out* supaya sampai kepada satu tahap dan kadar yang boleh dilaksanakan, yang boleh dipersetujui. Saya kata okay, kita boleh bincang perkara ini. Tetapi agak malang sedikit bahawa selepas itu perbincangan putus sebenarnya dan saya menganggap bahawa *phasing out* itu berlaku secara sistematik tetapi bukan keputusan untuk menutup MRSM sebagaimana yang telah diumumkan oleh pihak menteri yang berkenaan.

Jadi, sebab itulah saya rasa kalau dari segi kuota yang menjadi masalah pihak negeri Terengganu dan Yayasan Terengganu sedia berunding supaya kuotanya boleh diturunkan daripada 80. Walaupun saya menyedari bahawa ada MRSM yang menggunakan, yang masih wujud yang juga berjalan di atas kuota 80:20. Di antara MRSM yang wujud di kalangan anak-anak tentera dan polis misalnya di Kulim. Kulim untuk polis, kuotanya 80:20 kalau saya tidak silap, tetapi boleh diperbetulkan kalau angka itu tidak tepat.

Terendak untuk tentera juga 80:20, tidak timbul masalah kerana kita hendak memberikan peluang, saya boleh memahami dan saya boleh bersetuju kerana keadaan tentera tempatnya yang terbatas, maka perlu diwujudkan keadaan yang seperti itu, demikian juga Perlis. Terengganu tentulah digunakan pada waktu itu untuk memberikan peluang kepada pelajar-pelajar negeri Terengganu yang selama ini dianggap ketinggalan, dan sebab itu diberikan peluang ini supaya mereka dapat melanjutkan pelajaran mereka dengan baik dan kami terima itu. Walaupun begitu saya menyatakan bagi pihak kerajaan negeri kita boleh berunding untuk menurunkan kepada kadar yang munasabah yang boleh dibincangkan bersama dan secara rasminya dinyatakan, itu dari sudut kuota.

Yang kedua, alasan yang diberikan juga ialah bahawa bangunan yang digunakan itu tidak begitu baik dan sebab itu pembelajarannya mungkin barangkali terjejas. Saya suka menyatakan MRSM yang di Besut itu bangunan perpustakaan baru sahaja siap, di samping bangunan yang lain itu masih elok tidak ada masalah sama sekali. Kalau pihak MARA hendak datang untuk melihat sendiri pun kami bersedia untuk bersama-sama kita lihat, di mana sebenarnya yang dikatakan bangunan yang boleh menjejaskan soal pendidikan ini. Saya akui bahawa di Dungun ada sedikit tetapi itu pun belum boleh menjejaskan penyediaan pendidikan dalam erti yang sebenarnya tetapi kita boleh bincang semua perkara ini. Jadi, tidak timbul soal untuk menutup sama sekali.

Kemudian yang ketiga disebut bahawa kita hendak supaya berkait dengan kuota diturunkan kerana bila kita letakkan 80 ini *mindset* pelajar-pelajar Terengganu ini tidak berubah. Kalau kita melihat sekeliling negara kita berapa banyak sekolah menengah yang mempunyai asrama seluruh pelajar-pelajarnya terdiri daripada satu negeri sahaja sebab dalam negeri mereka, baik Selangor, baik Perak, baik Kedah, baik Terengganu, baik Kelantan. Ini lebih teruk daripada MRSM yang mempunyai kuota 80, tetapi tidak disebut soal *mindset* ini.

Apakah selama ini pelajar-pelajar yang telah dilahirkan oleh kedua-dua MRSM ini mempunyai *mindset* yang bertentangan dengan kepentingan negara. Belum dibuktikan, belum ada *proof*.

Jadi, sebab itu hujah ini satu hujah yang tidak boleh saya terima sebenarnya. Jadi, sebab itu kalau kita pergi kepada tiga-tiga hujah yang dikemukakan oleh menteri yang berkenaan ketiga-tiganya hujah itu tidak boleh dipakai. Kuota kita boleh bincang, bangunan kita boleh bincang dari segi kebaikannya, *mindset* saya rasa ini bukan yang kita sendiri. Berapa ramai pelajar daripada darjah satu sampai ke tingkatan lima dalam negeri masing-masing, kampung masing-masing tidak bercampur pun dengan pelajar lain tetapi tidak perlu melahirkan keadaan yang disebutkan oleh menteri yang berkenaan.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, boleh cukuplah.

Dato' Mustafa bin Ali: Belum lagi, nanti habis sedikit lagi.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Panjang lagikah?

Dato' Mustafa bin Ali: Panjang lagi. Sebab saya sudah dapat *clearance* daripada Tun tadi saya tanya ada had masa atau tidak, Tun kata tidak ada had masa.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Selalunya Jawatankuasa sepuluh minit sahaja.

Dato' Mustafa bin Ali: Ya, betul. Tetapi saya tertakluk kepada *ruling* Yang Berhormat Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, saya benar sedikit lagi.

Dato' Mustafa bin Ali: Sikit lagi. Berapa minit hendak beri kepada saya?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Bagilah tiga minit lagi.

Dato' Mustafa bin Ali: Okay, terima kasih. Jadi, oleh kerana itu Yang Berhormat Tuan Pengerusi, saya benar-benar mengharapkan supaya pihak MARA dan pihak menteri berkenaan supaya kita berunding balik. Kita lihat di mana yang kita boleh teruskan pendidikan ini sebab ini soal anak-anak, soal masa depan kita. Kalau di tempat yang tidak ada MRSM kita boleh bina baru dan disebut tadi senarai beberapa MRSM yang akan dibina baru. Ini bangunannya sudah wujud, pelajarannya sedang berjalan, gurunya sudah ada, kita hendak tutup yang itu. Ini tidak wajar sama sekali. *[Tepuk]* Sebab itu saya berharaplah menteri yang berkenaan, menteri sebenarnya sahabat baik saya Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Saya pun begitu juga.

Dato' Mustafa bin Ali: Ya, begitu. Jadi, sebab itu saya harapkan kita boleh bincang perkara ini walaupun waktu beliau menjawab dalam beberapa perkara berhubung dengan kementerian agak panas sedikit saya boleh fahamlah. Kadang-kadang orang muda ini dia panas juga. Sebab itu saya harap saya pun tidak panas beliau pun tidak panas dalam memberi penjelasan, insya-Allah.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Puasa ya.

Dato' Mustafa bin Ali: Baik, baik. Terima kasih. Yang akhirnya saya harap kita bincang dan kita boleh mencapai satu persetujuan, tetapi yang penting bagi kita ialah pendidikan anak-anak kita. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Kepong pula itu, pendek sahaja Kepong jangan panjang sangat.

12.12 tgh.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Pengerusi, Fasal 2(iv)(e) "*to establish, operate and maintain training and educational institutions and to do all things expedient or reasonably necessary for or incidental to the performance of this function*".

Walaupun setengah ayat sahaja satu klausa sahaja tetapi ini penting, sangat penting kerana ini memberikan MARA hak untuk menubuhkan syarikat supaya aktiviti yang dapat dijalankan dengan lebih baik oleh suatu entiti yang berasingan boleh diadakan melalui fasal ini. Sekarang dengan lulusnya rang undang-undang ini apabila diwartakan kelak pihak MARA memang mempunyai kuasa yang banyak, yang besar untuk menubuh syarikat mengendalikan institusi-institusi pendidikan di seluruh negara. Pada satu aspek ini memudahkan pihak MARA mengendalikan segala hal pendidikan dan pada satu aspek yang lain kita perlukan kawalan kawal selia yang lebih ketat.

Tuan Pengerusi, pada 19 September saya pernah membangkitkan masalah itu, satu kolej di bawah Yayasan MARA yang buat perjanjian dengan Universiti Nanjing untuk membawa pelajar-pelajar dari Nanjing ke Malaysia. Kemudian perjanjian ini dibatalkan dengan begitu sahaja sehingga para pelajar Nanjing itu menghadapi masalah dan kemudian pihak negara China pun tidak seronok, tidak gembira dengan apa yang dilakukan oleh Yayasan MARA tersebut.

Saya sudah meneliti jawapan daripada Yang Berhormat Menteri tetapi tidak sentuh langsunglah mengenai perkara ini sebab saya sudah menyeru supaya satu siasatan dibuat oleh beliau dan saya berharap satu siasatan dapat dibuat. Dengan adanya syarikat untuk memantau dan mengendalikan institusi atau kolej pendidikan memang kita perlu mempertingkatkan kawal selia kita supaya tidak berlakunya kejadian yang telah saya sebutkan tadi. Ini yang pertama.

Yang kedua,...

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Oh, ada satu lagi ya.

Dr. Tan Seng Giaw: Ha?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ada lagi ya?

Dr. Tan Seng Giaw: Ada lagi, ada lagi. Mengenai akreditasi itu dan saya...

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ada kaitan dengan ini Yang Berhormat?

Dr. Tan Seng Giaw: Oh! Sangat, sangat berkaitan lah akreditasi.

Di sinilah masalah institut atau kolej yang dikendalikan oleh syarikat-syarikat di bawah MARA memang perlu meneliti hal-hal akreditasi dan memang betul. Ya, dan dengan akreditasi, sebab saya tadi ada tanya Yang Berhormat mengenai GMI dan sebagainya, sebab saya hendak tahu macam mana diuruskan dan di banyak kolej, banyak institut ini memang ia ada modul. Dan, pengendaliannya berdasarkan kepada kecekapan syarikat untuk mendapat modul ataupun mewujudkan modul sendiri.

Tuan Pengerusi, kadangkala, kalau kita tidak begitu pakar, tidak begitu cekap, tidak begitu berpengalaman, kita boleh dapat modul daripada sesetengah universiti di luar negara dan kemudian didapati modul itu tidak sesuai dan tambah pula kita perlu bayar dengan terlalu banyak. Dengan ini saya berharap Yang Berhormat dapat memberitahu kita, bagaimana akreditasi ini akan dinilai dan diuruskan oleh pihak syarikat yang ditubuhkan di bawah MARA itu.

Saya berharap semua institusi dan kolej yang ditubuhkan oleh syarikat-syarikat kelak, tidak akan menjadi kolej perniagaan semata-mata kerana pendidikan itu bukan seratus peratus boleh digantungkan kepada keuntungan di dalam perniagaan sahaja. Kita mesti cukup berhati-hati....

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Cukup Yang Berhormat. Dua benda itu sudah masuk rasanya.

Dr. Tan Seng Giaw: Masukkan menjadi satu.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ha.

Dr. Tan Seng Giaw: Keuntungan kerana menjadi kolej keuntungan sahaja itu.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Itu sudah jadi cakap mengenai – patutnya ini kita minta penjelasan, apa yang difikirkan sesuai.

Dr. Tan Seng Giaw: Oh! Bukan sahaja penjelasan kerana itu hal spesifik, perkara spesifik. Spesifik ini, dia hendak khusus, hendak menubuhkan syarikat untuk mengendalikan institusi dan kolej. Ha, ini khususnya.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ialah kalau Yang Berhormat cakap mengenai untung, rugi, saya ingat 3 jam tidak habis.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Pengerusi, dia ini diswastakan. Bila kita swastakan soal keuntungan akan timbul. Saya tidak mahu lihat sebuah kolej di bawah MARA ataupun syarikat MARA untuk meraih keuntungan semata-mata. Memang mesti menjaga kepentingan rakyat juga. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, terima kasih. Yang Berhormat bagi Kubang Kerian selepas itu Menteri menjawab.

12.18 tgh.

Tuan Husam bin Haji Musa [Kubang Kerian]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya ingin membincangkan tentang pindaan kepada subseksyen 62 Akta 489 iaitu Fasal 2. Sama dengan Yang Berhormat bagi Kepong iaitu kuasa untuk majlis MARA menubuhkan syarikat-syarikat dengan tujuan untuk memudahkan perjalanan syarikat dan kawalan ke atas syarikat-syarikat ini dapat dilakukan oleh mereka sendiri.

Sebelum daripada itu saya ingin dapat penjelasan daripada pihak Menteri, saya difahamkan Bank Islam di bangunan MARA akan diarah dipindahkan. Adakah ini benar ataupun tidak? Dan juga, *security* yang telah dilantik selama berpuluh-puluh tahun di bangunan MARA dikatakan akan ditamatkan dan diberikan kepada satu syarikat baru. Dan, ini satu perkembangan yang agak menarik untuk mendapat penjelasan daripada Menteri.

Saya ragu dengan klausa ini iaitu untuk membolehkan majlis menubuhkan syarikat kerana selama ini MARA telah menubuhkan beratus-ratus syarikat dan sebahagian daripadanya telah ditutup. Kalau saya diizinkan untuk baca sebahagian daripada yang telah ditutup. Dan, sebahagian daripada yang ditutup ini mengikut audit ialah kerana selepas ditutup kesannya ialah kesahihan transaksi syarikat-syarikat tidak dapat dijalankan kerana rekod perakaunan tidak diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

Saya rasa ini juga telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Kepong tadi iaitu keraguan kita, penubuhan-penubuhan syarikat ini ialah sebagai satu cara untuk membolehkan pihak-pihak tertentu mendapat peluang pekerjaan dan gaji yang mahal. Kemudian selepas satu masa syarikat-syarikat ini ditutup dan kerugian yang besar dialami oleh MARA.

Ini telah dibuktikan oleh perkhidmatan Timur-Barat berhenti operasi, Wisma Ambassador Sdn. Bhd. berhenti operasi, Syarikat Ikatan Setia Berhad berhenti operasi, Pan Malaysia Ekspres Sendirian Berhad PTN Limited berhenti operasi, MAS Ekspres Limited berhenti operasi, Kenderaan Langkasuka berhenti operasi, Syarikat Pengangkutan dan Perusahaan Jelai berhenti operasi, Kenderaan Sri Kedah Sdn. Bhd. Molek Ekspres berhenti operasi, Smart Impian berhenti operasi, Peraku Sendirian Berhad berhenti operasi, Water Tour Development Sdn Bhd berhenti operasi, HSB Trading berhenti operasi, Gripp Raffles Sdn. Bhd, berhenti operasi, berpuluh-puluh, kalau tidak sampai beratus-ratus, SPPIK Kayu Nilai berhenti operasi.

Demikian banyak syarikat telah berhenti operasi dan sebahagian daripada mereka apabila diberhentikan operasinya, kesahihan perakaunan tidak dapat ditentukan. Ini yang paling penting. Maknanya selama ini MARA berjalan dengan begitu lemah iaitu syarikat-syarikat mereka tidak dikendalikan dengan baik dan perakaunan-perakaunan tidak dapat disahkan dan kerugian berpuluh-puluh juta dialami oleh MARA kerana memberikan pinjaman.

Saya telah bangkitkan tadi beberapa pinjaman yang telah diberikan akhirnya menjadi hutang lapuk kepada MARA dan mereka tidak berjaya membayar semula untuk tahun 1999, RM45 juta daripada RM73 juta pinjaman yang dikeluarkan kepada anak-anak

syarikat yang ditubuhkan ini tidak dapat dijelaskan. Begitu juga dengan perkara-perkara lain.

Jadi, saya ingin tahu di MARA sendiri, adakah mempunyai satu mekanisme untuk mengendalikan perjalanan ataupun memantau perjalanan anak-anak syarikat ini, ataupun mereka akan dibiarkan bebas, mereka akan dibiarkan untuk bergerak secara bebas dan apabila lingkup, itu dimaklumkan kepada MARA dan ditutup, masuk dalam laporan, berhenti operasi.

Jadi, selain daripada itu kalau boleh Menteri menjelaskan, mengapakah begitu banyak syarikat telah dihentikan operasi, apa masalah mereka? Dan, tentulah modal yang telah dilaburkan oleh MARA terhadap syarikat-syarikat ini begitu besar selama ini dan akhirnya tidak mendatangkan apa-apa hasil.

Jadi, satu penelitian yang lebih terperinci seperti mana yang dikehendaki oleh Yang Berhormat bagi Kepong supaya mana-mana cadangan penubuhan syarikat ini mestilah berasaskan keperluan yang sebenar dan benar-benar *viable*, barulah ditubuhkan dan bukan sahaja satu *vehicle* untuk membolehkan lembaga pengarah yang baru dilantik dan mereka menikmati gaji yang lumayan dan kemudian mereka berniaga setahun, dua tahun, oleh kerana ini bukan modal mereka, kemudian mereka tutup dan kerugian itu pulang kepada MARA.

Jadi, kecekapan MARA selama ini sebagai satu institusi untuk melahirkan usahawan bumiputera, MARA sendiri nampaknya berjalan tempang juga. Jadi, bagaimana usahawan bumiputera lain akan memperoleh spirit daripada perjalanan MARA.

Selain daripada itu, seperti yang disebut oleh Yang Berhormat bagi Dungun, rang undang-undang ini membolehkan apa yang telah diputuskan oleh Majlis MARA selama ini disahkan dan sehubungan dengan ini saya menyokong hasrat Yang Berhormat bagi Dungun tadi, mewakili Kerajaan Negeri Terengganu supaya Menteri dapat merundingkan semula - tadi saya ditawarkan untuk buka GIAT MARA di Kubang Kerian, saya berharap ini bukan sahaja janji-janji manis tetapi dapat ditunaikan.

Tetapi lebih utama daripada itu ialah buka semula MRSM di Terengganu. Sehubungan dengan itu, kita lihat dalam keputusan UPSR yang terbaru bagi tahun ini Terengganu menjadi negeri yang tertinggi pencapaiannya. *[Tepuk]* Dan saya ucap tahniahlah kepada rakyat Terengganu.

Sudah dua tahun berturut-turut selepas kerajaan baru memerintah, pencapaian itu menaik. *[Tepuk]*

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Cukup Yang Berhormat.

Tuan Husam bin Haji Musa: Ini ada kaitan juga, ada hubungan juga. *[Ketawa]*

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Yang Berhormat, cukuplah, tidak ada kena mengena dengan MARA.

Tuan Husam bin Haji Musa: Ha, tidak ada kena-mengena dengan MARA, ya. Tuan Pengerusi, sensitif sangat, ya! Tidak apa, saya balik semula kepada rang undang-undang Menteri ini..*[Ketawa]*

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Tidak sensitif, kalau saya biarkan, tidak jadi.

Tuan Husam bin Haji Musa: Rang undang-undang ini, jadi kalau boleh Menteri pun ucap tahniah samalah kepada rakyat Terengganu dan sempena bulan Ramadan dan hadiah puasa ini, kita buka balik MARA. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, sila Menteri menjawab.

12.24 tgh.

Menteri Pembangunan Usahawan [Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz]: Tuan Pengerusi, saya ucapkan terima kasih kepada tiga Ahli Yang Berhormat yang mengambil bahagian dalam Peringkat Jawatankuasa.

Saya juga terima kasih kepada Yang Berhormat bagi Kubang Kerian. Saya tidak tahu kenyataan, dia kata Terengganu cemerlang ini sama ada membantu ataupun hendak sabotaj sebab kalau keputusan Terengganu sudah bagus kena tolong negeri lainlah pula. Tidak payah tolong Terengganu ini sebab negeri lain yang ketinggalan ini, kita kena bantu. Jadi, tidak apalah kita ucap tahniah, Terengganu bagus.

Pertamanya saya – Yang Berhormat bagi Dungun tidak ada di sini, dia takut saya jawab keras. Saya tidak jawab keras saya ikut gendang sahaja. Kalau orang tanya baik, saya jawab baik. Kalau keras, saya keraslah, itu sahaja. Sebab tidak semestinya kalau orang tanya soalan, kalau dia ikhlas tanya baik-baik, kita jawab baik-baik tetapi kalau dia bertanya dengan nada yang begitu tinggi, saya pun kena jawab tinggilah juga, biasalah. Saya tidak ada dendam, tidak ada, semua cakap baik-baik sahaja.

Yang Berhormat bagi Dungun, saya gembira dia datang pada hari ini tetapi dia pun sudah keluar. Sebab sebenarnya saya memang berunding dengan dia kerana saya buat kerja *hands on*. Jangan kita pada suatu ketika, kita mahu mengetepikan birokrasi, kita berunding sesama kita, kemudian apabila kita menghadapi masalah kita kata surat tidak ada, apa tidak ada. Tidak bolehlah macam itu.

Sebab saya hendak menyelesaikan masalah, saya tidak suka kepada birokrasi. Saya apa-apa hal pun saya terus cakap dengan orang yang berkenaan, senang. Kita ambil keputusan lepas itu buatlah. Saya hendak sebut di sini iaitu bahawa penurunan 80% itu saya minta kepada 40% dan ia adalah lebih tinggi daripada amalan yang selalunya dalam 20% yang kita beri kepada negeri berkenaan yang ada MRSM di negeri itu.

Jadi, sebab itu saya sebut 40%...

Tuan Husam bin Haji Musa: *[Menyampuk]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Apa dia Yang Berhormat bagi Kubang Kerian?

Tuan Husam bin Haji Musa: *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Inilah saya kata. Maknanya saya minta pada satu *figure* 40%. Tetapi soalnya ialah iaitu bahawa apabila tidak ada persetujuan...*[Yang Berhormat bagi Dungun masuk Dewan]* Ha, Yang Berhormat bagi Dungun ada, saya menekankan iaitu bahawa saya sebut 40%, turun daripada 80% kepada 40%. Saya ada sebut kepada Yang Berhormat bagi Dungun. Mungkin dia lupa sebab dia lebih tua daripada sayalah kan. Dia banyak masalah atau apa, saya tidak tahu tetapi saya ada minta kepada 40%.

Dan rundingan Yang Berhormat, saya sudah beritahu saya buat kerja *hands on*, kita mengetepikan birokrasi. Banyak hal saya buat keputusan, saya laksanakan tidak perlu surat menyurat. Kalau Yang Berhormat bersetuju sahaja hari itu, okeylah, tidak ada masalah tetapi Yang Berhormat kata terpaksa balik dan bincang dan selepas itu kalau tidak berhubung dengan saya, jadi hendak buat macam mana. Sepatutnya Yang Berhormat berhubung dengan sayalah.

Dato' Mustafa bin Ali: Tuan Pengerusi, selepas saya berunding pada tahun 2001 dahulu, saya telah menyerahkan perkara ini kepada Yayasan supaya Yayasan Terengganu menghubungi pihak MARA dan berbincang. Dan, apa yang saya dapati setelah perbincangan itu, balik beritahu dia kata *on*, sebab itu *in-take* bagi 2002 itu berjalan. Tetapi selepas itu tiba-tiba inilah surat yang diterima, jadi itu yang saya perlukan kepada penjelasan sedangkan selepas daripada perundingan, penerusan – masih berjalan, so saya anggap apa yang berlaku seterusnya tentulah bukan tutup tetapi seterusnya akan dibuka sebab itulah diteruskan pada tahun 2002 ini.

Jadi, sebab itu saya menganggap kedudukan yang ada sekarang ini yang perlu untuk kita cari jalan, bagaimana. Sekian.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: So, Yang Berhormat kata menganggap, anggapanlah. Pada saya, saya Menteri, Yang Berhormat EXCO di Terengganu, Yang Berhormat boleh buat keputusan, *you are in control*. Betullah Yang

Berhormat kata, serah kepada Yayasan. Tetapi pada saya, saya tidak runding dengan Yayasan, saya berunding dengan Yang Berhormat bagi Dungun.

Kalau Yang Berhormat bagi Dungun kata hari itu okey, okeylah. Saya sebagai Menteri saya guna kuasa saya, sebab benda-benda ini kita hendak habis cepat.

Dato' Mustafa bin Ali: Tuan Pengerusi, kalau kita ambil *sequence* daripada pertemuan itu, adalah menjadi kebiasaan dalam pentadbiran, saya sudah menyebut kepada Yayasan Terengganu, menteri sudah bincang dengan saya dan diminta supaya kuota ini dikurangkan. Jadi saya maklumkan kepada Yayasan, *you* bincang sejauh mana kuota itu boleh dipertemukan? Dari segi pentadbiran pun kalau kita tidak menyerahkan kepada pegawai untuk itu, sudah tidak betul, *direct* antara menteri itu saya rasa tidak betul. Mesti lepas itu pegawai yang akan menguruskan melainkan ada satu perkara yang tidak dapat *return back* kepada menteri dan orang yang berkenaan.

Jadi, kalau menteri menganggap bahawa tidak perlu kepada Yayasan, tidak perlu kepada MARA, *I think it's wrong, absolutely wrong*, mestilah kita serah kepada pegawai untuk menguruskannya. Lepas itu kalau tidak ada keputusan, kita bincang balik tetapi selepas itu saya mengatakan perjalanan macam biasa dan tidak salah saya menganggap apabila perjalanan macam biasa, *this is an estimate* untuk meneruskannya. Terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kalau hendak fikir macam itu, tidak payah kita bincang berdua maknanya kita serah kepada kementerian. Saya tidak buat kerja macam itu, saya mengarahkan pegawai saya. Saya hendak keputusan Yang Berhormat, kalau Yang Berhormat sebut pada hari itu kata bersetuju, saya beritahu kepada MARA *you* buat macam ini.

Dato' Mustafa bin Ali: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, hendak bagi jalan Yang Berhormat? Sila, sila.

Dato' Mustafa bin Ali: Boleh, saya rasa tentu dia bagi, insya-Allah. Saya rasa, saya ulangi adalah menjadi kebiasaan, itu telah disebut oleh menteri. Saya tidak boleh buat keputusan pada waktu itu, mestilah saya rujuk bagaimana sebenarnya apa yang selama ini berjalan di Yayasan Terengganu. Saya terpaksa memaklumkan kepada pegawai dan semua menteri hatta Perdana Menteri pun saya rasa jarang sekali membuat keputusan *on the spot*, mestilah perbincangan itu dibawa balik dahulu bincang, rujuk dengan pakar-pakar yang ada *and then* baru keputusan dibuat.

Kalau keputusan setiap perbincangan masa itu juga hendak dibuat *on the spot*, ini luar biasa bagi seorang menteri berbuat demikian berdasarkan pengalaman saya sendiri. Jadi ini barangkali kaedah luar biasa yang digunakan oleh menteri dari MARA ini. Saya rasa tidak *gentleman*, minta maaf saya sebut begitu. Kalau itulah maknanya cara-cara bekerja itu sebab saya menganggap apabila perbincangan, okey kita balik dahulu bincang, *what's next?* Itulah yang saya anggap begitu.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya tidak mengharapkan keputusan *on the spot* sebab saya ingat saya punya *on the spot*. Bila saya beritahu kepada Yang Berhormat, dia hendak rujuk kepada Yayasan, rujuklah tetapi keputusan itu besok beritahu kepada saya. Ini sampai habis tidak beritahu. Sebab saya buka perundingan dengan Yang Berhormat. Okey, saya faham macam Yang Berhormat tidak boleh keputusan *on the spot*, salahkah saya buat keputusan *on the spot* untuk kebaikan budak-budak Terengganu, *on the spot*, kita tidak boleh tunggu dan keputusan ini tidak ada menguntungkan saya dari segi saya dapat duit atau apa-apa, kalau MRSM Terengganu diteruskan, saya dapat untung, tidak ada. Saya buat *on the spot* kerana budak-budak ini sebab kita hendak ambil tindakan berkenaan dengan pendidikan.

Okey, tidak apa Yang Berhormat tidak boleh buat macam itu, saya boleh dan saya fikir tidak salah saya buat keputusan *on the spot* walaupun Yang Berhormat cuba hendak kaitkan Perdana Menteri tidak buat macam itu, Timbalan Menteri tidak buat macam itu, tetapi apa salah saya, *on the spot*, saya hendak buat untuk rakyat, hendak cepat.

Kemudian, okey saya setuju Yang Berhormat kata Yang Berhormat tidak boleh, okey tidak apalah, Yang Berhormat rujuk kepada Yayasan Terengganu. Bila Yayasan

Terengganu sudah buat keputusan, beritahulah saya. Saya tidak buka rundingan dengan Yayasan Terengganu, saya berunding dengan Yang Berhormat.

Dato' Mustafa bin Ali: Tuan Pengerusi.....

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Hendak beri jalan?

Dato' Mustafa bin Ali: Saya rasa ada komunikasi di antara Yayasan Terengganu dengan pihak MARA. Kita boleh *check* rekod-rekod perbincangan sebab Yayasan memaklumkan kepada saya mereka telah pun berbincang tetapi surat yang diterima itu satu yang memeranjatkan sebab dalam perbincangan tidak begitu. Malah ada, saya rasa pun pihak Yayasan Terengganu pun memanfaatkan salah seorang daripada *Board's Member* Yayasan untuk bertemu dengan Yang Berhormat Menteri. Saya rasa ini telah disebut iaitu Datuk Profesor Mat Bakar.

Jadi, sebab itu tidak boleh kita anggap semua komunikasi selepas itu antara yang atas dengan yang atas setelah kita serahkan kepada pihak pentadbiran untuk menguruskannya kecuali sebagaimana saya kata kalau perkara itu tidak dapat diputuskan barulah saya bersedia untuk berbincang dengan Yang Berhormat bila-bila masa sekalipun, di lobi atau di mana-mana pun tidak ada masalah pada saya tetapi biarlah. Saya mengharapkan supaya soal ini soal penting, kalau ada pertikaian sedikit sebanyak itu kita boleh selesaikan tetapi yang lebih penting ialah soal pendidikan anak-anak kita masa depan. Ini yang paling penting, paling asas yang perlu diambil pertimbangan oleh pihak MARA dan pihak menteri sendiri.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kalau setakat bersedia untuk berunding tetapi tidak bersedia untuk memberi keputusan, beritahu saya keputusan, tidak bagus juga. Berunding empat lima kali dekat luar tetapi keputusan tidak tahu buat apa. Bagi pada Yayasan itu yang buat lambat. Sebenarnya Yang Berhormat kita berkawan, beritahu sahaja, Yang Berhormat beritahu Yayasan Terengganu, menteri minta macam ini *and then* tanya Yayasan Terengganu. Yayasan Terengganu akan balik kepada Yang Berhormat, Yang Berhormat beritahu kepada saya sahaja. Kita laksanakan sahaja, tidak payah pakai surat-surat semua ini.

Dato' Mustafa bin Ali: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Saya ingat cukuplah Yang Berhormat ya.

Dato' Mustafa bin Ali: Yang akhir, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Yang akhir ya.

Dato' Mustafa bin Ali: Malah selepas saya dimaklumkan tentang perkara itu, saya minta untuk bertemu dengan menteri di lobi, kami bincang. Hari ini pun saya berharap untuk berjumpa dengan menteri dan tadi pun kami sudah bincang balik. Apa yang telah dimaklumkan kepada saya waktu perjumpaan yang lepas, permintaan saya adalah kemukakan balik kepada pihak kerajaan negeri, kerajaan negeri bukan saya seorang, kerajaan negeri adalah kerajaan negeri dan keputusan kerajaan negeri cuba berunding balik. Sebab itu saya bawa mesej kerajaan negeri supaya berunding balik. Kalau selepas ini hendak *direct* tanpa masuk MARA, tanpa masuk Yayasan, saya bersedia, Tuan Pengerusi. Saya bersedia untuk berbincang *direct* dan kalau menteri hendak sebut kuota berapa, saya boleh beri jawapan hari ini.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ha, terima kasih, saya ingat ini boleh bincang kemudian.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ini tidak betul, tidak betul, mana boleh saya mengarahkan dia suruh bincang dengan Kerajaan Terengganu. Saya bukan Kerajaan Negeri Terengganu mengarah dia, saya tidak pernah mengarah dia.

Dato' Mustafa bin Ali: Tidak, Tuan Pengerusi, saya tidak perlukan arahan itu, saya menyebut saya boleh buat keputusan sekarang ini. Menteri sebut berapa kuota?

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: [Ketawa] Kita bincang tahun 2000 Yang Berhormat, kita bincang tahun 2000.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Tahu, tahu.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kita bincang tahun 2000, baru sekarang hendak kata boleh buat keputusan hari ini, lambatlah sedikit, saya tidak boleh tunggu. Sebab itu Yang Berhormat dengan izin, *you be fair to me, I'll be very fair to you*. Saya tidak ada agenda lain, saya duduk, saya cakap dengan Yang Berhormat, saya kawan dengan dia. Kalau hari itu Yang Berhormat kata you perlu rujuk, Yang Berhormat hendak rujuk, rujuklah tetapi kalau kembali balik kepada saya keputusan dalam masa sebulan, setuju, saya sudah laksanakan. Tetapi Yang Berhormat kena ingat, saya bincang dan runding ini tahun 2000, laksanakan tahun 2003, satu masa yang lama telah berjalan, bukan terburu-buru. Kalau saya berunding tahun 2000, tahun 2001 saya sudah ambil tindakan, itu tidak betul sebab ini terburu-buru, ini tahun 2003 saya hendak ambil tindakan.

Kemudian Yang Berhormat kata berkenaan dengan *legality*. Saya ada hak sebagai menteri untuk membuat apa-apa keputusan asalkan ia tidak melanggar apa-apa undang-undang yang ada di negara kita. Jadi kalau hendak kata saya berhak atau tidak berhak, saya berhak Yang Berhormat ya.

Tuan Pengerusi, saya sudah sebut dalam ucapan saya pun, saya tidak berniat dan tidak bersedia hendak pergi kepada soal-soal *legal* ini cuma saya menyebut sebagai satu sudut dari sudut perundangan memang perjanjian sudah ada dibuat. Jadi perjanjian itu dengan lulusnya dan ia perlu dihormati tetapi saya tidak akan *resort* kepada soal undang-undang cuma saya minta supaya kita bincang perkara ini, itu sahaja.

Yang tidak boleh tukar Quran sahaja, yang lain boleh tukar kalau tidak menguntungkan kita. Jadi sebab itu saya berpandangan bahawa ia tidak menguntungkan kita. Pertama, betul Yang Berhormat kata sekarang ini boleh runding tetapi saya telah membuat keputusan, kita tidak boleh buat keputusan satu hari macam ini, besok macam itu. Ini menunjukkan bahawa kita tidak konsisten, seolah-olah kita mengambil keputusan berdasarkan kepada faktor-faktor yang rapuh.

Jadi, saya telah ambil keputusan dan keputusan ini adalah muktamad. Saya hendak sebut iaitu bahawa langsung tidak ada perasaan sesuatu terhadap negeri Terengganu malah saya hendak beritahu orang Terengganu bukan sahaja mungkin orang PAS, orang UMNO pun marah saya sebab dia kata ini you potong peluang kita kalau hendak pilihan raya, orang Terengganu marah.

Sebab itu saya tidak main politik dalam hal ini. Saya ambil keputusan yang saya fikir adalah betul. Pertamanya Yang Berhormat sebut tentang *resident* ini Yang Berhormat ya. Yang Berhormat ada sebut berkenaan dengan tentera, ada sebut dengan polis. Tentera dengan polis ini ada faktor-faktor yang penting yang kita mesti beri pertimbangan kepada mereka. Pertama jasa dia kepada negara, kita kena ingat. Oleh kerana jasa dia kepada negara...

Dato' Mustafa bin Ali: Tuan Pengerusi..

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Minta habis dahulu Yang Berhormat.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, sekejap lagi, sekejap lagi.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Jasa kepada negara, dia memberi jasa kepada negara dan kita kena fikir tentang ini yang pertama. Keduanya, dia berpindah randah dan bila berpindah randah, anak dia akan terjejas pendidikannya. Yang cemerlang mungkin jadi tidak cemerlang sebab hendak kena ikut bapa pindah ke Sabah atau Sarawak, yang Sabah dan Sarawak pindah ke sini, jadi berpindah randah.

Jadi, untuk memberikan ketenteraman kepada tentera yang memberikan khidmat kepada negara, kita hendak kena jaga anak dia. Kalau anak dia cemerlang, lagi pula kita hendak kena pastikan supaya kecemerlangan itu dapat dipertahankan. Maka oleh kerana itulah, kita mengadakan Terendak dan juga Kulim dan kita pertahankan kerana ada justifikasi yang perlukan kita untuk mempertahankannya. Memang betul Yang Berhormat, 80% adalah anak-anak tentera.

Dato' Mustafa bin Ali: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya.

Dato' Mustafa bin Ali: Tuan Pengerusi, saya tidak pertikaikan apa yang diberikan kepada polis, malah saya sokong dengan faktor-faktor dan justifikasi yang telah pun saya sebut yang disebut oleh menteri. Cumanya, justifikasi bagi negeri Terengganu ini lain sedikit oleh kerana pelajar yang barangkali tempat belajarnya perlu. Faktor lain, tetapi matlamatnya sama. Justifikasinya lain, matlamatnya sama.

Sebab itu saya tidak menentang 80% bagi anak polis dan anak tentera tetapi yang kita minta, walaupun di negeri Terengganu daripada itu, kita bersedia untuk berunding dan menerima dan kita boleh keputusan segera. UPSR pun sudah keluar keputusan, *intake* akan dibuat, masih ada masa kalau kita hendak bincang. Terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Yang Berhormat bangkitkan perkara itu, saya ingat sebagai perbandingan. Jadi, saya hendak beritahu, hendak membandingkan Terendak dengan Kulim dan Besut dengan Dungun, tidak kena. *Apple to apple*, you hendak banding epal dengan epal. Ini memang tidak kena, justifikasinya lain. Sebab itu saya kena sebut mengapa kita pertahankan tentera dan polis.

Kemudian soal negeri ini, banyak negeri minta kepada saya iaitu bahawa mereka ada duit, mereka ada bangunan dan mereka hendak memberikan kepada MRSM. Malah ada hendak buat di Ipoh, tidak jadi, saya tidak setuju iaitu bahawa hendak diberi bangunan dan kemudian MARA tanggung, hantar *student* ke MRSM dan selalu Terengganu dirujuk.

Saya tidak mampu untuk melayan semua negeri termasuk negeri yang kuat menyokong Barisan Nasional. Saya cuma cakap tidak boleh, tidak bolehlah. Tetapi apabila dia menuding kepada Terengganu, maka ini merupakan satu perkara yang menjadi *precedent*, kalau Terengganu boleh, mengapa negeri lain tidak boleh.

Jadi, sebab itu tidak ada justifikasi untuk kita meneruskan MRSM Yayasan Terengganu di Besut dan juga di Dungun sebab saya tidak mampu hendak layan kehendak negeri. Negeri Selangor minta – duit Selangor banyak, bangunannya banyak. Jadi, saya fikir selepas itu dia hendak kenakan kita 80%, saya tidak setuju. Jadi, perkara ini bukannya maknanya saya ini diskriminasi Terengganu, tidak. Cuma saya tidak bersetuju dengan melonggok satu yayasan itu dengan budak-budak daripada satu negeri. Oleh kerana itu, tidak mahu *create precedent*, maka saya terpaksa, tidak ada pilihan untuk tidak meneruskan Yayasan Besut dan Dungun.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Terima kasih Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, Kuala Terengganu.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Saya cuma hendak merujuk kepada Yang Berhormat Menteri tentang minit mesyuarat antara MARA dengan Yayasan pada 5 Februari 2002 yang mana dari segi kuota ini, telah ada persetujuan. Terengganu minta supaya MARA mempertimbangkan dikekalkan kuota, tidak semestinya mereka ini berada di kedua-dua MRSM Besut ataupun Dungun. Hendak hantar ke MRSM Sarawakkah, Sabahkah, Pulau Pinangkah, boleh dan telah ada persetujuan dalam minit mesyuarat pada 5 Februari 2002.

Saya minta menteri rujuk tentang persoalan ini. Sudah tidak timbul melonggok anak Terengganu di Besut ataupun melonggok anak Terengganu di Dungun sebab telah ada keputusan di antara kedua-dua pegawai MARA dan juga Yayasan dalam mesyuarat 5 Februari 2002.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Itulah sebenarnya *the core problem*, Yang Berhormat. Bila Yayasan Terengganu menyediakan bangunan, dia ada *advantage* 80%. Jadi, apabila saya kata saya tidak setuju 80%, dia kata okey, yang 80% ini you tabur-taburlah di negeri-negeri lain. Maknanya, inilah *advantage* yang Terengganu dapat kepada mereka kerana menyediakan bangunan. Yang Berhormat faham tidak? *This is the main problem*.

Dengan adanya bangunan itu, maka dia merasa bahawa dia ada kuasa. Okey, kalau you tidak bagi saya 80% di Besut dengan Dungun, taburkan di negeri-negeri lain. Ha, ini dia. Negeri lain pun boleh macam itu juga. Dia buat bangunan, kemudian dia bincang

dengan kita, bagi 80%. Bila saya tidak setuju, tidak apa, you tabur di negeri lain. Jadi, dia dapat *advantage*. Inilah masalahnya, mendapat *advantage* kerana menyediakan bangunan. *This is the main problem*. Saya ingat Yang Berhormat cuba faham apa yang dimaksudkan oleh saya.

Kemudian Yang Berhormat, bukan itu sahaja yang kita menolak Yayasan Besut dengan Dungun ini. Yang keduanya iaitu kebebasan untuk membuat keputusan. MARA mesti diberikan kebebasan untuk dia hendak buat apa sahaja yang dia fikir perlu dilaksanakan di mana-mana MRSM tanpa dia perlu merujuk kepada pihak yang ketiga.

Di Besut dan Dungun, apa juga kita hendak buat, kita kena rujuk boleh atau tidak sebab kita ada pihak yang kedua seperti mana yang kita terpaksa rujuk kepada polis dan juga tentera kalau kita mahu melakukan sesuatu di MRSM Terendak dan Kulim. Yang ini yang kita tidak hendak, yang kita tidak mahu terikat, terpaksa bertanya kepada pihak ketiga, mengapa? Ini akan menjejaskan apa yang kita hendak laksanakan untuk para pelajar kita. Jadi, sebab itu kita hendak kebebasan ini. Kita tidak mahu terikat, apa juga keputusan yang kita hendak buat, kita kena tanya kepada pihak yang ketiga. Ha, ini kita tidak mahu.

Yang ketiga mengapa saya berhajat untuk keluar daripada bangunan Besut dan Dungun ini adalah kerana duit yang diperuntukkan kepada MARA untuk dibelanjakan hanya boleh dibelanjakan kepada bangunan yang dipunyai oleh MARA. Jadi, kalau ada duit peruntukan katalah untuk Besut dan Dungun, kita tidak boleh hendak belanja kerana bangunan itu bukan bangunan kita. Ini cara kita membelanjakan duit dalam Perbendaharaan dan saya tidak boleh lari daripada peraturan ini iaitu bahawa apa juga hendak dibelanjakan, kena digunakan untuk bangunan yang dimiliki oleh kita.

Jadi, kalau Yang Berhormat bangkitkan, kata bangunan sudah okey, tidak ada masalah, okeylah, tetapi sebelum hendak 'diokeykan' itu, kita terpaksa pujuk rayu, minta semua. Jadi, kita tidak boleh membuat sesuatu mengikut takwim kita, kalender kita, *time table* kita. Ini yang *problem*. Kita hendak kebebasan dalam apa juga keputusan yang kita buat berkenaan dengan Maktab Rendah Sains MARA.

Yang Berhormat, saya hendak perbetulkan sedikit tentang Yang Berhormat bagi Dungun kata iaitu di semua sekolah, kalau di sekolah Kuala Lumpur, mungkin di Kuala Lumpur ini tidaklah kerana Kuala Lumpur ini, ia kosmopolitan, ia banyak datang dari Terengganu, Kelantan, semua ada. Mungkin di negeri lain, iaitu bahawa kalau sekolah di situ pun, budak-budak di situ sahaja. Ya, betul.

Bukan saya bangkit berkenaan dengan orang Terengganu minda tidak terbuka. Kita bercakap ini kerana perkara sekolah yang menjadi subjek pada hari ini ialah sekolah di Terengganu.

Saya ada pengalaman Yang Berhormat. Saya belajar di sekolah di Kuala Lumpur, kemudian saya masuk di asrama Kolej Melayu Kuala Kangsar dan saya tahu bagaimana di Kolej Melayu Kuala Kangsar, saya duduk, telah membantu saya untuk membuka minda saya kerana saya bercampur dengan budak-budak yang datang dari negeri-negeri lain. Kalau tidak, minda saya hanya memikirkan tentang orang-orang yang berada di Kuala Lumpur sahaja. Saya belajar di Pasar Road School, *primary school* dan saya hanya tahu tentang orang-orang Kuala Lumpur sahaja, orang bandar, langsung tidak memahami masalah yang dihadapi oleh orang-orang lain.

Tetapi apabila saya masuk ke Kolej Melayu Kuala Kangsar, saya bercampur dengan orang Terengganu, orang Besut, orang Kelantan, orang Kedah, ia membuka minda saya. Sebab itu, asramanya sepatutnya sebeginilah. Bila kita buat asrama, maknanya bukan sekolah di tempatan, asramanya maknanya angkut orang dari luar masuk ke situ. Jadi, angkut orang luar, kita angkutlah dari pelbagai negeri.

Saya tetap mahu supaya orang Melayu kita bercampur dan tidak kedaerahan dan tidak kenegerian. Sebab itu, saya ingin menyatakan di sini, bangkit soal Terengganu, bukan saya ada apa-apa perasaan terhadap orang Terengganu, tidak kerana subjek yang dibincangkan dalam topik ini ialah topik berkenaan dengan sekolah di Terengganu, kebetulan sahaja. Malah, kalau ia di negeri lain pun, saya mengambil sikap yang sama. Negeri lain minta hendak buat, saya tidak setuju, saya tidak mahu – Johor hendak buat, untuk budak Johor 80%, tidak boleh, mesti campur.

Ini merupakan dasar kita dan sebab itu ianya mesti dipertahankan. Jadi, sebelum saya pergi ke subjek lain, ada?

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: *[Bangun]*

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, Kuala Terengganu.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Terima kasih Tuan Pengerusi dan Yang Berhormat Menteri. Cuma, Yang Berhormat Menteri, apakah ini penyelesaiannya dengan kita tutup sekolah? Terengganu UPSR terbaik, 2,498 orang dapat 5A. Tempat yang ada untuk sekolah-sekolah asrama penuh hanya dalam 300 tempat sahaja. Lebih kurang 3,000 lebih tidak akan dapat tempat. Ke mana-mana sekolah berasrama penuh, Sekolah Sainskah, MRSM lainkah atau mana-mana sekolah asrama penuh yang lain yang ada di seluruh Malaysia? Apakah ini penyelesaian yang terbaik, kita tutup sekolah? Saya rujuk kepada perjanjian tahun 1993 dan dalam perjanjian ini menyebut bahawa kalaulah ada sesuatu masalah yang timbul, kita rujuk kepada *Clause* 5.5, iaitu pihak-pihak tertentu hendaklah merujuk kepada penimbang tara, *arbitrator*.

Ini boleh dilakukan dan dilihat dalam perspektif kita sama-sama hendak membantu anak bangsa kita terutamanya orang-orang Melayu yang miskin, yang susah dan sebagainya dan saya minta Menteri ambil kaedah yang lainlah. Jangan tutup sekolah. Tutup sekolah ini suatu yang memilukan. Tambah pula kalaulah alumni sekolah-sekolah ini. Itu suatu yang sentimental. Kalau saya daripada MRSM Dungun ataupun MRSM Besut, tiba-tiba saya sudah keluar, sudah *graduate*, saya dapat tahu, tahun depan ini sudah tidak ada lagi sekolah ini, akan tutup sekolah dalam jangka masa beberapa tahun ini. Sekolah tidak akan ada lagi identiti MRSM Besut ataupun Dungun. Jadi ini Yang Berhormat Menteri, timbangkanlah perkara ini dengan lebih baik dalam persoalan ini demi masa depan bangsa kita dan juga pencapaian akademik anak-anak Melayu di seluruh negara.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya ada jalan penyelesaian. Saya tidak suka hendak tutup sekolah. Sebenarnya, saya bukan tutup. Saya tidak guna bangunan itu sahaja, ya. Tetapi, betullah daripada segi Yang Berhormat sendiri, maknanya ditutuplah di Dungun dan Besut itu. Saya ada bagi cadangan kepada Yang Berhormat bagi Dungun, tanya dialah iaitu saya setuju kalau sekiranya ada sesuatu, sebab saya hendak syarat saya diketemukan sahaja.

Syarat saya iaitu pertama, saya hendak kebebasan untuk membuat keputusan. Keduanya, saya hendak belanja untuk duit, tidak akan menjadi masalah. Peruntukan untuk MARA saya belanjakan kepada bangunan MARA. Sekarang ini, bangunan Yayasan Terengganu. Tidak akan ada masalah. Ketiganya, kalau saya dapat menguasai ini, saya boleh maknanya menjalankan dasar MRSM yang tidak hanya memihak kepada satu negeri sahaja.

Saya faham masalah tempat ini bukan masalah baru. Tidak dapat tempat ini, masalah lama bukan sahaja di Terengganu, juga di negeri-negeri lain. Mungkin masalah di Terengganu tidak boleh selesai, kita boleh selesai sedikit masalah negeri lain kerana dengan kurangnya 80% di Terengganu itu, boleh tambah budak daripada negeri-negeri lain juga yang juga menghadapi masalah yang sama, masalah yang tidak cukup tempat dan pelajar ramai. Jadi, ini bukan masalah Terengganu.

Saya bukan Menteri Terengganu. Saya Menteri Malaysia. Saya kena fikir untuk menyelesaikan semua masalah di negara Malaysia tetapi, saya ada bagi cadangan kepada Yang Berhormat bagi Dungun, itu Yang Berhormat tidak payah bagi tahulah. Yang Berhormat tolong cakap dengan dia oranglah. Kalau Kerajaan Negeri Terengganu setuju, okey. Kalau tidak, keputusan saya adalah muktamad, ya. Itu kena fikirilah itu, kena fikir, cari jalan juga, ikut mana hendak selamat ini, cari jalan juga. Tetapi, itu adalah suatu perkara yang saya cadangkan kepada Yang Berhormat bagi Dungun. Itu terpulang kepada Yang Berhormat bagi Dungunlah untuk meyakinkan Kerajaan Negeri Terengganu...

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Masuk yang lain pula Yang Berhormat, ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ya?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Masuk yang lain pula Yang Berhormat, ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ya?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Masuk yang lain pulalah.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Haa, okey, okey. Masuk yang lain.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Sudah selesai itu.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kemudian Yang Berhormat bagi Kepong. Yang Berhormat bagi Kepong bertanya tentang Nanjing. Saya memang sengaja tidak jawab sebab saya hendak Yang Berhormat bangkit. Saya ada jawapan bertulis, ya. Ia sebenarnya bukan masalah di Nanjing ini, yang universiti ini. Ia ada masalah lain lagi. Saya akan bagi jawapan yang bertulis kepada Yang Berhormat, ya.

Akreditasi atau LAN - Lembaga Akreditasi Negara akan menentukan, bukan MARA. Kita hendak buat apa-apa pun, kita minta kepada LAN, LAN putus. LAN ini bukan 'Mazlan'kah, 'Roslan'kah, LAN ini adalah Lembaga Akreditasi Negara.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: *[Ketawa]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Jadi, semua akreditasi ditentukan oleh LAN.

Kemudian, Yang Berhormat bagi Kubang Kerian. Yang Berhormat bagi Kubang Kerian, saya hendak minta kebenaran sikitlah. Yang Berhormat, dengar ini.

Tuan Husam bin Haji Musa: Dengar. *[Senyum]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Yang Berhormat bercakap ini, walaupun lari sedikit, ini pasal PNS yang disebut hari itu, sebab saya bimbang juga sebab dia kata ada RM20 juta yang hilang, ya. Jadi, saya minta supaya kita adakan perbincangan. Tidak usah tunggu Parlimenlah, Parlimen ini hendak jadikan usul saya tengok, tidak naik punya...

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Jadi, kita buat perbincangan di luar. Saya cadangkan Yang Berhormat, kita buat di Dewan Utama PASlah, di *Greenwood Park*, saya pergi di sana. Saya tidak pernah pergi pun. Haa, kita pergi ke sana, ada.....

Tuan Husam bin Haji Musa: Tentang apa ini? *[Bercakap tanpa pembesar suara]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Apa dia?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Tentang.....

Tuan Husam bin Haji Musa: Perbincangan tentang apa ini?

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ooh, PNS, PNS.

Tuan Husam bin Haji Musa: PNS?

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tidak apalah.

Tuan Husam bin Haji Musa: Ooh, hendak ada perbincangan?

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Haa, kita bahaskan. Sebab saya perlu perelaskan juga peringkat saya.....

Tuan Husam bin Haji Musa: Ooh, boleh, boleh. Bagus ini, perkembangan baru dalam politik negara kita. *[Senyum]*

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Haa, okey tidak apa Yang Berhormat. *[Memberi isyarat tangan supaya Yang Berhormat bagi Kubang Kerian duduk].*

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Dia akan hubungi kemudian.

Tuan Husam bin Haji Musa: Ya, ya. Harap jadilah. Nanti, kalau tidak jadi, tidak ada.....[Disampuk]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tetapi, saya cadang tempatnya di Greenwood PAS....

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Apa dia? *Telecastnya, telecastnya?*

Tuan Husam bin Haji Musa: Di RTM siaran langsunglah. [Ketawa]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya cadangkan, buat di Dewan di Dewan Utama di PAS *Greenwood Park*, di *headquarter* dia.....

Tuan Husam bin Haji Musa: [Menyampuk]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Panel tidak kisah. Janji Yang Berhormat dengan saya ada. Yang lain itu tidak kisah, ya. Kita berdua sahaja. [Ketawa] Hari, tolong buat hari malam, jangan malam Jumaat dahlah Yang Berhormat, ya. *Problem* itu.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: [Ketawa]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Malam Selasa.....

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Selain daripada malam Jumaatlah.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Aiii... Janganlah. [Ketawa]

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Selain daripada malam Jumaat.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ooh, selain daripada malam Jumaat. Tidak, malam lain pun tidak boleh, sebab kita balik kawasan.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Semua balik kawasan. Kita buat malam Selasa, malam Rabu ini. Saya hendak habis dah.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, kalau boleh ada....

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya minta Yang Berhormat, ya.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: [Menyampuk]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Ini, tidak ada niat jahat Yang Berhormat. *I think*, kita perlu perjelaskanlah, ya.

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Kemudian, Yang Berhormat, syarikat yang kita bina, yang dahulu komersial, saya sudah buat. Memang saya setuju dengan Yang Berhormat, saya tidak bersetuju MARA buka syarikat walaupun ada hujah yang baiklah kata, kita bina syarikat, kita serah. Tetapi saya tidak setuju kerana ia bersaing, kepada sayalah.

Jadi, sebab itu saya dengan Yang Berhormat saya bersetuju iaitu bahawa jangan buka syarikat komersial. Sebab itu semasa saya Pengerusi MARA, saya tutup, saya kata tidak boleh. Cumanya, syarikat kita wujud ialah syarikat yang akan menguruskan seperti universiti, pusat pengajian tinggi dan lain-lain.

Kemudian, hutang yang ditanggung. Yang Berhormat sebut kata, ada pinjaman semua. Sewaktu kita swastakan MARA Holding, saya mensyaratkan iaitu siapa yang membeli, ia kena ambil semua. Dia tidak boleh pilih syarikat *best* sahaja, tidak boleh. Ia kena ambil semua. Jadi, sebab itu Nadi Corp. dia ambil semua. Jadi, termasuk hutang-hutang.

Jadi maknanya, kita telah dapat balik duit ini kerana kita jual MARA Holding, kalau tidak silap saya, RM80 berapa juta. Jadi, termasuk *cover* semualah, ya. Hutang semua ditanggung, semua. Jadi, tidak berbangkit soal ada lagi hutang MARA yang ditanggung oleh MARA Holdingkah apa sebab kita ambil syarikat ini, dia bertanggungjawab untuk semua, ya. Jadi, itu sahaja Yang Berhormat jawapan saya. Terima kasih.

Tuan Husam bin Haji Musa: Bank Islam minta tadi.....[Bercakap tanpa pembesar suara]

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz Yang mana?

Tuan Husam bin Haji Musa: Bank Islam minta dipindahkan daripada Medan MARA dan di....

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Bank Islam minta apa?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Bank Islam pindah daripada Medan MARA.

Tuan Husam bin Haji Musa: Pindah daripada Medan MARA.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Haa, okey, okey.

Tuan Husam bin Haji Musa: Dan *security* yang telah dilantik oleh syarikat baru.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Secara ringkas sahaja.

Tuan Husam bin Haji Musa: Ya.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Bank Islam Yang Berhormat, ia tidak perlu menduduki tempat yang strategik, ya. Jadi sebab itu, saya hendak memastikan supaya di Bangunan MARA itu, kita ceriakan.

Sebagai contoh, saya minta supaya *francais-francais* yang baik dibuka di situ, di mana *franchiseenya* orang Melayu. Jadi, kalau di Bangunan MARA, satu kawasan yang strategik. Bank Islam tidak perlu ada di situ dan ia pun dok buat kerja MARA juga, dapat duit daripada MARA. Jadi, sebab itu saya kata, pindahkan mereka ke atas sebab saya hendak kepada ruang itu untuk diberi kepada bumiputera, ya. Kita ada *francais-francais* yang baik, kita buka di situ di mana *franchisee* itu Melayu. Jadi, mengapa beri satu ruang niaga yang baik, di tengah-tengah kawasan yang strategik kepada satu bank yang sebenarnya ia tidak perlu ruang itu dan ia pun duduk di tingkat dua pun, dia dok kendalikan duit kita sahaja, duit MARA.

Jadi, sebab itu, memang betul, saya ambil keputusan itu. Betul tidak betul, *wallahualam*. Tetapi, saya hendak kawasan itu dikosongkan dan diberi ruang niaga itu kepada bumiputera. Itu memang betul Yang Berhormat ya, keputusan saya.

Tuan Husam bin Haji Musa: *Security*.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Daripada?

Tuan Husam bin Haji Musa: *Security*.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: *Security* ha! itu saya tahu-tahu *security* sudah tukar. Alasan saya tanya kepada mereka, mengapa tukar, sudah lama. Jadi, saya pun begitu....

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Masa Yang Berhormat....

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Itu keputusan pengurusan, saya tidak boleh buat apalah.

Tuan Husam bin Haji Musa: Saya tidak percaya Yang Berhormat tidak tahu benda ini, Yang Berhormat.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Tidak, tidak, memang betul tidak tahu.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Hm! tahu.

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: Saya tidak tahu.

Dr. Syed Azman bin Syed Ahmad Nawawi: Tahu! Tahu!!

Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz: You tahu tidak apalah. You cerdik lagi. *[Ketawa]* Sebab pada saya, itu hal pengurusan. Suatu hari saya turun, saya tengok dia punya uniform lain. Saya tanya, "*Ai, sudah tukar?*" Dia kata, memang sudah lama. Jadi, itu keputusan pengurusan, takkanlah kita hendak masuk campur.

Tuan Husam bin Haji Musa: Bau Yang Berhormat, ada baukah?

Tuan Pengerusi [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya Yang Berhormat, ya Yang Berhormat.

Fasal 1 hingga 3 diperintahkan jadi sebahagian daripada rang undang-undang.

Rang Undang-undang dimaklumkan kepada Majlis sekarang.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

Rang undang-undang dilaporkan dengan tidak ada pindaan: dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ahli-ahli Yang Berhormat, Dewan ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang ini.

Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.00 tengah hari.

Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang.

[Timbalan Yang di-Pertua (Dato' Haji Muhamad bin Abdullah) ***mempengerusikan Mesyuarat***]

RANG UNDANG-UNDANG SYARIKAT AMANAH LABUAN (PINDAAN) 2002

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

2.32 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan rang undang-undang bernama suatu akta untuk meminda Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 dibacakan kali yang kedua sekarang.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Sila.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 yang telah dikuatkuasakan mulai 1 Oktober 1990 adalah suatu akta yang mengandungi peruntukan berkaitan dengan pendaftaran dan penyediaan syarikat amanah domestik yang ditubuhkan di bawah Akta Syarikat 1965 tetapi menjalankan aktiviti perniagaan syarikat amanah di Pusat Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa Labuan ataupun Labuan IOFC.

Secara amnya aktiviti utama syarikat amanah ialah memberikan perkhidmatan pentadbiran dan kesetiausahaan kepada syarikat-syarikat kewangan luar pesisir yang beroperasi di Labuan IOFC.

Lembaga Perkhidmatan Kewangan Luar Pesisir Labuan (LOFSA) selaku agensi sehenti yang menguasai dan mengawal selia aktiviti perniagaan luar pesisir, sentiasa mengambil inisiatif untuk menarik lebih ramai pelabur asing ke Labuan IOFC bagi mempertingkatkan daya saing dan menyediakan suasana perniagaan yang menggalakkan.

Bagi tujuan tersebut, pindaan ke atas undang-undang yang berkaitan dengan perniagaan kewangan luar pesisir Labuan, perlu dibuat dari masa ke semasa sesuai dengan perkembangan yang berlaku.

Tuan Yang di-Pertua, tujuan utama pindaan ke atas Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 adalah seperti berikut:-

- (i) untuk menukar status syarikat amanah daripada syarikat domestik yang ditubuhkan di bawah Akta Syarikat 1965 kepada Syarikat Amanah Luar Pesisir yang perlu ditubuhkan di bawah Akta Syarikat Luar Pesisir 1990;
- (ii) memperluaskan skop perniagaan Syarikat Amanah bagi menggalakkan lebih banyak syarikat beroperasi di Labuan IOFC;
- (iii) memperkemaskan rangka kawal selia dan peruntukan kerahsiaan syarikat amanah;
- (iv) memberi kuasa kepada menteri bagi mengecualikan seseorang daripada mana-mana peruntukan akta dalam keadaan yang tertentu.

Pada masa ini syarikat amanah yang beroperasi di Labuan IOFC tidak dikategorikan sebagai Syarikat Luar Pesisir yang ditubuhkan di bawah perundangan luar pesisir. Di sebaliknya, syarikat berkenaan adalah merupakan syarikat domestik kerana mereka ditubuhkan di bawah Akta Syarikat 1965 iaitu sebuah perundangan domestik. Sebagai Syarikat Domestik, Syarikat Amanah tersebut tidak layak mendapat keistimewaan insentif cukai dan perlu mematuhi peraturan kewangan tukaran wang asing.

Bagi menggalakkan lebih banyak Syarikat Amanah beroperasi di Labuan IOFC, adalah dicadangkan supaya Syarikat Amanah berkenaan ditukar taraf daripada Syarikat Domestik yang ditubuhkan di bawah Akta Syarikat 1965 kepada Syarikat Luar Pesisir yang ditubuhkan di bawah Akta Syarikat Luar Pesisir 1990.

Langkah ini bukan sahaja akan dapat meningkatkan daya saing syarikat-syarikat berkenaan, tetapi juga akan membolehkan Syarikat Amanah Luar Pesisir menikmati faedah-faedah seperti berikut:-

(i) Cukai dan Duti Setem

Pada masa ini Syarikat Luar Pesisir menikmati insentif cukai di bawah Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990. Dengan menukar taraf daripada Syarikat Domestik kepada Syarikat Luar Pesisir, Syarikat Amanah yang beroperasi di Labuan IOFC, layak menikmati insentif seperti mana yang diberikan kepada syarikat luar pesisir yang lain iaitu cukai yang dikenakan hanyalah sebanyak 3% daripada keuntungan bersih tahunan ataupun RM20,000 mengikut pilihan syarikat.

Pertukaran taraf syarikat domestik kepada Syarikat Luar Pesisir juga akan membolehkan syarikat berkenaan menikmati pengecualian cukai pendapatan dan duti setem sebagaimana yang dinikmati oleh syarikat luar pesisir yang lain.

(ii) Pertukaran kawalan tukaran wang asing

Pada masa ini, syarikat luar pesisir tidak tertakluk kepada peraturan kawalan tukaran wang asing. Sedangkan syarikat amanah walaupun memberi perkhidmatan kepada syarikat luar pesisir tidak menikmati keistimewaan ini. Mereka perlu mendapat kelulusan Bank Negara Malaysia untuk membuka akaun mata wang asing, bagi membuat transaksi dengan bukan pemastautin. Dengan menukarkan taraf syarikat amanah daripada syarikat domestik kepada syarikat luar pesisir, mereka tidak lagi tertakluk kepada peraturan kawalan tukaran asing, sama seperti syarikat luar pesisir yang lain.

Tuan Yang di-Pertua, dengan kemasukan lebih banyak syarikat amanah antarabangsa ke Labuan, bilangan syarikat luar pesisir yang akan beroperasi di Labuan IOFC juga akan dijangka turut bertambah. Ini adalah kerana syarikat amanah antarabangsa mempunyai rangkaian hubungan pelanggan yang lebih meluas dan berkeupayaan untuk menarik lebih ramai pelabur ke Labuan IOFC.

Pindaan yang dicadangkan ini juga adalah selaras dengan matlamat penubuhan LOFSA supaya syarikat amanah diletakkan di bawah kawalan dan penyeliaan LOFSA sebagai pusat kawalan sehenti di Labuan IOFC. Langkah ini juga akan memudahkan lagi urusan penubuhan syarikat amanah di mana pelabur yang berminat boleh mengurus secara terus dengan LOFSA.

Bagi meningkatkan lagi perkembangan industri kewangan luar pesisir, kegiatan syarikat amanah perlu dipelbagaikan supaya operasinya tidak terhad kepada memberi perkhidmatan pentadbiran dan kesetiausahaan kepada syarikat luar pesisir.

Bagi tujuan tersebut, adalah dicadangkan supaya akta ini dipinda supaya mempunyai peruntukan yang lebih fleksibel untuk membolehkan syarikat amanah memberikan perkhidmatan kepada syarikat dan perniagaan yang diluluskan oleh LOFSA. Langkah ini akan menggalakkan lagi penubuhan syarikat amanah dan dalam masa yang sama, membolehkan syarikat amanah menjadi lebih kreatif dan berinovasi dalam meluaskan aktiviti dan skop perniagaannya.

Tuan Yang di-Pertua, pada masa ini Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 memperuntukkan bahawa hanya mana-mana syarikat amanah yang mempunyai ibu pejabat atau pejabat pendaftar di luar Labuan sahaja dikehendaki untuk membuka pejabat dan menempatkan dua orang pegawai amanah di Labuan.

Bagi meningkatkan kecekapan dan memenuhi keperluan pelabur, adalah dicadangkan supaya semua syarikat amanah dikehendaki mempunyai sekurang-kurangnya dua pegawai amanah yang bekerja dan menetap di Labuan IOFC. Tujuannya ialah untuk membolehkan bakal-bakal pelabur memperoleh kepakaran perkhidmatan daripada pegawai syarikat amanah di Labuan tanpa perlu merujuk kepada sumber-sumber lain di luar Labuan.

Pada masa yang sama, LOFSA juga menitikberatkan kualiti pengurusan syarikat amanah. Bagi tujuan ini, adalah dicadangkan supaya peruntukan yang lebih jelas dimasukkan dalam akta tersebut untuk memastikan pengarah dan pegawai amanah bagi sesebuah syarikat amanah adalah terdiri daripada kalangan orang-orang yang layak dan sesuai, dengan izin, *fit and proper person*.

Cadangan pindaan ini akan meningkatkan imej dan mengekalkan keyakinan pelabur-pelabur terhadap Labuan IOFC.

Adalah juga dicadangkan supaya suatu peruntukan yang menghendaki syarikat amanah membayar fi tahunan kepada LOFSA sebaik sahaja didaftarkan sebagai syarikat amanah pada atau sebelum 15 Januari setiap tahun. Peruntukan ini adalah selaras dengan Peruntukan Perundangan Luar Pesisir yang lain. Bagi meningkatkan kawal seliaan ke atas syarikat amanah, adalah dicadangkan suatu peruntukan yang menghendaki syarikat amanah menyerahkan kepada LOFSA apa-apa maklumat dan data atau penyata seperti mana yang ditetapkan oleh LOFSA untuk tujuan pemeriksaan.

Suatu peruntukan baru juga dicadangkan untuk memberi kuasa kepada LOFSA untuk membatalkan pendaftaran syarikat amanah atas permintaan syarikat amanah itu sendiri. Selain daripada itu, dicadangkan juga peruntukan yang mengehendaki syarikat amanah memperoleh kelulusan LOFSA terlebih dahulu sekiranya mereka bercadang untuk membuka pejabat atau memperoleh atau menubuhkan anak syarikat di luar Labuan.

Tuan Yang di-Pertua, peruntukan kerahsiaan dalam akta, perlu diperkemas selaras dengan peruntukan di dalam Akta Luar Pesisir Labuan yang lain. Ini adalah merupakan tindakan susulan terhadap cadangan yang dibuat oleh penilai daripada Asia Pacific Group On Money Laundry dan Offshore Group On Banking Supervisor, Supervision, Supervices yang telah membuat penilaian ke atas Labuan IOFC pada awal tahun 2001 berkenaan dengan langkah-langkah mencegah kegiatan pelaburan wang amanah.

Cadangan pindaan ini juga pada dasarnya adalah untuk memperluaskan skop dan fungsi-fungsi kawal selia yang dijalankan oleh LOFSA, di samping membolehkan LOFSA berkongsi maklumat dan bekerjasama dengan pihak berkuasa kawal selia asing dan domestik. Suatu peruntukan baru juga perlu dimasukkan bagi memberi kuasa kepada Menteri untuk memberikan pengecualian kepada mana-mana syarikat amanah daripada peruntukan tertentu dalam akta. Pada masa ini, akta ini adalah satu-satunya perundangan luar pesisir Labuan yang tidak mempunyai peruntukan pengecualian. Cadangan pindaan ini akan diwujudkan kelonggaran dan beri kuasa kepada Menteri untuk mengecualikan seseorang daripada mana-mana peruntukan akta dalam keadaan tertentu.

Tuan Yang di-Pertua, pada masa ini akta memperuntukkan bahawa mana-mana syarikat dikehendaki membayar deposit jaminan sebanyak RM100,000 kepada Jabatan Akauntan Negara sebelum mereka didaftarkan sebagai sebuah syarikat amanah. Dengan penukaran status syarikat amanah kepada syarikat luar pesisir, adalah dicadangkan supaya deposit jaminan ini dibayar kepada LOFSA. Dalam masa yang sama, syarikat amanah juga akan diberi pilihan untuk menyertai mana-mana Skim Perlindungan Insurans Profesional dengan izin, *Professional Indemnity Insurance Coverage* sepanjang operasinya sebagai syarikat amanah.

Berikutan dengan pertukaran taraf syarikat amanah domestik kepada syarikat luar pesisir, satu peruntukan baru perlu diwujudkan bagi membenarkan syarikat amanah yang ditubuhkan di bawah Akta Syarikat 1965, memindahkan aset dan lain-lain liabiliti kepada entiti baru di bawah Akta Syarikat Luar Pesisir 1990. Bagi memastikan proses pertukaran itu berjalan lancar, syarikat amanah yang sudah pun beroperasi di Labuan IOFC dikehendaki menubuhkan entiti baru yang merupakan syarikat luar pesisir dalam tempoh yang ditetapkan oleh LOFSA. Walau bagaimanapun, syarikat amanah yang sedia ada boleh terus beroperasi sehingga mereka bertukar status kepada entiti luar pesisir.

Beberapa pindaan yang lain turut dicadangkan bagi membolehkan syarikat amanah terus mengekalkan operasi dan kemudahan yang dinikmati sekarang, walaupun mereka menukarkan statusnya kepada syarikat luar pesisir. Peruntukan ini adalah untuk memastikan operasi syarikat amanah tidak terjejas dan kekal kompetitif semasa proses pertukaran status dilaksanakan.

Tuan Yang di-Pertua, pindaan-pindaan yang dicadangkan akan memudahkan lagi LOFSA untuk mengawal selia dan mengawasi aktiviti syarikat amanah di Labuan IOFC di samping untuk mewujudkan suasana perniagaan yang menggalakkan kepada syarikat amanah dan pelabur-pelabur. Adalah dijangkakan lebih banyak syarikat amanah antarabangsa akan berminat untuk menjadikan Labuan sebagai pusat operasi mereka dan keadaan ini secara langsung boleh meningkatkan bilangan syarikat luar pesisir di Labuan pada masa akan datang. Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan [Datuk Zainudin bin Maidin]:

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah di hadapan Majlis ialah Rang Undang-undang bernama suatu Akta untuk meminda Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 dibaca kali yang kedua sekarang dan terbuka untuk dibahas. Labuan.

2.46 ptg.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman [Labuan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana memberikan saya peluang untuk turut serta dalam membahaskan pindaan Akta Syarikat Amanah Labuan 1990. Tuan Yang di-Pertua, seperti yang kita sedia maklum sejak Labuan diisytiharkan sebagai Wilayah Persekutuan Labuan yang kedua pada tahun 1984, wajah Labuan bertukar dengan begitu drastik sekali. Perubahan yang sangat ketara ialah bilamana Labuan sekali lagi diberikan status IOFC ataupun Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa pada tahun 1990. Dengan adanya status IOFC dan juga pulau bebas cukai, Kerajaan Persekutuan mengharapkan Labuan terutama pembangunannya boleh bergerak dengan cepat dan cergas.

Sesungguhnya penduduk Labuan berasa bertuah kerana ditakdirkan oleh Kerajaan Persekutuan yang mempunyai pelbagai kemampuan untuk memajukan Labuan.

Pindaan Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 ini, sekali lagi membuktikan kesungguhan kerajaan untuk memantapkan lagi status IOFC ataupun Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa kepada Labuan. Mengikut penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri sebentar tadi, di antara isu-isu yang ketara kenapa pindaan ini perlu dibuat ialah pada masa sekarang ini kalau tidak silap saya terdapat 18 buah syarikat amanah berdaftar di Labuan, di mana pendaftaran syarikat tersebut didaftarkan mengikut Akta Syarikat 1965, yakni pendaftaran sebuah syarikat domestik tetapi mengendalikan urus niaga atau perniagaan luar pesisir. Sudah jelas kepincangan tersebut patut diperbetulkan.

Maka pindaan ini cukup bertepatan sekali kerana kalau tidak, Labuanlah satu-satunya *offshore center* di mana pendaftaran syarikat amanahnya bertaraf domestik tetapi beroperasi sebagai sebuah syarikat luar pesisir. Pindaan ini akan membolehkan LOFSA sebuah *regulator* memantapkan lagi aktiviti-aktiviti luar pesisir yang mana pada masa sekarang ini sedang rancak berjalan.

Tuan Yang di-Pertua, saya mempunyai hubungan yang cukup rapat dengan IOFC ataupun LOFSA. Sepanjang tempoh tiga tahun saya menjadi Ahli Parlimen, saya melihat kesungguhan LOFSA dalam mempromosikan Labuan sebagai sebuah pulau IOFC di serata dunia. Ada beberapa promosi yang dibuat di luar negara yang saya turut serta, dan saya melihat bahawa Labuan mempunyai potensi yang cukup besar untuk menjadi sebuah pulau IOFC yang kompetitif dengan IOFC-IOFC yang lain.

Walau bagaimanapun Tuan Yang di-Pertua, IOFC sahaja tidak mencukupi untuk memajukan Labuan kerana selalu ditanyakan oleh beberapa pihak, apa yang penduduk Labuan dapat daripada IOFC? Dan soalan ini kadang-kadang memang agak sukar dijawab jika sekiranya kita tidak faham bahawa secara fizikalnya IOFC ini tidaklah begitu ketara sekali. Jumlah pekerja yang ada di persekitaran suasana IOFC pada saat ini pun tidak melebihi daripada 3,000 orang, malahan sebenarnya masih ada lagi terdapat pegawai-pegawai kanan ataupun pengurus-pengurus kanan IOFC ini yang masih lagi menggunakan pejabat mereka di Kuala Lumpur untuk mengurus niaga. Ini disebabkan beberapa kekurangan yang masih dimiliki oleh Labuan sebenarnya.

Sebagai contoh, semasa satu sidang seminar *International Islamic Conference* yang diadakan di Labuan baru-baru ini, di mana hampir keseluruhan pesertanya datang daripada luar negara. Perkara pertama yang mereka nyatakan kepada saya ialah hari pertama mereka mahu berehat dahulu. Tidak ada niat untuk berjalan-jalan kerana terlalu penat kata mereka. *Such a hectic flight* dia kata kerana terpaksa turun di Kuala Lumpur, ada setengah itu kerana tidak dapat *connecting flight* ke Labuan terpaksa turun di Kota Kinabalu *and connecting early the morning the next day* untuk ke Labuan.

Jadi, di antara perkara yang cukup ketara ialah kemudahan pengangkutan ke Labuan untuk membawa ramai lagi *players offshore* ini ke Labuan. Dan timbul pada waktu tersebut dicadangkan kenapakah Labuan yang sebenarnya bukan bertaraf sebuah daerah jika mengikut peruntukan belanjawan yang diberikan, Labuan sama seperti sebuah negeri. Tidak diberikan status lapangan terbang yang bersesuaian dengan kedudukannya.

Jika, sekiranya Bintulu, Sibu, Tawau, *runway airportnya* boleh menampung pesawat lebih besar daripada Boeing 737 contohnya, tetapi Labuan maksimum cuma boleh menampung pesawat jenis Boeing 737. Jadi ringkas Tuan Yang di-Pertua, mereka bertanya atau mencadangkan kenapa tidak Lapangan Terbang Labuan tersebut dibolehkan pesawat-pesawat besar mendarat supaya menjimatkan waktu untuk mereka ini mengurus niaga *instead of* turun ke Kuala Lumpur dan Kota Kinabalu, terus ke Labuan.

Jadi, saya mencadangkan kepada Kementerian Kewangan yang juga sebenarnya kementerian yang bertanggungjawab ke atas kemajuan Labuan. Di Labuan, *leading agency* yang bertanggungjawab ke atas pembangunan infrastruktur dan sebagainya di Labuan ialah Perbadanan Labuan sebuah perbadanan yang diletakkan terus di bawah kawal selia Kementerian Kewangan. Jadi kalau boleh perkara-perkara yang boleh memantapkan lagi kedudukan Labuan sebagai sebuah pulau IOFC, kerajaan haruslah memberikan perhatian yang serius.

Jika tidak, maka orang akan katakan nanti kita samalah seperti melepaskan batu di tangga. Dan berbalik kepada soalan apakah kesannya IOFC ini kepada penduduk tempatan Labuan. Terus terang saya katakan tidak banyak kerana urusan niaga yang berlaku

di IOFC kebanyakannya *paper documentation*. Yang adapun mungkin peluang pekerjaan tidak melebihi daripada 1,000 orang dan saya juga tidak menyalahkan LOFSA ataupun syarikat-syarikat yang mengurus niaga dengan Kewangan Luar Pesisir ini kerana kriteria-kriteria pengambilan kakitangan yang dilakukan oleh syarikat-syarikat yang berkaitan dan terlibat cukup tinggi sebenarnya.

Jadi, untuk makluman Tuan Yang di-Pertua, di antara pekerja yang ada di Labuan pada hari ini yang mungkin tidak melebihi 3,000 orang sekurang-kurangnya 50% daripada luar, bukannya warga tempatan. Ini bukan disebabkan penduduk tempatan tidak diberikan peluang, tetapi kriteria yang diletakkan untuk pengambilan sesuatu jawatan cukup tinggi.

Di antara sumbangan yang ketara dengan penubuhan IOFC di Labuan ini ialah wujudnya sebuah bangunan yang cukup besar, *I think the biggest* dengan izin di Labuan yang dipanggil *Ujana Kewangan*. Untuk pengetahuan Dewan yang mulia ini, saya ingat *that's one and only big building* yang kita ada di Labuan pada waktu ini. Dengan adanya bangunan yang menelan belanja kalau saya tak silap melebihi RM800 juta dan dipunyai oleh bank konsortium ataupun konsortium bank maka peluang-peluang perniagaan dengan adanya ruang-ruang perniagaan yang ada di dalam bangunan tersebut jelas majoriti hampir 50% dimiliki dan diguna pakai oleh peniaga-peniaga tempatan. Jadi memang tidak benarlah jika sekiranya ada orang mengatakan bahawa IOFC tidak memberikan sumbangan ataupun kesan kepada penduduk tempatan.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin menyentuh sedikit tentang pindaan akta ini di mana dengan adanya pindaan akta ini, sejauh manakah nanti keberkesananannya. Sekarang ini cuma terdapat 18 buah syarikat amanah yang berdaftar. Saya kira di kalangan IOFC-IOFC yang lain, ini merupakan angka yang terlalu kecil untuk dijadikan perbandingan.

Jadi, apa yang kita harapkan dengan adanya pindaan akta ini, maka pendaftaran syarikat-syarikat amanah ini bolehlah dipertingkatkan. Walau bagaimanapun, jika sekiranya kerajaan tidak menentukan dasar, sebagai contoh walaupun ada 100 syarikat amanah contohnya tetapi tidak diletakkan satu dasar di mana sekurang-kurangnya Ketua Pegawai Eksekutifnya ataupun pengurus-pengurus kanannya mestilah bermastautin di Labuan maka dia tidak akan memberikan sumbangan yang ketara kepada pembangunan Labuan.

Pada hemat dan fahaman saya, tujuan kerajaan memberikan status IOFC kepada Labuan ialah untuk mempercepatkan lagi pembangunan yang ada di Labuan. Dan saya berharap supaya kelemahan-kelemahan ini dapat dikaji dan dibetulkan. Saya juga melihat jika tidak dikuatkuasakan dalam tempoh yang terdekat, maka akan nampak seolah-olah ada yang tidak cukup di Labuan di mana *offshore center* ini masih lagi ada *marketing officenya* yang beroperasi di Kuala Lumpur.

Ini juga kalau boleh saya minta kepada kementerian supaya dikuatkuasakan supaya *offshore center* itu betul-betul berada di Labuan tidak sebahagiannya di Labuan, sebahagiannya lagi berada di Kuala Lumpur. Ini jelas kerana pelanggan-pelanggan yang datang ke Labuan, setelah datang ke Labuan bila saya berbincang mereka terpaksa pergi ke Kuala Lumpur kerana setengah *senior manager* ataupun *management level staff* itu berada di Kuala Lumpur dan ini juga sebenarnya ditimbulkan beberapa kali oleh para peserta *conference*.

Dia kata, kenapa Labuan tidak ditempatkan sahaja semua kemudahan IOFC ini di Labuan. Kita sedar seperti yang saya katakan tadi, selain daripada kelemahan pengangkutan yang ada walaupun saya merayu kepada MAS berkali-kali supaya ditambah jumlah penerbangan Kuala Lumpur – Labuan. Tetapi rasanya sudah hampir dua tahun, jumlah penerbangan masih kekal.

Jika, sekiranya ini berterusan, maka saya rasa perkembangan Labuan sebagai IOFC akan bergerak perlahan mengikut kemampuan semasa. Jadi, jika dilihat kepada tugas yang dipikul oleh Labuan sebenarnya IOFC ini bukannya untuk Labuan sahaja. Labuan cuma dipilih sebagai lokasi untuk dinobatkan sebagai IOFC. IOFC ini adalah *flag* negara Malaysia yang kita bawa. Jadi, kalau sekiranya setelah beroperasi 20 tahun contohnya masih lagi Labuan berada di tahap ke depan tidak, ke belakang tidak, maka ianya akan menjejaskan imej Malaysia secara keseluruhan.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin mencadangkan untuk memantapkan lagi kedudukan Labuan sebagai sebuah pulau kewangan luar pesisir, perkara-perkara seperti yang sering ditimbulkan oleh peserta-peserta luar negara, contoh seperti *airport* dan yang paling menyedihkan saya bila mana rata-rata mereka datang ke Labuan bertanya padang golf, bertanya marina. Saya kadang-kadang sedih untuk membawa perkara ini kerana sepatutnya dalam menobatkan Labuan sebagai IOFC, bebas cukai, kemudahan-kemudahan asas seperti ini telah pun dirancang lebih awal.

Sebagai contoh, salah satu peserta daripada Bahrain bertanya kepada saya, *what is an island without a marina*, dia kata, bagaimana sebuah pulau yang mempunyai taraf IOFC tidak mempunyai marina, walaupun marina daripada orang kata bangunan dibuat daripada kayu contohnya, kita tidak punya. Jadi bila mana mereka ini datang, bukan semuanya main golf, ada yang suka *boating*, *water jet-skiing* dan sebagainya tapi bila ditanya kepada kita, kita tidak mempunyai kemudahan asas dan ini sedikit sebanyak membuat mereka bertanya *are we serious in promoting Labuan as IOFC?*

Jadi, perkara-perkara ini cara yang terbaik selalu saya berikan ialah dalam perancangan, dalam perancangan, tapi apa yang saya takutkan LOFSA begitu aktif menganjurkan pelbagai seminar yang bertaraf antarabangsa dan sebagainya. Saya takut orang yang sama, setahun akan datang, datang lagi dan masih juga tidak ada lagi pembangunan yang saya katakan *in the process*, *in progress*. Jadi, dia akan melihat bahawa dia tidak ada kesungguhan di peringkat kerajaan dalam proses menjadikan Labuan sebagai sebuah pulau IOFC yang unggul, contohnya.

Jadi, Tuan Yang di-Pertua, inilah di antara beberapa perkara saya ingat, yang perlu untuk dimantapkan, untuk dilaksanakan di Labuan, untuk memantapkan lagi taraf atau status Labuan ini sebagai IOFC. Saya pernah ditanya oleh salah seorang pegawai kanan kerajaan daripada EPU, bila beliau datang melawat ke Labuan. Saya katakan, kalaulah kerajaan berikan tiga kemudahan asas yang selalu jadi tanda tanya kepada peserta-peserta luar negara ini jumlahnya tidak mencapai RM200 juta. Satu jumlah yang cukup kecil untuk sebuah nama yang cukup besar kepada negara Malaysia.

Sebagai contoh, kita pernah kemukakan untuk Marina sekitar RM25 juta tapi ditolak, begitu juga dengan padang golf ditolak, manakala lapangan terbang pula saya pernah bercakap dengan Menteri Pengangkutan semasa beliau merasmikan *airport*, dia kata masih tidak ada keperluan.

Jadi, sekiranya perkara-perkara ini dilihat dari satu sudut dan bukan dari pelbagai sudut yang lain, maka saya yakin dan percaya apa juga usaha, apa juga pindaan yang dibuat ke atas pelbagai akta yang melibatkan Labuan sebagai *Offshore Financial Center* tidak akan menampakkan kesan yang cukup ketara jika sekiranya komponen-komponen lain yang boleh menyokong taraf Labuan sebagai pulau IOFC tidak diseragamkan.

Saya ingin memberikan lagi beberapa perkara lain yang mungkin boleh diambil kira dalam memantapkan status Labuan sebagai IOFC. Contohnya, dihebohkan di sana sini Labuan sebagai *duty free island*, sebuah pulau bebas cukai. Jadi bila mana mereka ini datang ke Labuan, lepas seminar dan persidangan, contohnya, bila mereka bertanya *what can we buy from your island*, saya hendak katakan apa pun susah, kerana Tuan Yang di-Pertua secara ikhlas saya katakan, *we have nothing to offer because* ada barangan kadang-kadang jauh lebih murah di Kuala Lumpur dan di Kota Kinabalu berbanding Labuan.

In term of varieties contohnya, ataupun kepelbagaian, Labuan memang tidak punya. Ini disebabkan oleh beberapa perubahan yang dilakukan oleh kerajaan dalam pelbagai perkara, contohnya barangan elektrik ataupun *electronic*. Dulu barang-barang tersebut bercukai bila dibawa masuk ke tanah besar Semenanjung, Sabah dan juga Sarawak. Tapi hari ini, ianya tidak bercukai malah yang lebih menyulitkan lagi kebanyakan barangan ini *made in Malaysia*. Jadi bila ia dibawa ke Labuan bayangkanlah, dia punya kos *ex-factory* itu, bila sampai ke Labuan sudah mungkin mahal daripada harga jualan yang ditawarkan disini.

Jadi, ini beberapa perkara yang saya lihat sebenarnya, kalau dilihat dengan cukup halus dan terperinci, walaupun kita lihat pembangunan Labuan begitu cergas sejak lima tahun kebelakangan ini tetapi realitinya apa yang diperlukan oleh Labuan untuk mampu

bersaing dengan IOFC-IOFC center yang lain ialah pembangunan untuk Labuan harus seragam. Jika sekiranya kerajaan ingin menjadikan Labuan sebagai salah satu *top ten IOFC center in the world*, contohnya, maka kemudahan-kemudahan yang ditawarkan oleh Labuan juga haruslah bertaraf *world class*. Jika tidak maka kita tidak mampu bersaing dengan IOFC-IOFC center yang hari ini saya difahamkan hampir 70 buah banyaknya.

Tuan Yang di-Pertua, yang terbaru saya lihat ialah dengan adanya pembangunan aktiviti-aktiviti perbankan dan kewangan Islam yang ditubuhkan melalui pasaran kewangan Islam antarabangsa ataupun *Islamic International Financial Market* ataupun ringkasnya IIFM yang dilancarkan baru-baru ini adalah produk terbaru, di mana Labuan merupakan peneraju utama kepada produk yang berbentuk kewangan Islam ataupun bercirikan Islam, Islamic financing ini dan pada waktu tersebutlah saya melihat seramai hampir 70 orang peserta daripada luar negara terutamanya Bahrain, Dubai, Qatar, mereka berminat melihat kepada keadaan Labuan yang boleh dikatakan keadaan trafikanya cukup terkawal, saya seyogianya menyatakan di sini bahawa penduduknya yang bersopan, ramah mesra dengan pendatang-pendatang luar, mereka tertarik. Tetapi berbalik semula kepada berapa lama mereka mampu bertahan di Labuan. Contohnya, mereka ingin duduk lama tetapi bila mereka melihat persekitaran Labuan, selain daripada Hotel Sheraton dan Ujana Kewangan, katanya tidak ada lagi.

Jadi, inilah di antara perkara-perkara saya ingat yang patut kerajaan ambil kira dan pastikan supaya jangan esok bila mana Labuan ini gagal bersaing sebagai sebuah IOFC terkemuka ataupun IOFC yang lain maka disalahkan elemen-elemen yang lain.

Sebenarnya kepada mereka yang datang daripada luar *reputation* Malaysia, IOFC Labuan ini cukup baik. Dari segi kepakaran saya pernah berbincang dengan Gabenor bank daripada Dubai contohnya, beliau cukup memuji bahawa dia kata, Labuan IOFC ini kalau lihat kepada umur masih muda tetapi kepakaran dan kematangan mereka mengurus niaga dia kata sama seperti IOFC-IOFC yang lain yang telah pun berusia puluhan tahun. Jadi *reputation* tersebut harus dikekalkan oleh Malaysia dan untuk memastikan bahawa pemikiran mereka itu terus-menerus positif kepada Labuan maka pembangunan-pembangunan sokongan ke atas Pulau Labuan haruslah diberikan keutamaan.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin membawa kepada pengetahuan Yang Berhormat Menteri ataupun Timbalan Menteri Kewangan berhubung dengan beberapa perkara yang melibatkan Labuan. Pernah satu ketika di Dewan yang mulia ini saya menimbulkan satu perkara yang cukup ketara yang melibatkan Labuan dan Tanah Besar atau *mainland* Sabah yakni feri pengangkutan yang merupakan salah satu *mono-transport* untuk Labuan ke Kota Kinabalu, Kota Kinabalu ke Labuan membawa keselesaan. Saya pernah membentangkan di sini bahawa feri tersebut sudah cukup tua, usang malah boleh dikategorikan sebagai *scrap iron*. Malangnya saya diberikan jawapan-jawapan yang menyulitkan saya untuk meneruskan supaya perkara tersebut dilihat ataupun dikaji oleh pihak kerajaan.

Baru-baru ini semasa seminar *Islamic Financing* yang diadakan di mana saya menjadi tetamu kehormat. Entah di mana silapnya kita membawa mereka ini ke Cruz Island, pusing Island tiba-tiba mereka ternampak feri tersebut yang membawa penuh kenderaan ditarik atau ditunda oleh anak-anak *tugboat* di tengah laut. Dia bertanya kepada saya dia berkata *what happened to the ferry*. Belum pun sempat saya menjawab, ada salah seorang daripada tetamu tersebut saya ingat dia mestilah berulang selalu ke Labuan, mungkin daripada Kuala Lumpur. Dia berkata oh! *that nothing new, it's normal, this ferry is about 25 years old*.

Jadi, belum pun sempat saya memberikan penjelasan orang lain yang sudah sedia maklum masalah tersebut telah memberikan jawapan. Jadi, persoalannya kenapakah misal kata perkara-perkara seperti ini walaupun telah saya bawa ke Dewan yang mulia ini beberapa kali tidak diberikan perhatian oleh pihak kementerian yang berkaitan. Saya hairan dan cukup kecewa dalam pelbagai perkara kita mengatakan kepentingan pengguna harus kita utamakan. Tetapi dalam kes penggunaan feri ini nampaknya hujah tersebut tidak boleh diguna pakai. Kerana bila masa mencadangkan supaya mana-mana pihak yang berkemampuan boleh membawa feri baru untuk diguna pakai dan menaiktarafkan status pengangkutan tersebut, kerajaan harus memberikan

lesen kemudahan tetapi ianya ditolak kerana kononnya perniagaan tersebut tidak mencukupi untuk dua operator untuk bersaing.

Tetapi kepada saya sekiranya pemikiran kita telus dan sekiranya kita masih mengekalkan fahaman bahawa kepentingan pelanggan itu utama maka *competition* dalam sebuah perniagaan itu wajar. Jadi sekiranya dia tidak *survive* disebabkan perniagaan yang tidak seimbang ataupun berlakunya *prize war* seperti yang berlaku MAS dengan Air Asia contohnya, apa masalahnya, *what is the problem*, biarlah yang untung *consumer*, yang menerima *benefit* ini *consumer*. Jadi, saya merayu kepada Kementerian Kewangan supaya membantu Perbadanan Labuan dan membantu saya supaya perkara-perkara ini yang boleh menjejaskan imej Labuan sebagai sebuah pulau IOFC diberikan perhatian yang serius.

Tuan Yang di-Pertua, saya melihat sejak Labuan dijadikan Wilayah Persekutuan Labuan sejak 1984 dan saya beruntung kerana sebagai anak jati pulau tersebut yang lahir, besar melihat dengan cukup ketara setiap perubahan yang berlaku. Ini jelas membuktikan bahawa Kerajaan Barisan Nasional *the only government* yang boleh melakukan pembangunan secara stabil dan konsisten. Saya melihat semasa Labuan di tadbir di bawah Kerajaan Negeri Sabah contohnya, jika tidak kerana Yang Amat Berhormat Dato' Haris pada masa itu anak Labuan, saya tidak fikir Labuan akan mempunyai beberapa kemudahan infrastruktur dan kilang-kilang besar seperti Sabah Gas dan sebagainya di Labuan pada hari ini.

Kerana jika dilihat kepada keadaan semula jadi Labuan memang jauh jika dibandingkan Labuan dengan Langkawi. Memang jauh jika dibandingkan kecantikannya Labuan dengan Tioman, kenapa? Sebenarnya sebuah pulau sepatutnya cantik dengan *coral rift*nya dan sebagainya. Tetapi semua ini telah rosak jahanam disebabkan oleh pendatang-pendatang haram daripada Filipina yang melakukan aktiviti pengeboman ikan yang berterusan sejak mereka berhijrah dan bermastautin di Labuan.

Itu makanya saya vokal dan lantang pada awal sidang tahun ini bilamana kerajaan mengadakan satu operasi bersepadu untuk memutihkan PTI-PTI ini. Untuk Labuan ianya cukup penting, sejak mereka ini ditangkap dihantar dan dikenakan pula undang-undang supaya mereka ini disekat, bukan sahaja merosakkan harta awam, mengotorkan kawasan berkurangan, malah *crime activity* pun berkurangan. Ini sepatutnya harus dikekalkan dan diteruskan. Saya merayu kepada pihak kementerian jika sekiranya di tempat-tempat lain ia dilaksanakan barangkali setahun dua kali demi imej Labuan sebagai IOFC,

Saya merayu supaya di Labuan diberikan perhatian yang khusus supaya masalah PTI ini dapat ditangani secara berterusan. Kerana kita melihat di surat khabar tempatan dua minggu yang lalu, rumah-rumah yang telah dirobohkan sudah mula dibangunkan semula. Ini jika sekiranya tidak dibuat tindakan susulan maka saya yakin akan balik lagi semula pendatang-pendatang tanpa izin ini seperti cendawan banyaknya nanti. Ini betul-betul menyumbang kepada permasalahan sosial.

Tuan Yang di-Pertua, bukan sahaja saya selaku anak jati Pulau Labuan sayang kepada pulau ini Yang Amat Berhormat Perdana Menteri pun cukup sayang kepada pulau ini bilamana beliau mengilhamkan dua perkara:

- (i) menjadikan kampung air yang merupakan imej penduduk tempatan Labuan, untuk dijadikan produk pelancongan di mana kerajaan membelanjakan hampir RM25 juta banyaknya untuk menaik taraf bukan sahaja keadaan sekeliling, malah menaik taraf tempat dan kawasan tempat tinggal penduduk-penduduk yang hampir 2,000 jumlahnya;
- (ii) selain daripada itu, beliau juga mengilhamkan sebagai sebuah pulau supaya dijadikan *cycling track*, beliau berkata supaya orang boleh berbasikal ke seluruhan Pulau Labuan.

Semuanya ini tidak akan memberikan apa-apa kesan kepada penduduk tempatan jika sekiranya tindakan-tindakan lain dalam memastikan bahawa pembangunan

Labuan ini berterusan tidak dirancang dengan baik, dengan mengambil kira pandangan-pandangan penduduk tempatan.

Sebagai contoh, ilham untuk menjadikan Kampung Patau-patau Satu menjadi produk pelancongan, merupakan satu idea yang cukup baik. Tetapi bila mana sebelum saya menjadi Wakil Rakyat pada masa itu, Tuan Yang di-Pertua, bila mana ianya dirancang tidak mengambil kira pandangan pemimpin-pemimpin tempatan atau penduduk tempatan, bila ianya dilaksanakan pada hari ini, kita menghadapi pelbagai masalah untuk menyiapkan projek tersebut, kerana jambatan-jambatan yang dibina dengan *piling works* dan sebagainya, terpaksa berada di antara *in-between* rumah-rumah kampung yang ada.

Malah peruntukan yang dianggarkan juga lari daripada anggaran asal kerana kita terlupa bahawa tempat-tempat tersebut sebenarnya, seperti tanahnya yang cukup berlumpur dengan rumah-rumah orang kampung yang dibuat daripada tiang-tiang yang cukup, saya katakanlah, buruk – satu kali gegaran *piling* itu, saya ingat ada dua tiga rumah yang bergoyang. Jadi, semua ini terpaksa ditanggung oleh kontraktor ataupun pihak pelaksana projek. Akhirnya projek tersebut, yang sepatutnya dijadualkan siap pada tahun ini, terpaksa dilanjutkan lagi kepada tahun hadapan kerana masalah peruntukan. Ini melibatkan birokrasi.

Saya selalu bertelagah dalam mesyuarat Lembaga dengan mengatakan, “*Ini idea PM*”. PM sudah memaklumkan bahawa beliau akan pencen pada Oktober 2003. Saya takut dengan adanya karenah birokrasi ini sampai beliau pencen pun, saya kata, “*Projek Kampung Ayer ini tidak akan siap*”. Jadi saya mintalah, seperti dalam ucapan saya yang lalu, supaya karenah-karenah birokrasi yang melibatkan pembangunan yang mempunyai kepentingan rakyat secara umum ini, dihapuskan atau dikurangkan ke seminumunya.

Jika, sekiranya dilihat, sebagai contoh, pelaksanaan *pre-emptive* 2001 adalah merupakan satu kejayaan yang cukup menyerlah. Saya cukup kagum dengan keputusan Perdana Menteri merencanakan projek *pre-emptive* dan mengurangkan karenah birokrasi, sehinggakan tempoh 90 hari yang diberikan untuk setiap projek-projek kecil yang harus dilaksanakan siap, boleh disiapkan. Jadi, saya mintalah supaya kejayaan-kejayaan yang boleh dicontohi, dikekalkan. Saya ingin menyampaikan sedikit maklumat untuk pengetahuan pihak kementerian. Malangnya peraturan-peraturan ini hanya untuk *pre-emptive* sahaja. Jika yang lain, maka dia berbalik kepada yang asal.

Jadi, di sinilah timbulnya masalah kecepatan pembangunan di setiap kawasan, termasuk Labuan. Saya cukup arif dan faham kerana saya, sebagai Timbalan Pengerusi Perbadanan Labuan, selalu bertelagah dengan pihak pengurusan berhubung dengan karenah birokrasi, terutamanya yang melibatkan Perbendaharaan. Jadi saya menyeru kepada Timbalan Menteri supaya perkara-perkara ini dapat diberikan perhatian.

Saya juga ingin menarik perhatian Yang Berhormat Timbalan Menteri kepada satu lagi masalah yang saya selalu bawa ke Dewan ini, iaitu peluang perniagaan untuk peniaga-peniaga tempatan. Tuan Yang di-Pertua, Labuan cuma 92 batu persegi besarnya. Jika projek-projek yang diperuntukkan untuk Labuan yang penduduknya hampir 70,000, dan projek tersebut ada yang bernilai RM20 juta, RM30 juta, RM5 juta, RM10 juta – dibuat secara terbuka dengan membenarkan kontraktor-kontraktor, contohnya dari Kota Kinabalu datang, maka sampai bila-bila pun kontraktor-kontraktor di Labuan tidak akan berpeluang menikmati hasil pembangunan di Labuan.

Saya cukup khuatir, walaupun dilihat dari segi angka ataupun statistik, wang yang dibelanjakan oleh kerajaan adalah ratusan juta ringgit di Labuan pada setiap penggal, saya cukup khuatir, besok pihak pembangkang akan menggunakan isu memusingkan akidah penyokong-penyokong kerajaan, dengan mengatakan, “*Apa bezanya Labuan ada projek dengan tidak ada projek. Yang dapat orang luar.*” Samalah seperti kata pepatah, katanya, “*Kera di hutan disusukan, tetapi anak di pangkuan mati kebuluran*”. Ini yang saya takut.

Jadi, saya menyeru kepada Kementerian Kewangan supaya menasihatkan pihak Perbendaharaan untuk memastikan keutamaan untuk projek-projek bersaiz kecil – saya rasa *RM30 million and below is a small project*, untuk negeri-negeri lain, supaya diberikan keutamaan kepada kontraktor tempatan yang berdaftar dan beroperasi di Labuan contohnya. Banyak yang boleh diambil kira daripada cadangan saya ini. Pertama, saya telah menangani tidak kurang daripada empat kes, di mana *main contractor* telah siapkan

projek, lari dan tinggalkan *subcontractor* dengan pelbagai masalah dan hutang. *The next thing that* yang kita boleh bagi tahu ialah, "*Take action*, bawa ke mahkamah". Tetapi dengan membawa ke mahkamah tidak menyelesaikan masalah subkontraktor, terutama kontraktor-kontraktor kecil dalam melunaskan hutang-piutang dia dengan pembekal-pembekal.

Jadi, saya hairan kenapa kadang-kadang pertimbangan kerajaan dalam memberikan kontrak-kontrak ini, perkara-perkara seperti ini tidak diberikan pertimbangan. Ia menyumbang kepada masalah sosial sebenarnya. Saya kasihan ada dua kontraktor, hanya kerana *main-contractor* 'kaput', lari, projek sudah siap, *balance payment* tidak dibayar, hari ini diisytiharkan sebagai muflis.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: [*Bangun*]

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Haji Muhamad bin Abdullah]: Ya, Yang Berhormat bagi Shah Alam berdiri, Yang Berhormat. Hendak bagi jalan? Sila.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Terima kasih Yang Berhormat bagi Labuan. Saya terpanggil hendak menyahut saranan yang dibuat oleh Yang Berhormat bagi Labuan ini, betapa pihak kerajaan harus lebih terpanggil ataupun prihatin, untuk menentukan setiap kerja di kawasan-kawasan tertentu, pemborong dan kontraktor di kawasan itu diberikan keutamaan.

Tetapi saya inginkan penjelasan daripada Yang Berhormat bagi Labuan, kalau kerja itu dimaksudkan datang daripada *Federal grant* atau yang diuruskan melalui kerajaan secara langsung ataupun daripada Perbadanan Labuan itu sendiri, kerana kalau mengikut fahaman saya, garis panduan yang dikeluarkan oleh Perbendaharaan, *anything*, dengan izin, melebihi RM100 juta sahaja yang diputuskan di peringkat Perbendaharaan. Kalau RM100 juta ke bawah selalunya diputuskan di peringkat agensi pelaksanaan sendiri.

[Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*]

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Jadi, yang tadi Yang Berhormat dok sebut "*Projek RM15 juta, RM20 juta ini*", kalau Yang Berhormat MP Labuan boleh bagi orang tempatan, bagilah. Saya fikir kementerian pun sokong juga. Itu saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Terima kasih, sahabat saya Yang Berhormat bagi Shah Alam. Tuan Yang di-Pertua, bila saya katakan tadi bahawa berlakunya perkara sedemikian, ia bukanlah satu ucapan liar kerana saya sendiri yang duduk sebagai Timbalan Pengerusi, melihat bagaimana cadangan yang dibuat, diputuskan oleh Perbadanan Labuan, bila sampai ke peringkat Perbendaharaan ia ditukar ..

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Itu tidak betul. [*Bercakap tanpa pembesar suara*]

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: ... dipinda, sampai saya mengatakan kepada Pengerusi Perbadanan Labuan, yang juga bekas KSP, saya kata, "*Apa jadinya duduk dalam Lembaga Perbadanan Labuan ini sekiranya keputusan yang kita buat tidak diberikan perhatian*". Jadi, saya sebenarnya berazam, penggal ini, tahun inilah, untuk tidak mengkritik terlampau banyak berbanding tahun lepas. Tetapi saya lihat, seolah-olah apabila kita mengkritik, menegur, mereka menulikan telinga.

Saya hairan, saya cukup hairan sebagai contoh, kita kemukakan satu senarai nama kontraktor untuk melaksanakan *ferry terminal, passenger ferry terminal*. Nama yang kita hantar setelah buat *technical evaluation* apa semua, lengkap, *engineer* semua buat, hantar, turun arahan lain. Wahyu yang dihantar balik lain pula ayatnya....

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Ha,ada wahyukah?

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Jadi, inilah masalahnya. Jadi saya punya pandangan Tuan Yang di-Pertua, jika sekiranya perkara ini berterusan maka tuduhan pembangkang mengatakan adanya rasuah tidak dapat kita tepis kerana ini jelas membuktikan ada yang tidak beres. Ada kontraktor itu sampai lima projek sekali dapat...

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Tidak telus, tidak *transparent*.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Jadi, perkara-perkara macam begini ini untuk menyenangkan pihak kami, di pihak kerajaan ini daripada menjadi mangsa kena hentam kena kritik, saya mintalah supaya kerajaan dapat melihat dasar-dasar ini diperbaiki dan diperbetul. Saya tidak mengatakan bahawa orang luar tidak boleh berniaga di Labuan, tidak, tidak. Saya tidak sekolot itu...

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Shah Alam boleh tidak ? Shah Alam.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Seperti ada sampai kes tutup sekolah oleh MARA, saya tidak jadi macam itu. *I welcome everybody to Labuan to do business* tetapi kata pepatah, sebelum susukan kera di hutan, pastikan anak di pangkuan menyusu dahulu. Kalau yang di pangkuan mati dahulu, kera di hutan disusukan buat apa? Jadi inilah asas saya memprotes, kenapa saya katakan, Kementerian Kewangan, Perbendaharaan tolong berikan keutamaan kepada kontraktor tempatan.

Saya cukup kagum, dalam hidup saya, saya rasa, saya tidak pernah mengatakan berkali-kali seperti ini bahawa dua kali Perdana Menteri membentangkan Belanjawan, dua kali beliau sentuh nasib kontraktor Kelas 'F'. Tidak pernah ada Belanjawan, saya baca belanjawan-belanjawan sebelum ini yang menyentuh secara orang kata spesifik nasib kontraktor Kelas 'F' tetapi dua kali Belanjawan dibentangkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, tahun lepas diberikan *pre-emptive* keutamaan kontraktor Kelas 'F' dan tahun ini nasib kontraktor diperbaiki lagi dengan siling dinaikkan dan sebagainya.

Jadi, kita lihat bahawa Perdana Menteri tahu masalah sebenar di peringkat bawah, apa yang diperlukan oleh negara untuk membangun, haruslah seragam. Jadi, Labuan begitu juga. Hantarlah 10 bendera IOFC, jika sekiranya peluang-peluang perniagaan, pekerjaan tidak ada di Labuan, saya yakin tidak akan berubah apa-apa di Labuan.

Jadi, ringkasnya Tuan Yang di-Pertua, pada pandangan saya ialah kita berterima kasih. Seluruh warga Labuan yang mengundi Barisan Nasional dengan majoriti yang cukup gemilang membuktikan bahawa kami berterima kasih kepada Kerajaan Barisan Nasional yang mentadbirkan Labuan dan memajukan Labuan, sehingga Labuan hari ini menjadi sebutan dari mulut ke mulut tetapi selain daripada kebanggaan kami menjadi sebutan dari mulut ke mulut pastikan juga mulut-mulut ini terisi dan diisi, kalau tidak....

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: [Ketawa]

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Letih, Tuan Yang di-Pertua, sebut sahaja tapi masuk *soru* tidak ada. Jadi saya meminta kerajaan supaya mengambil kira kedudukan Labuan yang kecil, jumlah penduduknya yang kecil dan kalau boleh terima kasihlah sekali lagi kerana kerajaan pada Belanjawan yang lalu, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri memaklumkan bahawa kajian sedang dibuat untuk Labuan dinobatkan sebagai pendaftar kapal-kapal laluan antarabangsa.

Ini sebenarnya salah satu komponen untuk melengkapkan lagi *series* Labuan sebagai IOFC. Mudah-mudahan cadangan tersebut dapat dilaksanakan dengan waktu yang cepat. Walau bagaimanapun Tuan Yang di-Pertua, saya menyeru supaya untuk menjadikan Labuan sebagai sebuah pulau bertaraf *world class* seperti yang selalu digunakan oleh salah seorang sahabat kita, *world class*, maka kemudahan-kemudahan asas yang cukup ketara saya kata, Lapangan Terbang Labuan itu *runaway* harus dipanjangkan, berilah *marina* supaya Labuan ini lengkap sebagai sebuah pulau. Pulau tanpa *marina* samalah padan tidak ada tangan dan kaki dan juga kemudahan asas. Kadang-kadang saya malu hendak campur orang main golf dekat Labuan, orang di Kuala Lumpur di Sabah dan Sarawak sudah pakai *buggy*, kita jalan kaki...

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Okeylah, *exercise* sedikit.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Main golf pun sembilan lubang. Macam mana kita hendak majukan Labuan sebagai pulau bebas cukai, pulau IOFC, pulau destinasi pelancongan jika kemudahan-kemudahan asas seperti ini tidak mencukupi.

Saya tidak ada pihak swasta untuk dijemput dan diundang memajukan Labuan kerana tidak ada apa-apa yang dapat ditawarkan oleh Labuan. Jadi kerajaan terpaksa terus-menerus membantu membangunkan Labuan sehingga syarikat-syarikat gergasi

seperti Tenaga, Telekom sanggup membantu membangunkan Labuan dengan memberikan pelbagai kemudahan asas yang lain.

Tuan Yang di-Pertua, berbalik kepada pindaan akta tersebut sebelum saya mengakhiri perbahasan saya ini, saya ingat tidak semua orang yang tahu tentang kemudahan-kemudahan yang ditawarkan oleh LOFSA termasuklah saya ingat sebahagian besar penduduk-penduduk di Pulau Labuan kerana bentuk perniagaan tersebut tidak banyak melibatkan kepada aktiviti domestik.

Apa yang ingin saya tanyakan di sini ialah, bagaimanakah kerajaan ataupun LOFSA menangani kemunculan Brunei sebagai sebuah IOFC yang jaraknya cukup dekat dengan Labuan yang juga ingin mempelopori *Islamic financing activity* ini? Bagaimanakah caranya LOFSA menangani? Dan untuk memastikan bahawa kita terus mampu berada di depan mereka kerana jika dilihat sebenarnya, kalau tidak ada strategi yang betul, saya yakin produk yang dihasilkan oleh LOFSA yakni perbankan Islam, di mana Brunei juga sudah mula menyusun strategi untuk melobi negara-negara Islam kaya untuk berurus niaga dengan mereka, saya khuatir jika tiada persiapan dan perancangan yang rapi, Labuan akan terpaksa bersaing dengan negara Brunei yang jaraknya cukup dekat.

Jadi, kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya memohon Tuan Yang di-Pertua supaya perkara-perkara yang saya sebut tadi dapat diberikan perhatian yang serius terutama dalam memantapkan Labuan sebagai pulau IOFC dan yang terakhir Tuan Yang di-Pertua, sebelum saya berundur diri, saya ada satu permintaan kepada Kementerian Kewangan, selaku kementerian yang bertanggungjawab ke atas pembangunan dan kemajuan Labuan dan perkara ini cukup penting untuk Labuan dan kemajuan Labuan.

Ini berkaitan dengan masalah seorang yang dibuang di Labuan dengan nama Ashaari Muhammad di mana beliau ini dahulu bekas Presiden Al-Arqamkah, apakah, kalau saya tidak silap. Tiba-tiba pada Februari tahun 2002 Tuan Yang di-Pertua, keluar di surat khabar, dia sudah ada di Labuan. Masalahnya...

Tuan Yang di-Pertua: Ada, ada sangkutan dengan perkara yang di hadapan kita ini, adakah bersangkutan?

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Ada Tuan Yang di-Pertua kerana ini melibatkan imej Labuan sebagai pulau IOFC Tuan Yang di-Pertua, jelas ada. Mencemarkan Tuan Yang di-Pertua...

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Ini cerita baik ini.

Dato' Suhaili bin Abdul Rahman: Ini cukup baik Tuan Yang di-Pertua, ini ada kaitan. Jadi, saya minta supaya kementerian mempertimbangkan semula keputusan tersebut, tarik balik kerana kita berjuang untuk memastikan supaya kita jangan dikategorikan sebagai negara *terrorist*. Saya takut orang-orang yang pakai ketayap, pakai jubah ini datang *airport, check in* di hotel, tukar pakai kot akan menjadi masalah kepada pembangunan Labuan sebagai sebuah pulau IOFC.

Jadi, saya meminta supaya keputusan meletakkan beliau di Labuan ditarik balik dan jika untuk mengasingkan beliau maka Labuan bukanlah pulau ataupun tempat yang strategik untuk beliau. Sebenarnya banyak masalah timbul sejak beliau berada di Labuan dan perkara ini telah saya maklumkan berkali-kali dan hari ini saya ulangi sekali lagi. Jika kerajaan serius untuk memajukan Labuan sebagai pulau bebas cukai, pulau kewangan luar pesisir maka perkara-perkara yang boleh merosakkan imej Labuan itu sendiri haruslah dielakkan. Dengan kata-kata demikian saya menyokong.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: [Bangun]

Dr. Tan Seng Giaw: [Bangun]

Tuan Husam bin Haji Musa: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat. Kita ada sepuluh bil, rang undang-undang yang hendak dihabiskan dalam dua hari yang ke hadapan. Saya hendak mintalah seorang lagi sahajalah yang berucap. Di antara dua Yang Berhormat [Sambil memandang ke arah Yang Berhormat bagi Kubang Kerian dan Yang Berhormat bagi Kepong] di antara seorang sahaja yang hendak beri ucapan. Ya, siapa dia di antara dua?

Dr. Tan Seng Giaw: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila, sila, sila.

3.42 ptg.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, yang penting sekali kita menelaah semua rang undang-undang ini cuma ada kena dengan cukai..

Tuan Yang di-Pertua: Kementerian Kewangan ya.

Dr. Tan Seng Giaw: ..cukai dan eksais, kewangan dan sebagainya. Tuan Yang di-Pertua, walaupun ada dua hari, dua hari pun cukup untuk membahaskan kerana tidak ramai yang boleh menyertai.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat kata tidak ramai.

Dr. Tan Seng Giaw: Tidak ramai memang tidak ramai.

Tuan Yang di-Pertua: Kita beri pada hari itu ramai, kemudian kita tidak boleh panjangan mesyuarat. Itulah yang menjadi kesusahan kepada kami ya.

Dr. Tan Seng Giaw: Ya, ya, ya. Saya pun ada bekerjasama...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat hendak berucap sila berucap ya. Selepas itu menteri boleh jawab.

Dr. Tan Seng Giaw: Saya memang bekerjasama, kadangkala tidak menyertai perbahasan.

Tuan Yang di-Pertua, saya tiap-tiap tahun ada mengambil bahagian di dalam perbahasan rang undang-undang ada kena-mengena dengan Labuan dan IOFC dan LOFSA. Tahun ini saya nampak dengan perkembangan di dunia terutamanya kewangan dunia, ekonomi dunia yang telah terjejas kerana peristiwa 911 dan juga Bali dan memang telah menjejaskan operasi di Labuan. Ini satu perkara yang saya berharap Yang Berhormat dapat menjawab setakat manakah perkembangan dunia sudah menjejaskan perkembangan IOFC dan LOFSA di Labuan. Di sini saya ada nampak walaupun kita membincangkan masalah syarikat amanah di Labuan yang jumlah sekarang kalau tidak silap saya ada 18 syarikat amanah dengan *aggregate operating income* pada tahun yang lepas saya ingat hampir RM20 juta, RM19.5 juta *aggregate operating incomenya*. Rang undang-undang ini ialah untuk 18 syarikat dan kita berharap bilangan akan bertambah.

Tetapi kita nampak Tuan Yang di-Pertua, ini ada berkaitan kerana *this service providers trust companies, legal firm* dan juga *accounting firm* ini memang *service provider* dan dengan *service provider* ini memang ada berkaitan dengan syarikat-syarikat yang lain dan termasuk *banking* pula. Di sini kita nampak bilangan bank sudah kurang sedikit daripada 60 dikurangkan kepada 54 bank sekarang. Memang ada kena-mengena dengan keadaan ekonomi dunia dan juga bank-bank yang *consolidate* dan saya berharap Yang Berhormat dapat menerangkan keadaan *offshore* bank di Labuan supaya kita dapat tahu keadaan yang sebenar.

Tuan Yang di-Pertua, di sini saya hendak menekankan satu perkara dan saya tidak akan mengambil masa yang panjang juga iaitu kerana keadaan di Bali sudah sedikit sebanyak menjejaskan keadaan kita juga. Saya mencadangkan supaya keselamatan di Pulau Labuan dan di seluruh negaralah. Pulau Labuan mesti dipertingkatkan supaya jangan berlaku peristiwa seperti di Bali. Kalau itu berlaku kita mati ya. Jangan sekali, kita mesti memastikan dan mempertingkatkan semua aspek keselamatan dan mencungkil semua elemen, semua pegganas yang ada di Labuan dan seluruh negara Malaysia. Ini penting. Kalau kita hendak harap Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan pun tidak cukup. Kerana beliau tidak pernah ada di dalam tentera cuma sebagai Timbalan Menteri dan dianya bercakap besar, menyertai latihan dan sebagainya. *[Ketawa]*

Tuan Husam bin Haji Musa: Beli kapal selam.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: Apa yang dipersoalkan tentang keupayaan, *don't underrate the people like me. [Ketawa] That is very...* Kepong..

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak memandang sepi kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan, yang saya sebutkan fakta. Beliau tidak pernah di dalam tentera dan cuma hendak menonjolkan sebagai jaguh di dalam tentera, itulah masalah kita. Cadangannya ialah kita mesti mencungkil semua pengganas.

Tuan Husam bin Haji Musa: [Menyampuk]

Dr. Tan Seng Giaw: Itulah masalah, kapal selam tidak boleh memelihara orang di Labuan. Kalau lima, enam tahun hadapan pun bilangan pengganas itu boleh bermaharajalela dan

Tuan Husam bin Haji Musa: [Menyampuk]

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat bagi Kubang Kerian tolonglah.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, memang ya, ya, ya. Ini mengenai keselamatan. Di sini saya nampak kita perlulah selain daripada keselamatan, mempertingkatkan keutuhan atau integriti sistem kita di Labuan. Saya berharap pihak kementerian dapat mengambil perhatian supaya kita boleh menarik lebih banyak syarikat yang benar-benar ternama dan benar-benar pakar di dalam IOFC dan sebagainya, 'full flat', *genuine and reputable players*, dengan izin. Di dalam integriti sistem kewangan kita perlu struktur-struktur kawal selia kewangan yang lebih ketat. Di sinilah saya hendak menekankan sekali lagi keperluan kita untuk mematuhi kepada amalan-amalan dan standard-standard antarabangsa yang terbaik sebab yang penting sekali kita mesti adakan peraturan (*regulation*) yang efektif dan kita perlu meningkatkan ketelusan (*transparency*) dan juga kerjasama dengan komuniti antarabangsa terhadap *money laundering*.

Tuan Yang di-Pertua, kalau tidak silap saya *Anti-Money Laundering Act*, sudah diluluskan pada tahun yang lepas dan digazetkan pada Julai tahun lepas. Dan, saya pun tidak tahu setakat mana pihak kementerian ataupun LOFSA dapat melaksanakan ataupun menguatkuasakan Akta tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, saya nampak senyuman daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan. Baik dia.....

Tuan Yang di-Pertua: Tidak masuk dalam Peraturan Mesyuarat.

Dr. Tan Seng Giaw: Tidak masukkah?

Tuan Yang di-Pertua: Ya, tidak masuk. Dia senyum pasal dia saja.

Dr. Tan Seng Giaw: Senyum yang pertama, yang menuding jari yang kedua. [Disampuk] Senyum kambing.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: 36 (6) Tuan Yang di-Pertua. *Point of order* sangkaan jahat. Bila kita senyum, saya senyum dengan rakan saya Timbalan Menteri Kewangan. Cuma mendengar apa persoalan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Kepong. Saya ingat seperti yang saya nyatakanlah, kita masa pun agak singkat, Tuan Yang di-Pertua, kita tumpukanlah masa daripada - Pertahanan kita ada masa, kalau hendak bahas, hendak bangkit dalam jawatankuasa, dasar, *you have all the time, and you all are open to have a debate with me*.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sila segerakan sikit.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, kita ada satu universiti di Labuan. Kita mempunyai sebuah universiti di Labuan, saya mencadangkan kita hantar Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan ke universiti di Labuan untuk mengetahui keadaan di pulau tersebut.

Tuan Yang di-Pertua: Kita itu siapa dia, hendak hantar dia itu? [Ketawa]

Dr. Tan Seng Giaw: Ha?

Tuan Yang di-Pertua: Kita tu hendak hantar dia tu, kita tu siapa dia?

Dr. Tan Seng Giaw: Kerajaanlah itu.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: Apa perlunya Tuan Yang di-Pertua, apa perlunya hendak hantar saya.

Dr. Tan Seng Giaw: Kementerian Pertahanan.

Datuk Mohd. Shafie bin Haji Apdal: *I think I know better Labuan than you. [Ketawa] I have been there, Labuan was part of Sabah and I know better than you. I don't have to go to university, dengan izin, Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat bagi Kepong ini janganlah merendah orang, jangan angkuhlah sangat.*

Seorang Ahli: Dia kata *Labuan was part of Sabah, we have*

Tuan Yang di-Pertua: Sila, sila teruskan, jangan membuang masa, ya.

Dr. Tan Seng Giaw: Inilah masalah kita sekarang itu, Timbalan Menteri tidak tahu, apa Wilayah Persekutuan, apa negeri Sabah? Ada perbezaan yang besar. Di sini Kuala Lumpur merupakan Wilayah Persekutuan dan begitu juga dengan Putrajaya, ketiga-tiga kawasan. Tidak ada kena-mengena negeri Sabah langsung. Ha.

Cuba tanya Yang Berhormat bagi Jelebu, sama ada ini benar ataupun tidak. *[Disampuk]* Tuan Yang di-Pertua, saya pernah mencadangkan supaya kita adakan universiti di Labuan. Dan, bolehkah Yang Berhormat menerangkan keadaan universiti di Labuan kerana itu penting kita mesti adakan universiti yang bertaraf antarabangsa supaya kita boleh mewujudkan sumber manusia yang terlatih untuk industri-industri di Labuan kerana setakat ini ada kekurangan orang-orang yang mahir di pulau tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, yang perlu kita adakan kaedah yang cukup efektif untuk memastikan peranan *Offshore Players* di dalam pembangunan IOFC sambil menyeru supaya *Offshore Players* ini menggunakan transaksi yang lebih sofistikated dan kompleks. Itu perlu terutamanya di dalam suasana elektronik, Internet, ICT. Perlu dibuat, Tuan Yang di-Pertua sebab setakat ini saya tidak nampak tidak begitu maju dari segi ICT dan dari segi transaksi-transaksi yang sofistikated dan kompleks ini.

Saya diberitahu bahawa terdapat 3,085 syarikat di Labuan sekarang dan hanya 68.4% yang aktif sahaja. Ini bermakna lebih 30% yang tidak aktif. Tuan Yang di-Pertua, kita hendak tahu apakah tindakan yang diambil oleh pihak LOFSA terhadap syarikat-syarikat yang tidak aktif seperti Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan tidak aktif di situ dan tidak tahu apa keadaan di situ.

Kita perlu mengambil tindakan supaya lebih banyak syarikat di Labuan menjadi aktif mungkin kerana keadaan ekonomi dunia 30% atau lebih ini tidak berfungsi. Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya ada banyak lagi yang boleh kita bincangkan termasuk cara-cara untuk memastikan penguatkuasaan *Anti-Money Laundering Act 2001*.

Bilangan yang dihadapi ke mahkamah, yang ditahan atau yang dihadapi ke mahkamah, bolehkah Yang Berhormat terangkan. Saya tidak pernah baca ada orang yang ditangkap dan sebagainya cuma ura-ura mengenai penguatkuasaan Akta tersebut sahaja. Adakah sesiapa yang pernah ditangkap dan dihadapi ke mahkamah? Dan, adakah kerjasama dengan komuniti dunia kita dipertingkatkan termasuklah di *Asia Pacific Group on Money Laundering and the Offshore Group of Banking Supervises*. Ini memang ada usaha daripada pihak luar untuk memastikan semua transaksi di Labuan adalah bertaraf antarabangsa dan tidak terlibat dengan *money laundering*.

Bolehkah Yang Berhormat terangkan setakat mana laporan di *Asia Pacific Group on Money Laundering* terhadap Labuan supaya kita semua di dalam Dewan yang mulia ini sama-sama mendapat tahu setakat mana berjayanya Labuan IOFCnya.

Dan, akhir sekali, Tuan Yang di-Pertua, mengenai *Islamic Offshore Banking* dan *Islamic Offshore Financial Center*. Di sinilah kita di Malaysia boleh memainkan peranan yang positif, mempelopori bidang ini. Setakat manakah kita sudah maju ke depan dan berjaya untuk meletakkan peta Malaysia di dalam bidang *Islamic Offshore Banking* dan *Islamic Offshore Financial Center*.

Pada tahun hadapan saya berharap kita dapat kejayaan yang lebih cemerlang di dalam bidang ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Timbalan Menteri.

3.58 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Dr. Shafie bin Haji Mohd. Salleh]: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih saya ucapkan kepada Yang Berhormat bagi Labuan dan juga Yang Berhormat bagi Kepong yang telah mengambil bahagian di dalam Rang Undang-undang ini.

Kalau kita lihat dari segi objektif penubuhan Labuan sebagai sebuah pusat kewangan luar pesisir ia adalah

1. Untuk meletakkan Labuan di kedudukan strategik sebagai pusat kewangan luar pesisir yang berdaya maju di rantau ini.
2. Memperkembangkan bidang kegiatan Perniagaan Luar Pesisir di Labuan; dan
3. Mewujudkan persekitaran yang sesuai untuk pertumbuhan Industri Luar Pesisir di Labuan.

Semenjak penubuhan Labuan sebagai IOFC pada Oktober 1990, bilangan Syarikat Luar Pesisir termasuk bank dan insurans telah meningkat dan terdiri daripada kalangan syarikat-syarikat yang terbesar di dunia. Sebagai contoh, kesemua 10 buah bank terbesar di dunia telah menubuhkan Bank Luar Pesisir di Labuan dan 18 daripada 20 bank terbesar di dunia juga telah berada di Labuan.

Negara-negara asal mereka, Bank Pesisir Labuan terus mencerminkan sebaran yang baik daripada bahagian utama dunia mewakili benua seperti Amerika Syarikat, Jepun dan United Kingdom

Peningkatan bilangan Bank Luar Pesisir dan syarikat insurans membuktikan bahawa Labuan berjaya menarik pelabur-pelabur untuk menjalankan operasi mereka di Labuan IOFC. Labuan IOFC telah berjaya menarik lebih kurang 3,515 buah syarikat setakat 30 September 2002 untuk beroperasi di Labuan. Jumlah ini menunjukkan satu pertumbuhan yang baik berdasarkan iklim ekonomi antarabangsa. Berdasarkan fakta ini, kerajaan berkeyakinan bahawa skop aktiviti luar pesisir di Labuan akan terus berkembang dan meningkat. Sehubungan dengan itu kerajaan akan terus memberikan tumpuan bagi meningkatkan lagi usaha-usaha mempromosikan Labuan kepada bakal-bakal pelabur antarabangsa selaras dengan hasrat menjadikan Labuan sebagai pusat kewangan yang terulung dan berdaya maju di rantau Asia Pasifik ini.

Kalau kita lihat sejauh manakah pindaan Akta Syarikat Amanah Labuan dapat meningkatkan taraf syarikat amanah di Labuan yang ditanyakan oleh Yang Berhormat bagi Labuan tadi, terdapat daripada 50 buah pusat kewangan luar pesisir antarabangsa di seluruh dunia, Labuan merupakan salah satu daripada pusat kewangan luar pesisir di rantau ini. Dalam usia yang agak baru berbanding dengan pusat kewangan luar pesisir lain yang telah jauh ke hadapan, Labuan perlu sentiasa berdaya saing dengan pusat-pusat kewangan luar pesisir yang lain. Pindaan yang dicadangkan merupakan satu usaha yang diambil kerajaan bagi memastikan kegiatan perniagaan amanah diselia dengan lebih berkesan lagi. Ini adalah kerana pindaan yang dicadangkan ialah untuk memudahkan pengawalseliaan oleh LOFSA terhadap syarikat amanah.

LOFSA tidak dapat mengawal selia aktiviti mereka secara berkesan sekiranya syarikat amanah terus beroperasi sebagai syarikat domestik. Di samping itu penukaran status daripada syarikat domestik kepada syarikat luar pesisir akan memberi peluang kepada syarikat amanah menikmati faedah dan insentif cukai yang diberikan oleh kerajaan kepada syarikat luar pesisir seperti yang saya sebut tadi. Peluang ini akan menarik lebih banyak lagi syarikat-syarikat amanah antarabangsa yang mempunyai rangkaian pelanggan yang lebih luas datang untuk menubuhkan syarikat di Labuan. Secara tidak langsung kehadiran syarikat antarabangsa ini ke Labuan akan menaikkan taraf syarikat-syarikat tersebut. Dari sudut lain pula, kehadiran syarikat-syarikat amanah bertaraf antarabangsa ini akan menggalakkan syarikat-syarikat amanah yang sedia ada terutamanya syarikat

amanah dari Malaysia cuba memberikan perkhidmatan yang terbaik untuk terus kekal berdaya saing.

Ini menyebabkan wujudnya daya saing yang sihat di antara mereka dan oleh yang demikian secara tidak langsung perkhidmatan mereka juga akan bertambah baik dan efisien. Sebagaimana yang dikatakan oleh Yang Berhormat bagi Labuan dan Kepong tadi, setakat ini kita ada sebanyak 18 buah syarikat amanah yang telah ditubuhkan di Labuan. Mereka ini terdiri daripada syarikat domestik dan syarikat asing ditubuhkan atau didaftarkan di bawah Akta Syarikat 1965 dan kemudiannya didaftarkan pula di bawah Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 sebagai syarikat amanah untuk memberi perkhidmatan pentadbiran dan kesetiausahaan ataupun *administrative and secretarial services* dengan izin, kepada syarikat-syarikat luar pesisir berkenaan.

Kalau dilihat pula dari segi hasil pembangunan Labuan dengan penduduk tempatan di situ, kita dapati bahawa hasil daripada penubuhan Labuan sebagai IOFC kepada pembangunan Labuan dan penduduk tempatan adalah seperti berikut.

Pertamanya dari segi pendidikan. Kita dapat lihat berbagai-bagai kemajuan dan kemudahan dibangunkan untuk dinikmati oleh rakyat Labuan. Labuan kini mempunyai sebuah kampus cawangan Universiti Malaysia Sabah yang dikenali sebagai Kampus Antarabangsa Labuan yang menawarkan kursus-kursus berkaitan dengan industri kewangan luar pesisir dan kita akan fikir kata Yang Berhormat bagi Kepong tadi untuk menghantar Timbalan Menteri Pertahanan di sana. Universiti ini menempatkan lebih kurang 2,000 orang pelajar pada masa ini dan sebuah kolej matrikulasi juga telah dibina dan ianya menempatkan lebih kurang 1,500 orang pelajar pada masa ini dan penubuhan kedua-dua institusi pengajian tinggi di Labuan bukan sahaja dapat memberi peluang pendidikan kepada penduduk Labuan, Sabah dan juga Sarawak tetapi telah memberi sumbangan yang sangat besar kepada peningkatan sosioekonomi Pulau Labuan.

Di samping itu kewujudan kedua-dua pusat pengajian tinggi ini akan dapat menyediakan tenaga profesional yang diperlukan oleh industri kewangan luar pesisir di Labuan. Ini merupakan satu kerjasama di antara pihak swasta dan pihak kerajaan di mana pegawai-pegawai kita di Labuan juga menjadi pensyarah *in-situ* dan memberikan segala kes-kes tadi yang begitu praktikal.

Penubuhan pusat kewangan luar pesisir Labuan juga telah menyediakan...

Datuk Bung Moktar bin Radin: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Kinabatangan bangun Yang Berhormat.

Datuk Bung Moktar bin Radin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan juga Yang Berhormat Timbalan Menteri. Kita memang mengalu-alukan langkah kerajaan untuk memastikan kepesatan perwujudan pusat kewangan pesisiran pantai khususnya di Labuan memandangkan Labuan ini berhampiran dengan negeri Sabah. Walau bagaimanapun, pada masa yang sama kita juga ingin kerajaan kalau boleh dapat memastikan bahawa masyarakat khususnya warga Labuan itu sendiri diberi tempat bukan sahaja mereka menjadi penonton dalam era kepesatan pembangunan yang sedia ada dan kalau boleh sebarang pembangunan itu hendaklah dirancang dan dibincangkan dengan pemimpin-pemimpin setempat kerana berlaku kita melihat bangunan yang indah, perancangan yang baik tetapi tidak dapat dimanfaatkan. Bangunan ini sehingga tidak dapat digunakan dan tercari-cari pula pelanggan. Ini pada saya satu perancangan ekonomi yang membazir. Jadi kalau boleh cuba rancang dengan lebih teliti dan berilah kesempatan dan peluang ini kepada warga Labuan itu sendiri untuk turut serta bersama-sama memajukan perwujudan pusat kewangan pesisiran pantai antarabangsa ini. Terima kasih.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat bagi Kinabatangan. Saya lebih melihat dari segi skop yang lebih besar, apakah peluang rakyat Malaysia untuk menceburi diri dalam industri luar pesisir ini? Kalau kita lihat dari segi tempatan, apa yang kita lakukan sekarang ialah untuk beri infrastruktur yang secukupnya, itu yang kita adakan peruntukan *pre-emptive*, peruntukan *pro-active* dan sebagainya dan tentang kontrak-kontrak itu akan saya jawab kemudian. Apabila perkara-perkara ini telah selesai, orang-orang tempatan senang dan boleh

mengambil bahagian di dalam *overflow of the economic activities*, dengan izin, barulah *marina*, padang golf dan lain-lain itu akan diwujudkan kemudian.

Tetapi kalau kita lihat apakah peluang rakyat Malaysia untuk menceburi diri dalam industri luar pesisir, di antara peluang-peluang syarikat-syarikat Malaysia untuk melabur di pusat kewangan luar pesisir Labuan adalah seperti berikut.

Pertamanya syarikat-syarikat Malaysia boleh menubuhkan syarikat luar pesisir di Labuan untuk tujuan-tujuan tertentu melalui penubuhan syarikat tujuan khas atau *special purpose vehicle*. Ini boleh dilakukan untuk tujuan tertentu seperti bagi pengeluaran bon ataupun memperoleh pinjaman-pinjaman dalam mata wang asing. Dengan penubuhan syarikat tujuan khas ini juga, syarikat-syarikat Malaysia boleh menggunakan struktur percukaian luar pesisir untuk meminimumkan pembayaran cukai di dalam situasi-situasi tertentu.

Di samping itu juga bank-bank atau syarikat-syarikat insurans tempatan juga boleh menggunakan Labuan untuk memperluas operasi perniagaan mereka. Dalam kata lain, Labuan boleh dijadikan untuk tujuan perluasan aktiviti-aktiviti perniagaan kewangan terutamanya di peringkat antarabangsa kerana prasarana dan rangka perundangan di Labuan sangat *conducive* dan *flexible* untuk melabur di Labuan...

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ada Yang Berhormat bangun. Yang Berhormat bagi Tambun.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tadi Yang Berhormat menyatakan bahawa rakyat tempatan boleh menggunakan *Labuan Offshore Financing Center* ini untuk menubuhkan syarikat untuk beroperasi di luar. Saya difahamkan daripada segi syarikat tempatan yang menggunakan peluang itu tidak banyak, malah mereka lebih banyak pergi ke British Virgin Island dan tidak di situ. Di sini saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat, mengapakah mereka pergi ke British Virgin Island? Adakah kerana insentif di sana ataupun sistem undang-undang di sana lebih memudahkan syarikat beroperasi berbanding dengan di Labuan.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Terima kasih Yang Berhormat bagi Tambun. Kalau kita lihat dari segi *competitiveness*, kita baru lagi di sini dan masih banyak lagi yang perlu diadakan dari segi infrastruktur dan perundangan tetapi apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat bagi Kepong tadi, kita telah dapat pujian dari segi *money laundering* dan ini menyebabkan kebanyakan dari mereka yang mahukan duit secara lekas, ia tidak akan datang ke Labuan tetapi ia akan pergi ke tempat-tempat yang lain yang dikatakan *tax heaven* dan sebagainya. Di samping itu untuk menampung pertumbuhan penumpung yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Labuan tadi, sebuah lapangan terbang baru telah dibina di Labuan yang telah mula beroperasi sejak dari tahun 1999 lagi. Sebagai tambahan

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat ada yang bangun.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: ..Seperti kebanyakan pusat kewangan luar pesisir yang lain seperti Kepulauan Cayman, Bermuda, Bahamas dan lain-lain yang bukan sahaja terkenal sebagai sebuah pusat kewangan tetapi juga sebagai destinasi pelancongan yang menarik. Jadi Kerajaan Malaysia sedang dan telah mempergiatkan lagi kerja-kerja mengindahkan Labuan seperti yang diminta oleh Yang Berhormat bagi Labuan tadi. Kerja-kerja ini disenggarakan dan dijayakan oleh pihak berkuasa tempatan atau LDA dan kerajaan telah memperuntukkan sejumlah peruntukan yang besar untuk menjayakan usaha-usaha ini.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Terima kasih Yang Berhormat. Tadi Yang Berhormat sebut bahawa dengan *Labuan Offshore Financial Services Authority* yang diwujudkan ini akan boleh menarik pelabur untuk datang melabur dan terutamanya sebagai rakyat Malaysia, kita juga seharusnya melibatkan diri dalam industri kewangan pesisiran ini. Tadi Yang Berhormat bagi Tambun minta Yang Berhormat bagi *comparative study* di antara contoh macam British Virgin Island dengan Labuan, di manakah lebih *attractive*?

Saya juga lanjutan daripada itu ingin mendapat penjelasan daripada Yang Berhormat bahawa selalunya pelaburan yang dibuat ini *range* ada dua. Satu, *short term range*, satu lagi *long term range*. Dalam soal ini banyak daripada segi soal *confidence* yang kalau orang datang melabur, dia hendak tahu *return* dan *security* and *all* dia punya *investment* dan banyak faktor yang terlibat. Dalam iklim dan suasana sekarang ini, *to incorporate company* di luar persisiran ini ia jadi susah kerana di *associate* macam Yang Berhormat bagi Kepong kata tadi dengan *Money Laundering Act*, *terrorism* dan aktiviti yang lain.

Jadi apakah langkah yang pihak kementerian ambil untuk menarik *fund* yang ada ini terutama *fund* yang dahulu *host country* ini *is friendly country* tetapi sekarang ini tidak jadi lagi *friendly* supaya dibawa kepada Labuan dan mengikut kaedah kawal selia kewangan kita menjamin daripada segi kewangan, infrastrukturnya itu dipertingkatkan. Jadi, apakah langkah yang diambil oleh pihak kerajaan untuk *to windows of opportunity* dengan izin, yang ada ini untuk menarik pelaburan ini dengan kemudahan infrastruktur dan peningkatan daripada segi prasarana yang kita sediakan di Labuan.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Terima kasih Yang Berhormat. Kalau kita lihat dari segi itu, baru-baru ini Yang Amat Berhormat Menteri Kewangan telah pun pergi ke Riyadh untuk memberikan satu seminar dan kertas kerja mengenai orang-orang perdagangan Arab ini. Jadi daripada pertemuan itu didapati bahawa ramai pelabur Timur Tengah ini akan dapat datang ke mari untuk melabur kerana mereka mengatakan bahawa kalau mereka melabur di Amerika dengan adanya Akta *Patriotism* kalau misalnya sesuatu dana itu datang ke Amerika dan kalau dilihat ada punca-punca dan serpihan-serpihannya dana itu membantu golongan-golongan *terrorist* maka dana itu akan dibekukan.

Jadi, oleh kerana itu tidak secara langsung negara-negara Arab sekarang ini sedikit demi sedikit menarik dana mereka pergi ke Eropah dan inilah saya rasakan seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat tadi, peluang kita kalau boleh untuk mendapatkan pelabur-pelabur dari Timur Tengah ini terutama negara Arab untuk datang melabur ke negara kita dengan infrastruktur-infrastruktur yang ada dan kita harapkan juga BSKL, *Securities Commission*, Bank Negara, LOFSA dan sebagainya akan dapat membuat promosi ke arah pencapaian ini.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, saya menganggap *Labuan Offshore Financial Center* ini sebagai salah satu daripada projek penting yang telah dijalankan oleh kerajaan, cukup strategik dalam proses modenisasi negara. Jadi sehubungan dengan jawapan Yang Berhormat tadi saya hendak dapat penjelasan. Setelah kita tubuh IOFC ini, apakah *target* kita? Saya difahamkan salah satu *target* pihak LOFSA ini adalah untuk menarik *high network institutional* dan juga individu dan saya juga difahamkan di dalam pasaran dunia ada USD17 trilion yang bergerak dan sebahagian besarnya diperoleh di Switzerland, Luxembourg dan sebagainya.

Dari segi IOFC ini, apakah matlamatnya, sebanyak manakah saiz dana yang hendak diperolehi. Yang Berhormat tadi menyatakan tentang institusi. Penubuhan institusi tidak semestinya bermakna *creation of fund* tempat kita sudah banyak. Jadi, apakah *target* kita? Sekarang ini berapa banyakkah dana yang sedang kita urus dan apakah *target* kita?

Dan tadi, saya berbalik kepada isu, saya kata British Virgin Island, dia ada beberapa *characteristic*, dia mengatasi kita. Tidakkah kita patut juga melihat apakah kelebihan-kelebihan IOFC tempat-tempat lain supaya kita mempunyai *comparative advantage*. Dari segi lokasi, kita strategik. Kita dengan China, Korea, Jepun, Australia, mungkin kita bersaing hanya dengan Hong Kong dan Singapore sahaja pada masa ini.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Terima kasih Yang Berhormat. Kalau kita lihat dari segi *projection* yang akan dibuat oleh industri luar pesisir bagi tahun 2002, pemulihan ekonomi secara global akan memberi manfaat kepada Labuan sebagai sebuah pusat kewangan luar pesisir. Setakat enam bulan pertama 2002, pinjaman

daripada institusi perbankan telah meningkat, khususnya kegiatan yang berasaskan *fee based activities*.

Di samping itu, dengan permintaan yang tinggi dalam sektor insurans pula, Takaful dan industri insurans *captive*, kegiatan-kegiatan perniagaan insurans di Labuan pada tahun ini dijangka akan meningkat maju dan berkembang. Walau bagaimanapun, selaras dengan perkembangan global pada masa ini, peningkatan dan perkembangan pelbagai sektor kewangan luar pesisir di Labuan perlu diselaraskan dengan peringatan dan pengemaskinian dalam bidang perundangan dan langkah-langkah kawal selia terhadap institusi kewangan luar pesisir dan pelabur-pelabur di Labuan IOFC seperti mana Yang Berhormat katakan tadi.

Ini adalah perlu untuk mengelakkan institusi kewangan luar pesisir di Labuan terjebak dengan kegiatan-kegiatan yang salah di sisi undang-undang seperti kegiatan pelaburan wang haram yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Kepong dan dari segi ini pula, pengemaskinian perundangan ini akan menghalang pelabur yang tidak tulen ataupun dengan izin, *not genuine investors* dari cuba menggunakan Labuan sebagai pusat kewangan untuk aktiviti haram mereka.

Selaras dengan itu, LOFSA sentiasa mengambil langkah-langkah ke hadapan dalam memperkukuhkan *gate keeping provision*nya yang terdapat dalam perundangan luar pesisir Labuan. Ini adalah untuk menaikkan imej Labuan IOFC sebagai pusat kewangan luar pesisir yang bermutu tinggi dan yang bersih daripada kegiatan-kegiatan yang tidak sah dan sudah pasti akan menarik pelabur-pelabur yang benar-benar tulen untuk datang melabur ke Labuan.

Di samping itu juga, Labuan sentiasa mengambil langkah-langkah pro-aktif dalam meningkatkan jumlah syarikat-syarikat berasaskan produk-produk kewangan berasaskan Islam di Labuan IOFC.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri telah memberi banyak maklumat mengenai dengan perkembangan Labuan Offshore Centre ini dan salah satu yang disentuh oleh Yang Berhormat ialah Labuan Offshore Financial Service Authority (LOFSA).

Saya dapati LOFSA ini, dia begitu berat tanggungjawabnya, dia *one stop agency*. Faham saya, *one stop agency* ini, dia daftarkan syarikat amanah tadi, dia kutip deposit, dia juga satu badan *operating* – adakan seminar, kemudian jual, ada satu produk - Sukuk Al-Ijarah, dijual. Kemudian LOFSA juga menjadi badan penyelia. Jadi, ada tiga dalam satu.

Saya percaya dalam keadaan sekarang ini, dalam industri kecil, mungkin dia berupaya untuk melaksanakan tiga tugas dalam satu. Sepatutnya fungsi-fungsi ini diserahkan kepada badan lain, pendaftaran lain, baru ada *check and balance*. Tetapi ini pendaftaran, dia hendak jual Labuan Offshore Financial Service Authority, dia juga sebagai penyelia.

Kita perlu jelas di sini bahawa dari segi standard yang mesti dipakai ialah standard antarabangsa, *standard Basle*, *standard international accounting*, IMF dan sebagainya digunakan dan adakah pihak LOFSA ini bercadang untuk membuat sesuatu berhadapan dengan masa hadapan ini, tidak dia sebagai satu badan monopoli segala-galanya dan akhirnya mungkin tidak jadi efisien.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sebenarnya apa yang kita buat ini secara *incremental* ataupun berdikit-dikit kerana kita lihat, kita tidak hendak jadi *heavy* dan masing-masing nanti ada *capacity*. Jadi, elok seperti mana Yang Berhormat katakan tadi, fungsi LOFSA ini ditumpukan kepada yang disebutkan tadi. Kalau kita tengok Akta Bank Luar Pesisir, Akta Insurans Luar Pesisir, Akta Syarikat Luar Pesisir, Akta Syarikat Amanah Labuan, Akta Amanah Luar Pesisir Labuan, Akta Perkongsian, Akta Perindustrian Sekuriti Labuan, undang-undang lain berhubung perkhidmatan kewangan luar pesisir Labuan, semua di bawah LOFSA.

Saya setuju kata Yang Berhormat tadi, buat masa ini kita buat secara berdikit-dikit (*incremental*) dan kalau misalnya perlukan nanti, kita akan buat satu institusi yang lain untuk mengkhususkan satu-satu fungsi dan kita akan bawa balik ke Parlimen ini untuk sama-sama kita bahaskan dan sama-sama kita luluskan. Buat setakat ini, saya rasakan boleh LOFSA mengendalikan perkara-perkara tersebut.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Terima kasih Yang Berhormat. Lanjutan daripada Yang Berhormat bagi Tambun dan maklum balas Yang Berhormat, saya ucapkan terima kasihlah atas maklum balas yang diterima tetapi kalau mengikut fahaman saya, visi utama yang disebut tadi adalah mewujudkan dan membangunkan produk-produk perkhidmatan dan perundingan kewangan yang tadi Yang Berhormat sebutkan tentang pembangunan infrastruktur dan maklumat dan bolehlah saya sifatkan ia berlandaskan kepada prinsip-prinsip kejujuran dan keadilan. Maknanya *secured* kita punya *investor*.

Tadi Yang Berhormat sebut bahawa pihak kerajaan bertanggungjawab mengadakan promosi kempen. Mungkin dia punya kumpulan sasaran adalah *personal investor* juga dan juga syarikat-syarikat, badan-badan korporat, institusi-institusi dan badan-badan awam yang berminat dalam urusan kumpulan wang dan saya sebut juga tadi dalam keadaan ini, terutama pelabur luar berurusan dalam *window of opportunity* tadi, *we should capitalize*.

Tetapi dalam soal ini, dari segi kita punya peningkatan pengurusan dalam *secured investment*, saya ingat dari segi *investment* ini, Yang Berhormat, dia berasaskan banyak perkara terutama dari segi saham. Saham itu, *what kind of* saham yang kita hendak. Selepas itu, dari segi bon juga, dan juga dari segi pasaran wang, *money market*nya. Selepas itu juga, dari segi pengurusan wang, *cash management* dan saya sebut juga tadi dari awal, kalau kita labur, kita hendak jaminan pelaburan itu; dan yang kedua kalau ada *investors* lain, kalau kata *investor* ini dia hendak *park* dia punya *money*, dia hendak supaya dia punya *security* itu, *information* itu bukan kerana dia hendak buat kerja haram tetapi kadang-kadang dari segi *confidentiality of investment* itu. Jadi, dari segi bandingkan *vis-a-vis* dengan lain punya *offshore center* ini, apakah jaminan kerajaan supaya perkara ini dapat dipertingkatkan.

Jadi, jangan kita *associate* dengan *confidentiality* dengan perkara yang tidak baik sahaja. Kadang-kadang *is good to protect* kita punya *investment*. Jadi, pelabur-pelabur yang saya difahamkan kadang-kadang daripada Middle Eastern ini, dia agak *feel jittery* dari segi ini. Minta penjelasan.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Saya sebutkan tadi, Yang Berhormat, bahawa kita menggalakkan *genuine investors* iaitu *investor* yang benar-benar untuk membuat pelaburan dan saya katakan tadi juga bahawa dalam hal ini, apa yang ada pada kita ialah untuk mempertingkatkan lagi *supervision* yang telah kita adakan.

Selain daripada itu, dalam akta-akta yang lepas, kalau Yang Berhormat ingat, mungkin Yang Berhormat pada masa itu jadi ADUN agaknya, bahawa masalah *confidentiality* ini, kerahsiaan ini selalu kita timbulkan sama ada kerahsiaan boleh diberi kepada *investor* ataupun bagaimana kerahsiaan itu *disclosure*kan. Jadi, masalah ini telah pun kita *thrash out* dahulu, dengan izin, dalam akta-akta yang dahulu dan perkara ini memang menjadi satu tanda tanya kepada *investors*.

Tetapi apa yang pada keseluruhannya, secara makronya, apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat bagi Kepong tadi, kalau kita hendak *invest* di sini, pertamanya stabil dari segi ekonomi dan stabil dari segi suasana alam sekeliling dan *environmental inducement* kepada *investor* ini dan kita harapkan seperti mana yang kita tahu bahawa kita, insya-Allah di Malaysia ini tidak ada masalah-masalah yang dibangkitkan seperti di Bali dan sebagainya dan kita akan berwaspada supaya *investors* terutama daripada negara Arab dapat melabur di sini.

Jadi, *confidentiality* itu penting tetapi dalam beberapa hal, *confidentiality* itu terpaksa juga didedahkan, kalau ada perkara yang saya katakan tadi, tidak merupakan *genuine investor*.

Yang Berhormat bagi Labuan telah membangkitkan masalah kemunculan Brunei sebagai sebuah pusat kewangan luar pesisir. Jadi, pelbagai langkah telah diambil dalam

usaha untuk membangunkan Labuan sebagai sebuah pusat kewangan luar pesisir yang unggul di rantau ini dan antara langkah-langkahnya ialah:

Pertama, menjadikan Labuan sebagai sebuah pusat kewangan Islam antarabangsa melalui penubuhan Pasaran Kewangan Islam Antarabangsa ataupun International Islamic Financial Market (IIFM) yang juga ditanyakan oleh Yang Berhormat bagi Kepong. Ianya berdasarkan kepada konsep perkongsian bijak (*smart partnership*) di antara LOFSA, Bank Pembangunan Islam (*Islamic Development Bank*) yang beribu pejabat di Jeddah dan Agensi Kewangan Bahrain (*Bahrain Monetary Agency*). Malah Brunei juga terlibat sebagai rakan kongsi dan memajukan pasaran kewangan antarabangsa Islam ini.

Keduanya, penubuhan Pusat Kewangan Antarabangsa Labuan ataupun *Labuan International Financial Exchange (LIFX)*, dengan izin, yang menyediakan kemudahan penyenaaraian dan urus niaga untuk memenuhi keperluan pelanggan antarabangsa bagi mendapatkan perkhidmatan yang pelbagai di Labuan. Bursa ini akan menyediakan kemudahan penyenaaraian dan perdagangan bagi pelbagai produk kewangan dan bukan kewangan termasuk dana, bon, *derivative*, produk berkaitan insurans dan harta intelek. Bursa ini menerima pakai amalan pasaran antarabangsa bagi tujuan untuk menarik minat pelabur asing berurus niaga dalam bursa tersebut.

Ketiganya, pengenalan e-dagang. Ini juga dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Kepong, *e-commerce gateway* yang bertujuan untuk menyalurkan maklumat komprehensif mengenai Labuan IOFC. Pelanggan di seluruh dunia boleh mengetahui produk dan perkhidmatan kewangan yang ditawarkan oleh pelbagai peserta dan Labuan menerusi gerbang e-dagang ini. Adalah dijangkakan gerbang e-dagang ini apabila beroperasi sepenuhnya akan menjadi mekanisme yang strategik dan berkesan untuk menembusi pasaran global. Bak kata Yang Berhormat Kepong tadi, kita akan membuat secara berperingkat-peringkat, buat masa ini agak slow sedikit tetapi kita akan cuba meneruskan usaha ini.

Keempatnya, cadangan untuk menjadikan Labuan sebagai sebuah pusat pentadbiran dan pemprosesan serantau ataupun *regional processing administrative center*, dengan izin. Labuan adalah dianggap strategik untuk tujuan tersebut memandangkan Labuan mempunyai talian komunikasi yang berkuasa tinggi serta kos penyelenggaraan dan pentadbiran syarikat yang lebih rendah daripada tempat lain.

Sehubungan dengan itu, LOFSA sebagai sebuah agensi sehatian untuk mengawal selia semua kegiatan kewangan di Labuan IOFC dalam membuat pelbagai rancangan yang teratur dan komprehensif untuk pastikan kesinambungan daya saingnya dan ianya tidak akan terjejas dengan kemunculan Brunei sebagai satu pusat kumpulan kewangan antarabangsa. Malahan saingan sebegini dilihat secara positif dan ia merupakan faktor yang akan mendorong LOFSA untuk meningkatkan lagi usaha-usahnya untuk meningkatkan prestasi dan aktiviti kewangan dan perbankan luar pesisir di Labuan secara berterusan.

Jadi, selain daripada itu, Yang Berhormat bagi Labuan telah juga menanyakan mengenai masalah infrastruktur iaitu mengenai terutamanya *airport*, marina dan juga padang golf. Untuk *airport*, Kementerian Kewangan akan membawa perkara yang dibangkitkan kepada Kementerian Pengangkutan dan juga untuk feri, Kementerian Kewangan akan juga membangkitkan perkara ini kepada Kementerian Pengangkutan dan kita tengoklah kalau ada bila kita *preview* nanti dalam Rancangan Malaysia Ke-8, sama ada boleh dimasukkan atau tidak.

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Lim Si Cheng) **mempengerusikan Mesyuarat**].

Yang Berhormat bagi Kepong telah menanyakan apakah kesan akibat serangan 11 September, kepada Labuan sebagai pusat luar pesisir. Kesan serangan 11 September adalah sangat minimum kepada Labuan. Sebagai contoh, anggaran kerugian industri insurans secara global berjumlah adalah USD40 bilion sahaja. Pusat Kewangan Luar Pesisir Labuan hanya menanggung sebanyak USD1.8 juta atau 0.00045% daripada jumlah tersebut. Perbankan dan kewangan Islam telah tumbuh dengan kadar yang memberangsangkan sebelum serangan 11 September lagi dan ini telah dinyatakan di dalam *Financial Sector Master Plan* yang telah dilancarkan oleh Yang Amat Berhormat

Menteri Kewangan tahu lalu. Apabila berlakunya serangan 11 September, secara tidak langsung....

Dr. Tan Seng Giaw: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Pengerusi, penjelasan. Setelah *International Offshore Financial Center* diadakan 12 tahun di Labuan, di dalam sepanjang tempoh 12 tahun ini, kalau kita membandingkan dengan *offshore financial center* yang lain, seperti Bahamas, Cayman Island dan sebagainya, di manakah letaknya Labuan di peringkat antarabangsa? Sama ada *lead* yang teratas ataupun sederhana, ataupun ke bawah? Bolehkan Yang Berhormat terangkan? Sudah 12 tahun.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Kalau dibandingkan 12 tahun dengan IOFC yang lain, saya rasakan 12 tahun ini masih lagi muda, belum berapa. Itu pasalnya kita adakan banyak perubahan daripada segi *structure* dan juga perundangan supaya dapat kita mengemaskinikan daripada masa ke semasa. Tetapi, buat masa ini, kita belum dapat lagi *comparative study* Yang Berhormat. Saya akan beri nanti jawapan secara bertulis kepada Yang Berhormat daripada LOFSA dan IOFC, di mana kedudukan kita *comparatively* di antara tempat-tempat yang lain, yang ada 50 keseluruhannya di dunia ini. Kalau kita lihat apabila berlakunya serangan 11 September, secara tidak langsung ianya membuka peluang kepada Labuan sebagai sebuah pusat kewangan antarabangsa untuk menarik dana-dana kewangan di negara-negara Timur Tengah. Ianya dibangkitkan oleh Yang Berhormat bagi Shah Alam tadi.

Sekarang ini, dianggarkan berjumlah USD1 trilion dan juga syarikat dari negara-negara Islam untuk disimpan atau melabur di Labuan ini. Dana-dana atau syarikat-syarikat ini sedang mencari tempat baru atau *instrument* yang sesuai untuk dilaburkan. Ini kerana pada masa ini, bank-bank atau pusat-pusat kewangan di negara-negara Barat atau Eropah agak keberatan untuk menerima kemasukan dana-dana dan syarikat Islam dalam pasaran mereka atas sentimen memerangi keganasan. Jadi, faktor-faktor ini telah mewujudkan peningkatan minat pelabur-pelabur dari Timur Tengah untuk datang melabur ke rantau ini terutamanya Malaysia. Oleh yang demikian, LOFSA telah mengambil langkah-langkah promosi yang sewajarnya untuk menarik pelabur-pelabur dari Timur Tengah untuk datang ke Labuan.

Yang Berhormat bagi Kepong juga telah menanyakan tentang Akta Pelaburan Wang Haram 2001 ataupun AMLA dan apakah ini akan menjejaskan kepentingan Labuan sebagai pusat luar pesisir. Pengenalan undang-undang pencegahan wang haram ini terhadap Malaysia secara amnya dan Labuan secara khususnya tidak sama sekali menjejaskan kepentingan kita kerana kita hendakkan *genuine investors* sahaja yang datang ke Labuan. LOFSA telah sama terlibat, bekerjasama secara mendalam di dalam penggubalan undang-undang ini bersama-sama dengan Bank Negara Malaysia dan lain-lain agensi kerajaan.

Kerjasama ini diambil untuk menunjukkan kesungguhan LOFSA dalam mengambil langkah kreatif dalam menangani kegiatan kewangan yang salah di sisi undang-undang. Untuk pengetahuan Yang Berhormat, saya telah pun pergi ke Copenhagen dan menemui satu persidangan di sana dengan Menteri-menteri Kewangan Eropah dan Jerman telah setuju untuk memanggil kita supaya membentangkan akta kita, tentang wang haram ini untuk mereka belajar daripada apa yang telah kita bentangkan. Nampaknya, negara-negara lain sungguh takjub tentang kerjasama di antara kita dan kerjasama di antara pegawai-pegawai di peringkat antarabangsa tentang perwujudan Akta Pencegahan Wang Haram ini.

Penggubalan dan pelaksanaan akta ini sama sekali tidak menjejaskan kepentingan mahupun aktiviti kewangan luar pesisir Labuan, malah ianya telah menaikkan taraf Labuan sebagai sebuah Pusat Kewangan Luar Pesisir yang bersih sama ada di kaca mata pelabur-pelabur yang tulen dan sah ataupun daripada kaca mata pihak-pihak berkuasa kewangan antarabangsa yang lain, seperti yang saya katakan tadi.

Dr. Tan Seng Giaw: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat.....

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Yang Berhormat bagi Kepong juga.....

Dr. Tan Seng Giaw: Cuma, mengenai wang haram, penjelasan Tuan Pengerusi. Bolehkah Yang Berhormat terangkan setakat mana kita dapat memastikan tidak ada kena-mengena dengan aktiviti al-Qaeda misalnya di Labuan dan seluruh negara. Ini kerana, ada pernah terdengar terutamanya selepas 11 September, bahawa ada syarikat yang terlibat dengan al-Qaeda di Malaysia.

Seorang Ahli: Barisan Nasional?

Dr. Tan Seng Giaw: Barisan Nasional saya rasa tidak.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, macam mana soalan kena tanya di belakang? *[Bertanyakan soalan ke arah belakang]*

Dr. Tan Seng Giaw: Tidak. *[Ketawa]* Saya pun suka kepada Timbalan Menteri tetapi kadangkala kita buat balik di sini, di situ untuk mempelbagaikan pandangan kita. *[Ketawa]*

Seorang Ahli: Pelaburan.

Dr. Tan Seng Giaw: Ya, pelaburan. *[Ketawa]* Ya, ini memang satu perkara kalau pihak kementerian dapat menerangkan dengan seterang-terangnya, kita tidak ada kena-mengena dengan aktiviti al-Qaeda itu baik untuk kita.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Ya, terima kasih Yang Berhormat. Seperti mana yang saya katakan tadi, Gabenor Bank Negara baru-baru ini pun telah menyatakan daripada hasil kajian Bank Negara, tidak ada wang haram masuk di kawasan kita, di negara kita. Jadi, insya-Allah, setakat ini wang-wang yang masuk di negara kita ini nampaknya benar-benar tulen (*genuine*). Labuan terdedah kepada kegiatan pelaburan wang haram dan apakah LOFSA, langkah untuk menangani kegiatan ini, seperti mana yang dikatakan oleh Yang Berhormat bagi Kepong tadi. Terdapat peruntukan perundangan yang sedia ada, *get keeping provision* yang menghalang kegiatan seperti ini daripada berlaku.

Yang keduanya, pengenalan Akta Pencegahan Wang Haram 2001 yang tertakluk juga kepada Labuan IOFC dan ketiganya, wujud kesungguhan dan kerjasama yang kuat di antara LOFSA dan juga peserta-peserta luar pesisir dalam menangani masalah ini. Perkara ini telah terbukti apabila Laporan Kumpulan Asia Pasifik yang ditanyakan tadi dalam Pencegahan Pelaburan Wang Haram - *Asia Pasific Group On Money Laundering* dan juga *Offshore Group on Banking Supervisor* yang telah menjalankan penilaian ke atas Labuan IOFC pada tahun 2001, melaporkan bahawa Labuan secara khususnya adalah bersih daripada kegiatan pelaburan wang haram kerana telah terdapatnya peruntukan perundangan yang sedia ada dalam mencegah perkara ini.

Di samping itu juga, laporan itu menyatakan peserta-peserta luar pesisir dan juga produk-produk yang terdapat di Labuan IOFC adalah produk-produk yang sama sekali tidak mungkin dapat digunakan untuk kegiatan-kegiatan yang sedemikian rupa. Jadi, secara amnya, langkah-langkah yang telah diambil oleh LOFSA untuk menangani kegiatan ini, ialah pertamanya memperketatkan lagi perundangan yang sedia ada. Yang kedua, mempertingkatkan lagi kawal selia ke atas institusi kewangan luar pesisir. Yang ketiga, mempertingkatkan kerjasama dengan agensi kerajaan seperti Bank Negara Malaysia, Polis Diraja Malaysia, Badan Pencegah Rasuah, Jabatan Peguam Negara dan lain-lain mengenai kegiatan ini. Yang keempatnya, memberi kesedaran kepada peserta luar pesisir dan kakitangan LOFSA sendiri tentang masalah ini dan membekalkan mereka dengan pengetahuan dan kebolehan melalui program-program yang berkaitan ini.

Jadi, saya rasakan secara keseluruhannya, saya telah pun menjawab soalan-soalan yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat bagi Labuan dan juga oleh Yang Berhormat bagi Kepong dalam perbahasan ini. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sudah selesailah jawapan.

Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa Rang Undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang.

Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujui.

Rang Undang-undang dibaca kali yang kedua dan diserahkan kepada Dewan sebagai Jawatankuasa.

Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa.

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Lim Si Cheng) *mempengerusikan Jawatankuasa*.

Fasal-fasal dikemukakan kepada Jawatankuasa.

Fasal 1 hingga 16 -

Tuan Pengerusi [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Tumpat.

4.40 ptg .

Dato' Kamarudin bin Jaffar [Tumpat]: Terima kasih Tuan Pengerusi. Saya juga ingin terlibat dalam perbincangan mengenai pindaan kepada Akta Syarikat Amanah Labuan 1990 di peringkat Jawatankuasa ini. Pertama, saya mengucapkan tahniah kepada pihak kementerian kerana membawa pindaan-pindaan ini untuk memperbaiki lagi walaupun suasana susah menurut undang-undang supaya diperlicinkan lagi dan diperbolehkan melalui undang-undang dan tertubuhnya syarikat-syarikat amanah luar pesisir di Labuan ini dan inilah yang kita hajatkan supaya semua mengikut undang-undang.

Kita tidak mahu seperti parti-parti Barisan Nasional Sarawak, satu diharamkan, yang lain kata boleh jadi ahli sementara. Mana ada ahli sementara parti-parti politik Tuan Pengerusi? Ini kita kena maklumkan kepada Pendaftar Syarikat sekali lagi dan Pendaftar Pertubuhan supaya sekali lagi menyemak supaya yang lain-lainnya harus diharamkan juga di Sarawak ini kerana menerima ahli-ahli sementara yang tidak ada peruntukan dalam undang-undang ataupun dalam mana-mana parti politik yang ada dalam negara kita ini.

Saya merujuk khusus Tuan Pengerusi kepada Perkara Fasal 3, Fasal 5(C)(3) iaitu dengan menggantikan subseksyen (3) dengan subseksyen yang berikut iaitu (3), sesuatu syarikat amanah hendaklah mempunyai di Labuan:

- (a) pejabat berdaftar;
- (b) tempat perniagaan; dan
- (c) sekurang-kurangnya dua orang pegawai yang diluluskan dan ditetapkan sebagai pegawai amanah kepada pendaftar.

Mengikut pembentangan oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi, menegaskan bahawa dengan menentukan 3(C) ini bahawa ada dua pegawai kepada syarikat-syarikat amanah ini. Ini boleh menarik dan meletakkan pekerja-pekerja untuk menjadi pekerja dan dengan itu penghuni dan penduduk di Pulau Labuan yang amat memerlukan penduduk dan kemudahan-kemudahan untuk penduduk sebagaimana yang disebutkan oleh Yang Berhormat bagi Labuan tadi.

Soalan yang saya perlu untuk penjelasan ialah mungkinkah ini akan disalahtafsirkan oleh pihak-pihak yang terlibat untuk misalnya dalam 18 syarikat-syarikat amanah itu, secara teorinya, kesemua 18 yang ada itu boleh menggunakan dua pegawai ini untuk menjadi pegawai kepada syarikat amanah. Akhirnya, hasrat kita hendak supaya ramai profesional berada, bekerja dan menjadi penghuni di Pulau Labuan itu akan gagal juga, sebab secara teorinya, secara yang boleh berlakunya, kesemua yang kita dengar tadi, 18 syarikat-syarikat amanah ini akan mengguna pakai sebagai pekerja mereka dua orang yang sama untuk kesemua syarikat ini.

Jadi, adakah pihak kementerian memikirkan kemungkinan ini dan adakah ditentukan beberapa syarat yang sesuai supaya pindaan ini tidak disalahgunakan ataupun tidak menjadi sia-sia kerana syarikat-syarikat tidak akan mentafsirkan mengikut hasrat kementerian tetapi untuk hanya meneruskan hasrat mereka untuk menggunakan Labuan untuk bertujuan mengaut keuntungan yang mungkin tidak boleh dilakukan di bumi besar Malaysia ataupun di negara-negara yang lain. Itu sahaja pandangan saya Tuan Pengerusi. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Lim Si Cheng]: Kepong.

4.38 ptg.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Perkara 6 ya. Fasal 5 mengenai "mana-mana orang yang diperbadankan atau didaftarkan di bawah Akta Syarikat Luar Pesisir 1990, boleh memohon kepada pihak pendaftar dalam borang yang ditetapkan dan disertai dan yang ditetapkan....."

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Muka surat berapa Yang Berhormat?

Dr. Tan Seng Giaw: Ya?

Tuan Pengerusi [Datuk Lim Si Cheng]: Muka surat?

Dr. Tan Seng Giaw: Muka surat 3, Fasal 5 Akta 442.

Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh: Fasal 5.

Dr. Tan Seng Giaw: Dan, "Mana-mana orang yang diperbadankan atau didaftarkan di bawah Akta Syarikat Luar Pesisir 1990 boleh memohon kepada Pendaftar, dalam borang yang ditetapkan dan disertai dengan fi yang ditetapkan, bagi pendaftaran untuk menjalankan perniagaan syarikat amanah di Labuan".

Dan di Fasal yang seterusnya mengenai ditetapkan satu tarikh untuk dibayarkan fee mengikut peraturan pada atau sebelum 15 Januari.

Yang pertama, apakah sebab kita menetapkan 15 Januari bukan 15 Disember ataupun tarikh yang lain ataupun ini satu *arbitrary date for paying of the fee* dan mengenai hanya syarikat yang didaftarkan dan syarikat-syarikat yang lain tidak boleh menjadi *trust company* dan sebagainya, bolehkah Yang Berhormat terangkan, apakah rasional yang digunakan oleh pihak kementerian untuk mengadakan Fasal yang sedemikian dan itulah saya kurang faham, apakah desakan kepada kementerian supaya berbuat demikian. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab.

4.46 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Dr. Haji Shafie bin Haji Mohd. Salleh]: Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya pergi kepada Ahli Yang Berhormat bagi Kepong dahulu.

Seperti mana yang kita katakan dahulu, bahawa syarikat-syarikat amanah ini telah pun didaftarkan di bawah Akta Syarikat 1965 dan transisi kepada Syarikat Amanah 1990.

Jadi, kalau kita tengok Akta Syarikat 1965 dengan transisinya kepada Syarikat Amanah 1990, maka kita tidak mahu menjejaskan aktiviti-aktiviti Akta Syarikat yang berkenaan, oleh kerana untuk memasuki entiti yang baru ini, fee dikenakan, yang dikatakan tadi *arbitrary* sama ada kenapa tidak Disember 15, kenapa Januari 15 ya.

Jadi, ini juga merupakan konvensyen, kadang-kadang laporan tahunan dan untuk menutup akaun, ada yang bulan Mac, ada yang bulan Disember dan ada yang bulan Jun. Jadi, oleh kerana itu, kita ambil 15 Januari.

Mengenai Seksyen 4(3) dua pegawai amanah kerja dan tinggal di Labuan, pegawai amanah adalah pegawai yang diluluskan oleh LOFSA dan adanya peruntukan ini mereka mesti menempatkan dua *principle*, walaupun secara teorinya boleh, tidak ada logik dari segi - boleh dikatakan tadi mereka menggunakan dua orang pegawai yang telah pun ada, tetapi kita hendakkan kalau boleh seperti mana yang dikatakan oleh Yang Berhormat Labuan tadi, untuk meningkatkan kecekapan dan memenuhi keperluan pelabur, adalah dicadangkan supaya semua syarikat amanah dikehendaki mempunyai sekurang-kurangnya dua pegawai amanah yang bekerja dan menetap di Labuan IOFC.

Ini mungkin daripada ibu pejabatnya di Eropah atau di England dan di tempat-tempat lain, saya pada mulanya mencadangkan lima pegawai, tetapi mereka mengatakan *it*

is very costly untuk mengadakan *expatriate* sampai dua orang misalnya, dan dengan *perks* yang lain.

Dan tujuannya ialah untuk membolehkan bakal-bakal pelabur memperolehi kepakaran perkhidmatan daripada pegawai syarikat amanah di Labuan, tanpa perlu merujuk kepada sumber-sumber yang lain, kerana ini juga kita lihat daripada kos, daya saing dan sebagainya. Terima kasih.

Fasal-fasal 1 hingga 16 diperintahkan jadi sebahagian daripada Rang Undang-undang.

Rang Undang-undang dimaklumkan kepada Majlis sekarang.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

Rang Undang-undang dilaporkan dengan tidak ada pindaan; dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

RANG UNDANG-UNDANG KEWANGAN (NO.2) 2002

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

4.52 ptg.

Timbalan Menteri Kewangan [Dato' Chan Kong Choy]: Tuan Yang di-Pertua, saya memohon mencadangkan suatu rang undang-undang yang bernama Rang Undang-undang Kewangan (No.2) 2002 untuk meminda Akta Cukai Pendapatan 1967, Akta Cukai Pendapatan (Pindaan) 2002, Akta Setem 1949 dan Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990 dibaca kali yang kedua sekarang.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Baik.

Dato' Chan Kong Choy: Tuan Yang di-Pertua, rang undang-undang ini adalah bagi membolehkan pelaksanaan langkah percukaian yang diumumkan dalam Bajet 2003, di samping untuk melaksanakan keputusan kerajaan yang telah dibuat yang mana memerlukan pindaan kepada akta tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, saya memohon untuk menghuraikan setiap Fasal di dalam rang undang-undang ini. Rang undang-undang ini mempunyai 40 Fasal yang dibahagikan kepada lima bab seperti berikut:-

Bab 1 – Permulaan. Dalam bab permulaan, terdapat dua Fasal seperti berikut:-

Fasal 1 menyatakan tajuk ringkas akta ini iaitu dikenali sebagai Akta Kewangan (No.2) 2002.

Dan Fasal 2 pula menyatakan rang undang-undang ini adalah bagi meminda Akta Cukai Pendapatan 1967, Akta 53, Akta Cukai Pendapatan (Pindaan) 2002, Akta A1151, Akta Setem 1949, Akta 378 dan Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990, Akta 445.

Bab 2 – Pindaan Akta Cukai Pendapatan 1967.

Bab kedua pula terdiri daripada 27 Fasal iaitu Fasal 3 hingga Fasal 29 yang bertujuan untuk meminda Akta Cukai Pendapatan 1967 seperti berikut.

Fasal 3 menyatakan kuat kuasa pindaan iaitu mulai tahun taksiran 2003 dan tahun-tahun taksiran berikutnya kecuali Fasal-fasal berikut, Fasal 5, berkuat kuasa bagi tahun taksiran 2002 dan tahun-tahun taksiran yang berikutnya.

Fasal 7, 18 dan 24 berkuat kuasa mulai pada 21 September 2002.

Fasal 14, 15 dan 27 berkuat kuasa dari mula berkuatkuasanya Akta Cukai Pendapatan 1967.

Fasal 19 (B) disifatkan berkuat kuasa dari tahun taksiran 2001 dan tahun-tahun taksiran berikutnya dan Fasal 25 dan 26 disifatkan berkuat kuasa dari tahun taksiran 2000, tahun semasa dan tahun-tahun taksiran berikutnya.

Fasal 4 dan 13 adalah bagi memansuhkan peruntukan cukai konsesi 10% ke atas ibu pejabat operasi ataupun OHQ dengan izin, yang diluluskan. Mengecualikan cukai pendapatan ke atas OHQ yang diumumkan dalam Bajet 2003 akan dibuat melalui Perintah Pengecualian di bawah Seksyen 127 Akta Cukai Pendapatan 1997.

Fasal 5 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 7 yang bertujuan bagi memberi kelonggaran syarat kepada seseorang individu untuk mendapat taraf pemastautin bagi maksud cukai pendapatan. Peruntukan semasa untuk mendapatkan taraf pemastautin memerlukan seseorang individu berada di Malaysia sekurang-kurangnya 182 hari dalam mana-mana tahun. Walau bagaimanapun, seseorang individu yang berada di Malaysia kurang daripada 182 hari dalam sesuatu tahun layak mendapat taraf pemastautin bagi tahun berkenaan. Jika tempoh kurang daripada 182 hari itu bersambungan dengan tempoh dia berada di Malaysia selama 182 hari berturut-turut pada tahun sebelum atau tahun berikutnya.

Kedua-dua tempoh tersebut hanya dianggap bersambungan dengan syarat individu berkenaan berada di Malaysia ataupun *compulsory stay* dengan izin, pada 31 Disember tahun semasa dan 1 Januari tahun berikutnya. Pindaan yang dicadangkan bertujuan memberi kelonggaran supaya ketiadaan sementara individu pada 31 Disember tahun semasa dan 1 Januari tahun berikutnya, masih dianggap tempoh yang bersambungan untuk mengekalkan taraf pemastautin.

Fasal 6 adalah mengenai pemansuhan Seksyen 11 supaya menduduki premis yang bukan untuk tujuan perniagaan tidak lagi merupakan suatu punca pendapatan.

Fasal 9, 10, 11, 21 dan 22 pula adalah pindaan berbangkit akibat pemansuhan Seksyen 11.

Fasal 7 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 15A yang bertujuan supaya cukai pendapatan ke atas bayaran perkhidmatan kepada bukan pemastautin dihadkan kepada perkhidmatan yang dilakukan di Malaysia sahaja.

Fasal 8 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 18 untuk memasukkan takrif *License Malaysia Offshore Bank* selaras dengan pindaan kepada Seksyen 60C Akta Cukai Pendapatan 1967 di Fasal 12 yang bertujuan tidak mengenakan cukai di bawah Akta Cukai Pendapatan 1967 ke atas pendapatan cawangan bank Malaysia daripada aktiviti perniagaan luar pesisir Labuan. Dengan ini pendapatan berkenaan akan dikenakan cukai di bawah Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990.

Fasal 14 dan 15 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 75 dengan memperkenalkan Seksyen 75A bertujuan menghadkan tanggungan membayar cukai syarikat hanya kepada pengarah yang memegang majoriti saham syarikat.

Fasal 16 dan 17 adalah bagi memperkenalkan Seksyen baru 82A bertujuan supaya keperluan menyimpan rekod yang mencukupi diperluaskan kepada semua pembayar cukai.

Fasal 18 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 107A bertujuan untuk mengurangkan kadar cukai pegangan bagi cukai pendapatan syarikat atas mana-mana bayaran kontrak kepada kontraktor tidak bermastautin daripada 15% kepada 10%. Pindaan ini juga untuk mengurangkan kadar cukai pegangan bagi cukai pendapatan pekerja kepada kontraktor bukan pemastautin daripada 5% kepada 3%.

Fasal 19 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 108 yang bertujuan:

- (i) untuk menentukan kadar pemotongan cukai yang dikenakan ke atas dividen yang diagihkan oleh syarikat yang modal berbayar sebanyak RM2,500,000 dan kurang; dan
- (ii) untuk memberi kuasa budi bicara kepada Ketua Pengarah Hasil Dalam Negeri bagi meremit atau membatalkan penalti cukai ke atas kelewatan atau kegagalan membayar hutang cukai.

Fasal 20 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 111 yang bertujuan untuk menyelaraskan prosedur pematuhan Sistem Taksir Sendiri. Sekiranya syarikat telah

membayar cukai melebihi amaun kena bayar, penyata cukai pendapatan yang dikemukakan oleh syarikat itu dianggap satu pemberitahuan bayaran balik cukai dan pemberitahuan tersebut dianggap telah diserahkan kepada syarikat pada hari penyata tersebut dikemukakan.

Fasal 23 adalah mengenai pindaan kepada Jadual 1 untuk memasukkan dua kadar cukai korporat bagi syarikat pemastautin di Malaysia yang mempunyai modal berbayar RM2,500,000 dan ke bawah pada awal tempoh asas bagi suatu tahun taksiran.

Fasal 24 adalah mengenai pindaan kepada Jadual 3 yang bertujuan memberi kuasa kepada Menteri untuk menetapkan suatu bangunan sebagai bangunan industri dan menetapkan jumlah elaun tahunannya.

Fasal 25 dan Fasal 26 adalah mengenai pindaan kepada Jadual 4 dan 4A yang bertujuan untuk menyediakan peruntukan baru selaras dengan pelaksanaan sistem taksiran tahun semasa. Seseorang yang telah melakukan perbelanjaan penjelajahan yang layak atau *qualifying prospecting expenditure* dengan izin, dalam tahun asas untuk sesuatu tahun taksiran dan memilih untuk membuat tuntutan hendaklah membuat tuntutan dalam penyata bagi tahun taksiran tersebut.

Fasal 27 adalah pindaan kepada Jadual 4C bagi melanjutkan tarikh akhir dan mengemukakan permohonan untuk kelulusan projek di bawah jadual itu ke tahun 2005.

Fasal 28 mengenai pindaan kepada Jadual 6 yang bertujuan untuk menaikkan amaun yang dikecualikan atas pendapatan pampasan bagi kehilangan pekerjaan daripada RM4,000 kepada RM6,000 bagi setiap tahun perkhidmatan.

Fasal 29 adalah mengenai pindaan kepada Jadual 7A yang bertujuan supaya projek yang dijalankan oleh seseorang untuk mengubah perniagaan penternakan ayam dan itik daripada sistem terbuka kepada tertutup yang disahkan oleh Menteri Pertanian dimasukkan sebagai satu projek baru yang layak mendapat elaun pelaburan semula.

Bab Tiga pindaan kepada Akta Cukai Pendapatan (Pindaan) 2002, Akta A1151.

Bab Ketiga terdiri dari tiga fasal iaitu Fasal 30 hingga 32 yang bertujuan untuk meminda Akta A1151 iaitu Peruntukan Undang-undang Peralihan untuk melaksanakan Sistem Taksiran Sendiri bagi pembayar cukai bukan syarikat. Peruntukan pindaan adalah seperti berikut:-

- Fasal 30 adalah bagi menyatakan tarikh kuat kuasa bagi pindaan yang dibuat ke atas Akta A1151. Kesemua pindaan kepada akta ini adalah berkuat kuasa hanya bagi tahun taksiran 2003;
- Fasal 31 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 30 Akta A1151 bertujuan untuk memperkemas peruntukan sedia ada bagi menentukan amaun cukai dikenakan ke atas pendapatan kena cukai bagi tempoh baki bulan. Pindaan mengambil kira potongan bagi diri yang cacat serta pelepasan suami yang tidak diambil kira apabila peruntukan asal disediakan; dan
- Fasal 32 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 31 Akta A1151 yang bertujuan bagi mengehadkan pemberian rebat tambahan iaitu jika pendapatan bercukai seseorang individu bagi tempoh baki bulan adalah tidak melebihi RM35,000.

Bab 4 - Pindaan kepada Akta Setem 1949, Akta 378.

Bab keempat terdiri daripada empat Fasal iaitu Fasal 33 hingga Fasal 36 bertujuan untuk meminda Akta 378 seperti berikut:

Fasal 33 adalah bagi menyatakan tarikh kuat kuasa pindaan di mana kesemua pindaan berkuat kuasa pada 1 Januari 2003.

Fasal 34 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 9. Sebelum ini kegagalan meremitkan amaun terhutang yang dipungut oleh jurubank, broker saham atau penanggung insurans ke atas cek yang tidak disetamkan, nota kontrak atau polisi insurans dalam

tempoh masa yang ditetapkan mengakibatkan suatu bayaran amaun tambahan sebanyak RM500. Dengan pindaan ini amaun tersebut dikurangkan kepada RM200.

Fasal 35 adalah mengenai pindaan subseksyen 47(A)(1) yang bertujuan untuk mengurangkan kadar penalti duti setem daripada 50% dan 200% kepada 500% dan 20% akibat daripada kelewatan menyetemkan dokumen dalam tempoh yang ditetapkan.

Fasal 36 adalah mengenai pindaan kepada Jadual Pertama yang bertujuan supaya duti setem ke atas semua dokumen penyewaan hartanah termasuk perjanjian penyewaan yang melibatkan bayaran perkhidmatan diselaraskan iaitu dikenakan duti setem di bawah Butiran 49 Jadual Pertama Akta Setem 1949.

Bab 5 – Pindaan kepada Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir 1990, Akta 445.

Bab kelima terdiri daripada tiga Fasal iaitu Fasal 37 hingga Fasal 40 bertujuan seperti berikut, melayakkan perkongsian terhad Luar Pesisir dan cawangan bank Malaysia yang beroperasi sebagai bank Luar Pesisir di Labuan dikenakan cukai pendapatan sebanyak 3% daripada keuntungan bersih atau RM20,000 setahun mengikut pilihan, dan memberi kuasa kepada Menteri Kewangan untuk mengecualikan mana-mana syarikat Luar Pesisir daripada semua atau mana-mana peruntukan Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990, secara am atau berkenaan dengan keuntungan yang dikenakan cukai. Peruntukan pindaan adalah seperti berikut:

Fasal 37 adalah bagi menyatakan tarikh kuat kuasa pindaan mulai tahun taksiran 2004 dan tahun-tahun taksiran yang berikutnya.

Fasal 38 adalah pindaan kepada Seksyen 2 untuk memasukkan Bank Luar Pesisir Malaysia Berlesen dan Perkongsian Terhad Luar Pesisir dalam takrif syarikat luar pesisir.

Fasal 39 adalah mengenai pindaan kepada Seksyen 16 dan 445 bertujuan untuk memasukkan rakan kongsi entiti Perkongsian Terhad Luar Pesisir sebagai pegawai yang bertanggungjawab untuk memastikan pematuhan peruntukan di bawah Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990.

Fasal 40 adalah pindaan kepada Seksyen 26 yang bertujuan memberi kuasa kepada Menteri untuk mengecualikan mana-mana syarikat luar pesisir daripada kesemua atau mana-mana peruntukan Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan 1990 melalui perintah yang disiarkan dalam warta.

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sokong.

Setiausaha Parlimen Kementerian Pertanian [Dato' Abu Bakar bin Taib]: **Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.**

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Baik. Ahli-ahli Yang Berhormat masalah di hadapan Majlis ialah rang undang-undang bernama suatu akta untuk meminda Akta Cukai Pendapatan Tahun 1967, Akta Cukai Pendapatan (Pindaan) 2002, Akta Setem Tahun 1949 dan Akta Cukai Aktiviti Perniagaan Luar Pesisir Labuan Tahun 1990 dibacakan kali yang kedua sekarang dan terbuka untuk dibahas.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Kepong, pandang mana? Pandang sana atau pandang sini?

Dr. Tan Seng Giaw: Hah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat bagi Kepong. Yang Berhormat.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya bangun...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, belum diberi kebenaran. Masa dihadkan 20 minit bagi setiap Ahli berucap, dua puluh minit.

Dr. Tan Seng Giaw: Tak payah Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, tak payahlah itu. Tak payah hadkan masa bercakap.

Tuan Abd. Rahman bin Yusof: Ya, mana ada had masa. Rang undang-undang ini tak pernah had masa punya. Rang undang-undang ini tak pernah had masa.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: *[Bangun] [Ketawa]*

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, ini satu rang undang-undang yang merangkumi akta-akta yang meluas dan wang yang terlibat itu mungkin RM50 bilion, mungkin atau lebih sebab saya nampak dari Lembaga Hasil Dalam Negari kita

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Dr. Tan Seng Giaw: Hah, tak apa, tak apa. Sebab rang undang-undang *consequential* berikutnya tak ramailah boleh berucap. Tak ramai pun

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Cukuplah Yang Berhormat. Itu tak mustahaklah. Teruskan ucapanlah. *[Disampuk]*

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: *[Menyampuk]*

Dr. Tan Seng Giaw: Terus, terus, terus. Yang Berhormat Menteri sudah berusaha Shah Alam, hah.....tak mahu, itulah masalahnya RM50 bilion atau lebih.

Seorang Ahli: Wakil kerajaan seorang pun tak bangun.

Dr. Tan Seng Giaw: RM50 bilion atau lebih. Bukan main dan Yang Berhormat Timbalan Menteri sudah berusaha untuk menerangkan kepada semua Ahli Yang Berhormat di sini begitu pentingnya rang undang-undang yang dibentangkan hari ini.

Tuan Yang di-Pertua, saya nampak Lembaga Hasil Dalam Negari pada tahun yang lepas sudah kutip dengan amaun yang lebih daripada yang dijangkakan. Ini bermakna kaedah yang digunakan adalah berkesan sedikit. Bukan banyak, sedikit sahaja. Sebab ada ramai lagi yang tidak membayar cukai seperti yang ditetapkan dan di sinilah saya berharap pihak kementerian ataupun pihak Lembaga boleh berusaha dengan begitu berkesan lagi untuk mengutip wang cukai bagi negara ini.

Sambil kita berharaplah wang yang dikutip dan dimasukkan di dalam *consolidated fund*, kumpulan wang yang disatukan.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Ahli Yang Berhormat bagi Shah Alam bangun.

Dr. Tan Seng Giaw: Hendak tukar, boleh, boleh.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Saya hendak bagi *point of order* sahaja.

Dr. Tan Seng Giaw: Itu pun hendak *point of order* pula.

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Peraturan Mesyuarat mana satu?

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: 35(1) – setiap Ahli Yang Berhormat hendak bercakap, kena arahkan kepada Tuan Pengerusi atau Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Tan Seng Giaw: Oooooooooooooo!

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Jangan dok pusing sana, pusing sini *[Memusingkan badannya ke kiri dan ke kanan sebanyak tiga kali]*.

Beberapa Ahli: *[Menyampuk] [Dewan riuh]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Betullah.

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Kalau berpusing-pusing, tak ada apa..... duduk.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Saya memang bersetujulah.

Dr. Tan Seng Giaw: Saya hendak arah kepada Tuan Yang di-Pertua. Tetapi kita mesti mempelbagaikan pandangan. *[Dewan riuh] [Ketawa]* Kerana kita hendak memperluaskan pandangan kita dengan WTO sekarang, *World Trade Organization*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Yang Berhormat nampaknya tak ada bahan untuk 20 minit.

Dr. Tan Seng Giaw: Mesti lebih. Mesti lebih Tuan Yang di-Pertua. Cuma saya hendak tengok ramai mana yang hendak mengambil bahagian di dalam rang undang-undang yang begitu penting walaupun dari segi publisiti kurang. Rang undang-undang ini tak semestinya bagi kita publisiti.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Kepong,

Dr. Tan Seng Giaw: Ya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Kalau hendak tengok depan, belakang, kiri, kanan, nampaknya Yang Berhormat tak ada *confident*.

Dr. Tan Seng Giaw: Memang cukup *confident*. Kalau tak cukup *confident* macam mana boleh pandang seluruh Dewan? *[Ketawa]*

Datuk Robert Lau Hoi Chew: *[Bangun]*

Beberapa Ahli: *[Menyampuk]*

Dato' Ir. Mohd. Zin bin Mohamed: Hah, Yang Berhormat Sibu itu pun bangun.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya ada sebut begitu pentingnya Lembaga Hasil Dalam Negeri mempertingkatkan lagi usaha untuk mengutip cukai kita dan sementara itu saya berharaplah wang yang dikutip, yang dimasukkan di dalam *consolidated fund* itu dapat digunakan dengan baik...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sila Yang Berhormat bagi Shah Alam.

Dr. Tan Seng Giaw: Tidak payah *point of order*.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Saya hendak tanya, ini bukan *point of order*, ini hendak tolong Yang Berhormat Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw: Saya boleh tolong.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: *[Ketawa]* Saya setuju saranan dan pandangan Yang Berhormat supaya ada peningkatan dan usaha daripada pihak kerajaan supaya banyak pungut cukai ini, ya. Saya hendak tanya, hendak minta penjelasan Yang Berhormatlah, adakah Yang Berhormat selalu pergi luar negeri, balik dari luar negeri bila lalu di kastam, di KLIA itu berapa kali Yang Berhormat bayar cukai. *Declare* itu ada betul tidak. Macam mana hendak bantu supaya jangan tunggu pihak kastam hendak semak, kalau ada bawa barang lebih, *declare* cukai. Yang Berhormat berapa kali bayar cukai.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, itu soalan sudah tidak relevan sebab apa tidak relevan, apabila saya keluar atau masuk negeri saya tidak beli barang banyak. Saya tidak beli sebab saya mencadangkan rakyat Malaysia beli barang di dalam negara kita sendiri *[Tepuk] [Disampuk]* Tidak payah kita ke New York, UK untuk beli. Kita datang ke sini beli.

Tuan Mohamad bin Sabu: Kena patriotik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat ada dua bangun, Shah Alam dan Sibu.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Ini hendak tolong Yang Berhormat. Ini hendak tolong Yang Berhormat ini, boleh.

Dr. Tan Seng Giaw: Saya suka ada minat di dalam hal cukai, saya suka tetapi tadi tidak nampak.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Mana satu Yang Berhormat.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Bagi siapa, bagi siapa.

Dr. Tan Seng Giaw : Dia belum lagi. Bagi Sibulah sekarang.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Terima kasih Yang Berhormat bagi Kepong. Saya dengar Kepong, adakah setuju Yang Berhormat bagi Kepong, kalau sudah cakap dahulu, jangan ulangilah, jangan buang masa, ini teruskan. Ini ucapan dengan *substance*...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat ini bukan minta penjelasan.

Datuk Robert Lau Hoi Chew:*Around the bush*. Ya, setujukah Kepong.

Dr. Tan Seng Giaw : [*Bercakap tanpa pembesar suara*]

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Saya belum habis. Mana, setujukah. Ini buang masa, kalau ini sudah habis ucapan [*Disampuk*] Ini dengan *substance*, jangan ulangi. Setujukah?.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat bagi Sibu sekarang, masalah kita tidak dapat kutip cukai daripada dia satu akhbar *Bintang Timur* dia punya, tidak dapat kutip. [*Disampuk*] [*Tepuk*] Cukai dia, ini masalah...

Tuan Husam bin Haji Musa: Surat khabar. Abang dia punya surat khabar..

Dr. Tan Seng Giaw: Ha! ini, sebab itulah sekarang ini dia hendak kacau sedikit. Tidak puas hati kerana itu akhbar dia tidak dapat beroperasi di Semenanjung...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat ini luar daripada tajuk.

Dr. Tan Seng Giaw: Dia luar daripada tajuk. Dia ganggu saya, saya hendak terangkan sebab apa dia hendak ganggu saya. Kita tidak dapat kutip cukai daripada akhbar dia kerana akhbar dia tidak dapat beroperasi kerana tidak ikut peraturan, hendak minta KDN pun tidak ikut peraturan, permit untuk cetak pun tidak ikut aturan. Itulah sebab Sibu tidak dapat berjaya di dalam akhbar.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sibu bangun lagi Yang Berhormat.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Kepong, boleh, bolehkah.

Dr. Tan Seng Giaw: Tidak payahlah, tidak berjaya, tidak dapat kutip cukai daripada Yang Berhormat.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Minta, minta, minta jalan. Setujukah Yang Berhormat kata itu keluar tajuklah. Ini buang masa lagi. Setujukah saya tanya beberapa kali setujukah...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sibu, soalan pun keluar daripada tajuk.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Kerana saya tanya, jangan ulangi.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Cukuplah.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Jangan keluar tajuk. Dia teruskan keliling sini, keliling situ macam itu sandiwara. Dia punya *common of language*, itu saja. Tidak ada *substance*. Ya, *body language*, *nice guy*. Terima kasih.

Dr. Tan Seng Giaw: Ya, saya haraplah itu akhbar *Bintang Timur* dapat dicetak dan diedarkan di dalam Malaysia supaya kita dapat mengutip cukai. Ha, itu baik. Lain kali kita rancang dengan baik, jangan dengan tidak ikut peraturan dan pemberita-pemberita yang masuk ke dalam akhbar sekarang kucar kacir, tak tahu apa hendak buat sekarang. Ha, *Bintang Timur* itulah, menjadi 'bintang barat' pula sekarang [*Tepuk*].

Tuan Yang di-Pertua, kita sedang melaksanakan sistem taksir sendiri dan ada juga itu usaha oleh pihak kementerian atau pihak lembaga untuk mempopularkan, menerangkan keadaan dan saya nampak ada usaha untuk memberitahu kepada pihak pembayar cukai mengenai sistem taksiran sendiri ini tetapi saya nampak walaupun ada penerangan, masih ada orang yang kurang faham di dalam hal sistem taksir cukai sendiri ini, satu sistem yang baru dilaksanakan di negara ini.

Bolehkah Yang Berhormat terangkan, sejak dikuatkuasakan dengan sistem yang baru ini, kejayaan di dalam melaksanakannya dan dalam proses untuk mengutip cukai kita menggalakkan, kita hendak berkesan tetapi ada masalah Tuan Yang di-Pertua. Masalah cara pegawai-pegawai untuk menguruskan. Misalnya, saya dapat aduan pembayar cukai yang didesak oleh pegawai dari Lembaga dan di sinilah saya berharap Yang Berhormat dapat mengambil perhatian, macam mana sambil kita hendak kutip cukai dengan berkesan tetapi caranya.

Saya faham kadangkala ada setengah-tengah pembayar cukai mungkin kasar sedikit atau marah sedikit dan perangai itu kurang baik tetapi pegawai-pegawai mestilah berperangai baik, sopan santun, itu yang diperlukan untuk menguruskan semua ini.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: *[Menyampuk]*

Dr. Tan Seng Giaw: Ha, ini tidak buang masa. Kalau Shah Alam tidak bayar cukai kita boleh faham, ha, boleh faham tetapi apabila...

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Peraturan 36(1) – sangkaan jahat. Mana Yang Berhormat tahu saya tidak bayar cukai ini. Ha, *check* balik ini Yang Berhormat.

Dr. Tan Seng Giaw: Baik, baik.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Peraturan 36(1), saya ini...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Peraturan 36(1), mana dia tahu saya tidak bayar cukai ini. Ha, ini tidak baik Yang Berhormat ini.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, kalau bayar pun bayar buat apa. Kita nak tahu juga kalau ada bayar.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Apa, rekod saya dekat pejabat itu boleh semaklah Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Baiklah Yang Berhormat Shah Alam, perkara ini boleh bincang di luarlah.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Ini di bawah Peraturan 36(1) Yang Berhormat. Ini sangkaan jahat.

Dr. Tan Seng Giaw: Kalau Yang Berhormat bagi Shah Alam ada mempunyai pengalaman, beliau akan mendapati kadang-kadang setengah-setengah pegawai itu tidak begitu sopan santun. Kalau tidak ada pengalaman sedemikian ini bermakna beliau kurang membayar...

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Saya minta penjelasan ini.

Dr. Tan Seng Giaw: Kalau dia ada bayar mesti beliau sokong saya.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Saya minta penjelasan.

Dr. Tan Seng Giaw: Kadangkala kita ini, ada memberi penerangan, penjelasan dia, apa yang berlaku dengan baucar kita, dengan resit kita, sudah terang tetapi...

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Ya itulah, Kepong, kepong, itu klinik, itu klinik doktor orang bayar pakai *cash* atau pakai cek.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat bagi Sib, macam mana Yang Berhormat boleh cakap tanpa kebenaran saya.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Dia kata perlu ada baucar, baru orang bayar..

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat bagi Kepong, adakah beri laluan untuk dia. Tidak usah, tidak payah. Sila duduk.

Dato' Ir. Mohd Zin bin Mohamed: Saya, saya bagi laluan.

Dr. Tan Seng Giaw: Inilah, sudah habis masa saya, belum lagi perkara substantif lagi..

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Siapa, kasi saya, kasi saya.

Dr. Tan Seng Giaw: Bintang barat sekarang.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Bukan saya tanya tadi, *you* kata ini cara tidak bayar cukai.

Saya bertanya kepada doktor kulit ada atau tidak menerima *medical fee* daripada *patient*. Adakah pesakit ini biasanya membayar *cash* membayar dengan wang bukan dengan cek. Adakah dikeluarkan resitkah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Baiklah cukup Yang Berhormat.

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Saya bukan mengatakan Yang Berhormat bagi Kepong tidak ada mengeluarkan resit [*Ketawa*] Mungkin sedikit-sedikit saya kurang tahu.

Dr. Tan Seng Giaw: Masa berjalan..

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Ini sekiranya tidak mengeluarkan resit akan dimasukkan ke poket sendiri dan tidak melaporkan ke IRT. Ini tidak payah fikir.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat bagi Sibu tahukah Yang Berhormat ..

Datuk Robert Lau Hoi Chew: Ini setujukah hendak menyuruh saya *checkkah*?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat cukuplah, cukuplah.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya mencadangkan supaya Yang Berhormat bagi Sibu balik ke rumah untuk membuat permohonan bagi *Bintang Timur* ataupun barat dengan cara yang betul. Jangan pergi ikut jalan belakang sahaja. Akibatnya padah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat sekarang di dalam Kementerian Kewangan bukan dalam Kementerian Dalam Negeri.

Dr. Tan Seng Giaw: Ya, tetapi dia kacau saya, saya pun cuma hendak memberi nasihat sahaja.

Fasal 20 ini bertujuan untuk meminda Seksyen 111 Akta 53 dengan kita menyelaraskan prosedur pematuhan sistem taksir sendiri dan ini penting, sekiranya syarikat telah membayar cukai melebihi amaun kena bayar disebabkan oleh tolakan cukai di bawah Seksyen 110, penyata cukai pendapatan yang dikemukakan syarikat itu dianggap sebagai satu pemberitahuan bayaran balik cukai dan pemberitahuan tersebut dianggap telah diserahkan kepada syarikat pada hari penyata tersebut dikemukakan.

Tuan Yang di-Pertua, di sini saya membangkitkan suatu perkara yang penting. Apabila pihak pembayar cukai berhutang kepada pihak lembaga maka diperintahkan untuk membayar balik dengan cepat tetapi di sini kalau pembayar membayar dengan lebih, itu menjadi masalah. Kadangkala dua tahun, tiga tahun kita hendak mendapat balik pun tidak boleh, tambahan pula tidak ada faedah, itu masalahnya. Ini bermakna standard yang digunakan oleh pihak lembaga berat sebelah. Kalau pihak pembayar cukai mesti membayar dengan cepat sebaliknya pihak lembaga pun mesti membayar dengan cepat untuk pihak pembayar terutamanya dengan sistem tafsir sendiri ini. Kerana sistem ini bermakna kita sendiri menganggarkan apakah yang kehendak kita bayar dan kalau masalah keadaan ekonomi merosot maka pendapatan kita kurang dan mesti kita anggar dengan lebih.

Dengan demikian, pihak lembaga mestilah mencari kaedah yang lebih berkesan supaya janganlah kita menindas pembayar cukai ini dan daripada sini sebelum.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat boleh gulunglah.

Dr. Tan Seng Giaw: Gulung? Saya tidak bolehlah. Mereka kacau saya dan saya tidak dapat menyampaikan berkenaan apa yang hendak saya sampaikan terutamanya Tuan Yang di-Pertua walaupun pihak Yang Amat Berhormat Menteri Kewangan sudah mengatakan pada akhir tahun ini kita akan mencapai satu pertumbuhan yang memuaskan dan pada tahun hadapan kita akan mencapai 5% pertumbuhan ekonomi tetapi pada masa sekarang, kita nampak bursa saham ada turun dan keadaan di dunia pun tidak begitu cerah. Ini bermakna cukai yang boleh diperoleh pun mungkin tidak sampai ke tahap yang dianggarkan. Itu masalah kita dan kita boleh bersama-sama mencari jalan untuk menyelesaikan masalah pokok ini kerana percukaian adalah penting dan ini terserah kepada pertumbuhan ekonomi. Dengan pertumbuhan ekonomi kita boleh mendapat cukai yang banyak...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sudah cukup masa Yang Berhormat.

Dr. Tan Seng Giaw: Boleh saya sambung.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: 20 minit sudah habis.

Dr. Tan Seng Giaw: Dia kacau saya, saya tidak dapat dan berilah saya lima atau sepuluh minit lagi.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Tidak sudah habis.

Seorang Ahli: Sambung minggu hadapanlah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Sudah habis.

Dr. Tan Seng Giaw: Sudah habis.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Memang boleh sambung tetapi bukan untuk Yang Berhormat.

Tuan Husam bin Haji Musa: Tidak boleh. Tidak payah hadkan masa.

Dr. Tan Seng Giaw: Tetapi ini Tuan Yang di-Pertua banyaklah.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Boleh minta kawan lain tolong sampaikan, cukuplah. *[Ketawa]*

Beberapa Ahli: *[Ketawa]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Tambun.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Yang Berhormat boleh berucap pada minggu hadapan.

Dato' Haji Ahmad Husni bin Mohd. Hanadzlah: Ya, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Lim Si Cheng]: Ahli-ahli Yang Berhormat Dewan yang mulia ini ditangguhkan sekarang sehingga jam 10.00 pagi hari Isnin minggu hadapan.

Dewan ditangguhkan pada pukul 5.32 petang.